

K.K.T.C.

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ**

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

**KIBRIS – 3 GAZETESİ (ADET 308-318)
YENİ YAZIYA AKTARIM**

HAZIRLAYAN: CEMİL AKSAY

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. ALİ EFDAL ÖZKUL

**LEFKOŞA
2005**

*Okunma ve yazma hataları var.
Gül nişin
19.08.05*

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	2
Giriş.....	2
Mahalli Müracaat.....	1
Şerait-i İştira.....	1
İfade-i Mahsusa.....	1
Ahval-i Âlem.....	3
Balkan Hükümetleri.....	3
Mısır.....	4
Kıbrıs Ceziresi.....	4
Aksa-yı Şark Yahut Çin.....	5
İspanya ve Amerika.....	5
Havadis-i Mahalliye.....	6
Kıbrıs-Muhaberat.....	7
Şuunat-ı Osmaniyye.....	8
Havadis-i Hariciye.....	9-10
İfade-i Mahsusa.....	13
Şuunat-ı Osmaniye-Girit.....	16
Havadis-i Hariciyye.....	17
Havadis-i Mahalliye.....	19
Mekteb-i İdadiyye'den İ'lan.....	20
Muhaberat.....	21
Mütenevvia-İ'lan.....	23
İfade-i Mahsusa.....	25
Tebrik-Balkan Hükümetleri.....	27
Mısır.....	28
Kıbrıs Ceziresi.....	29
Aksa-yı Şark Yahut Çin.....	29
İspanya ve Amerika.....	30
Havadis-i Mahalliye.....	30
Muhaberat.....	31
Şuunat-ı Osmaniyye.....	32
Havadis-i Hariciye.....	33
İ'lan.....	35
Girne Kaza Meclisi.....	36
İfade-i Mahsusa(Eyvah!).....	37
Kısm-ı Edebi.....	38
Memalik-i Osmaniyye ile Akvamına Bir Nazar.....	39
Ahval-i Âlem.....	42
Havadis-i Mahalliye.....	43
Şuunat-ı Osmaniyye.....	44
Havadis-i Hariciyye.....	44
İfade-i Mahsusa.....	49
Aks-i Enin-i Millet.....	49
Havadis-i Mahalliye.....	50
Osmanlı Telgraf Kablosu.....	51
Şuunat-ı Osmaniyye.....	54
Yemen İsyanı.....	55
Rusya ve Terk-i Silah.....	56

Matbuatın Mütalaatı.....	58
İ'lan.....	60
Ey Ulvi Nihadan Vatan.....	61
Havadis-i Mahalliye.....	63
Şuunat-ı Osmaniyye(Girit Mes'elesi).....	64
Havadis-i Hariciyye.....	65
Rusya'da Müslümanlar.....	66
Terk-i Silah Teklif Atına Ait.....	66
İ'lan.....	70
Bir İtiraz-İfade-i Mahsusa.....	72
Süngerciler.....	74
Differiya-Mühim Bir Eser.....	75
Avusturya İmparatoriçesinin Katli.....	77
Almanya Harbiyye Bütçesi.....	78
Kısm-ı Fenni(Birkaç Söz).....	78
Elektrik.....	79
Durmuş Ali Kefil.....	82
Girit.....	83
Maarifimiz, Tebrik, Geceleri Devir, Girit.....	85
Hanya'da Bağrı Yanık Bir Giritli.....	88
Sûdan'da İngilizler.....	90
İspanya ve Amerika-Rusya'da Müslümanlar.....	91
İngiltere ve Almanya İttifakı-Elektrik.....	92
İfade-i Mahsusa.....	94
Şairler.....	97
Malta'dan Mektup.....	101
Mahanalin ve Musikun.....	104
Teessüf.....	106
Avrupa Muvazenesi.....	107
Hırsızlar.....	109
İstanbul Gazetesinin Sahib-i İmtiyazları.....	110
Heyhat Heyhat.....	112
Havadis-i Hariciyye.....	114
Aferin Bab'ı-Ali.....	115
Temsim.....	117
Hidiv-i Mısır.....	118
(Muvazene) Diyor Ki.....	120
Karadağ.....	121
Tunuslular.....	122
Sûdan.....	123
İ'lan.....	125
Sonsöz.....	127

ÖNSÖZ

Türkler İslam medeniyeti dairesine girdikten sonra zamanla alfabelerini de değiştirmişler ve Arap harflerini kullanmaya başlamışlardır. Bu önemli değişiklik, Türkler'in Anadolu'ya yerleşip burada Türkçe'yi edebiyat ve devlet dili olarak geliştirmeleriyle, bin yıllık devasa bir birikimi doğuracak sürecin de başlangıcı olmuştur. 1928'deki alfabe değişikliğine kadar devam eden bu dönemin semeresi binlerce cilt kitap, henüz tasnifi bile tamamlanamamış milyonlarca arşiv belgesi; camileri, mîze duvarlarını süsleyen hüsnü hat eserleri; her biri Balkanlar'dan Afrika'ya kadar yayılmış geniş bir coğrafyada silinmez bir mühür gibi duran kitabeler olarak önümüzdedir.

İnsan nasıl sağlam bir hafızayla sağlıklı bir ruh halinde bulunuyorsa, toplumlar da öylece geçmişlerini hatırladıkları, onları toplum yapan kültürel aktarım zincirlerini korudukları sürece sağlıklı olabilirler. Bugün her gün geçtiği yol üzerindeki çeşme kitabesini, dedelerinin mezar taşını, yahut nasılsa elinde kalmış eski bir mektubu, kütüphaneler dolusu bilimsel ve edebi eseri okuyamayan başkaca bir toplum yoktur. "O mahiler ki derya içredir deryayı bilmezler " sözü yerinde söylenmiş bir sözdür. Bir balık için okyanus ne ise Türk Milleti için de edebi ve tarihi eser odur. Biz de bu tarihi ve edebi eserlerin kıymetini anlamaya ve anlatmaya çalışıyoruz. Bu da ancak yazılı metinlerin bilinip anlaşılmasıyla, okunmasıyla olur ve toplumsal hafıza yaşatılır.

Aslında Osmanlı Türkçesi bilgisi yalnızca bir kısım bilim adamı ve arşiv uzmanı için gerekli değildir. Dilin önce bireyin, sonra toplumun var oluşundaki yeri göz önünde tutulduğunda Türkiye'de kendisine okumuşluk, entellektüellik payesi verilen herkesin bu bilgiye sahip olması gerekir. Kendisinden yalnızca yarım yüzyıl önce yapılmış felsefi, bilimsel, siyasi tartışmalardan habersiz olan bir kimsenin, yalnızca gününün bilgileriyle, yani toplumsal hafızaya sahip olmadan bu payelere gerçekten sahip olabilmesi mümkün değildir. Biz de öğrenmiş olduğumuz Osmanlı Türkçesi'ni yeni yazıya aktararak daha bilinçli bir neslin yetişmesi, tarihini bilmesi, geçmişte yaşananlardan tecrübe kazanarak tarihte bir defa düşülen hataya tekrar düşülmemesi için bu tezi hazırladık.

Dört yıl boyunca bizden yardım ve desteklerini esirgemeyen, Yakın Doğu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Dekanı ve Başkanı Prof. Dr. Bülent Yorulmaz ve Yrd. Doç. Dr. Ali Efdal Özkul hocalarıma saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Kıbrıs – 3 gazetesi 1898 yıllarında haftada bir pazartesi günleri çıkan ve dört sayfadan ibaret bir gazetedir. Biz bu gazetenin adet 308 – 318'e kadar olan bölümünü Osmanlı Türkçesinden yeni yazıya aktardık. Toplam 11 gazete yani 44 sayfasının çevirisini yaptık.1898 yıllarının gündeminde neler olduğunu öğrenmeye çalıştık. Gazetenin farklı bölümlerinde değinilen farklı olaylardan birkaç örnek vermek gerekirse:

Adet 308 sayfa 3'te Balkan hükümetlerinden ve aralarındaki sınır anlaşmazlıkları, sınır ihlalleri, Bulgaristan ve Karadağ hükümetleri arasında yapılan ittifaktan; bu ittifakların nasıl yapılırsa yapılsın Balkan devletleri arasında geçen anlaşma veya anlaşmazlıkların mutlaka Rusya'nın tasdikleriyle olacağından, aksi takdirde bir sonuç alınamayacağından, Rusya'nın balkanlarda karışıklık istemediğinden bahsetmektedir.

Adet 310'da ifade-i mahsusada, 2. Abdülhamit'in cülus ettiği gün olduğu için şenlik olduğundan bahsedilmekte, aynı zamanda 2. Abdülhamit'in baskılarından duyulan rahatsızlık dile getirilmekte, barbar olan Rusya'da bile bu kadar baskının olmadığına değinilmektedir.

Adet 310'da aksa-yı şark yahut Çin bahsinde Rusya, İngiltere,Fransa,Almanya, Çin hırs yarışına devam etmektedir. Rusya ve İngiltere'nin birbirlerine zıt devletler olmasına rağmen çıkarları doğrultusunda ortak hareket ettiklerinden, bu dört devletin Çin'i oyuncak gibi ellerinde çevirdiklerinden, Rusya'nın İngiltere'yi Girit'e bırakmasından ve bu yüzden de husumet ortaya çıktığından bahsetmektedir.

Adet 311'de Osmanlı devleti içinde yaşayan ırklar ve her bir ırkın özellikleri sayılmıştır.örneğin "Boşnak; kezalik besaletli, sadakatli iffetli, hayaizgah sahibi amelinde sabit rezailden müteneffir insanlardandır" şeklinde anlatılmıştır.sayfa 109'da Lefkoşa'da yapılan bir hırsızlık anlatılmaktadır.

Genel olarak baktığımızda ise Girne Kaza Meclislerinden, devletler arası çıkar çatışmalarından, Bab'ı- Ali'nin icraatlarından, Yemen isyanından, Rusya'da ve Girit'te yaşayan Müslümanların sıkıntılarından,şairlerin şiirlerinden, Lefkoşa'da yaşanan olaylardan, mektuplardan, Avusturya imparatoriçesinin katlinden, bahsedilmiştir.

Gazetede kültürel, soysal olaylardan güncel bilgilerden,tarihi ve edebi eserlerden bahsedilmesine rağmen daha çok siyasi olaylar, savaşlar ve savaşın Müslümanlar üzerindeki menfi etkileri üzerinde durulmuştur.

KIBRIS 1310

Aded:308

Yedinci Sene

Pazar Ertesi

5 Rebiü'l-Ahir 1316

MAHAL-İ MÜRACAAT: İdarehanemiz Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa şehrinde Sarayönü Meydanı'nda daire-i mahsusadır. Umur-u idare ve tahririyye için sahib-i imtiyaz namına müracaat olunur. Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mes'ul olamaz. İlanâtın beher satırından iki guruş alınır.

ŞERAİT-İ İŞTİRA': Lefkoşa içü seneliği beş şilin Cezire dahilinde kazalar için sekiz şilin Memalik-i Osmaniyye için poata ücretiyle beraber bir seneliği kırk sekiz kuruşdur. Osmanlı posta pulu dahi kabul olunur. (Nüshası bir kuruşdur.)

Şimdilik haftada bir defa neşrolunur.

22 Ağustos Efrenci Sene 1898

10 Ağustos Rumi Sene 1314

Siyaset, Edebiyyat, ve Fünundan bahsdir.

İFADE-İ MAHSUSA

Dersaadet'de Mabeyni Hümayun hüddamıyla vükeladan bazıları beyinde henüz anlaşılamayan esbabdan dolayı büyük kırgınlık hasıl olduğuna ve bu kırgınlığın ya tebeddül-i vükelayı yahud mabeyn-i hüddamından bazılarının tard ve teb'idini intac edeceğine dair malumatı havi sözüne itimat olunur bir zatdan bir mektub aldık. Bu iki kuvvet beyinde nakâh zuhur eden ihtilaf esas itibariyle münfe'it-i zatiyyeden ileri geldiği bildiriliyor. Lakin bu babda bize tafsilat verilmediğinden şimdilik karailerimize şu kadarca aldığımız malumatı i'ta ile iftihar ederiz.

Hikaye tarikiyle söylendiği için herkesce malum olmak gerekdir ki yeniçeriler zamanında büyük zatlardan biri şeyhülislamın bir gün ziyaretine gittiğinde bit-tesadüf o gün şeyhülislamın bir oğlu dünyaya gelmiş keyfiyet ol vaktin padişahına arz olunması üzerine taraf-ı padişahiden henüz bir günlük doğmuş olan şeyhülislam zadeye müderrislik rütbesi tevcih olunmuş olduğunu o büyük zat işitmesiyle şeyhülislamı tebrik edeceği yerde fevkalade teaccüb ve hayret izhar

eylemiş ve şeyhülislam bu hayret ve teaccübe mana veremeyerek sebebini sual etmiş o büyük zatda cevaben “şimdiye kadar validelerin karınlarında medrese bulunduğunu bilmiyordum, bugün oğlunuz bunu bize bildirmiştir ki zat-ı şahane tarafından ehliyet ve liyakatına mebni ol tıfl-ı nevzadenin uhdesine müderrislik rütbesi tevcih olunmuştur” demiş ve oradan müfarekat idüb hanesine geldiğinde fevkalade te’sirden naşı adeta hastalanmış ve hatır sormaya gelenlere bu hikayeyi naklederek “yazıklar olsun hak ve ehliyet aranılmayub devletimizin şan ve şevketine nakısa gelmiş ve bundan sonra hayr etmeyiz” cümlesini dermeyan ederek ağlamış.

Şimdi o zat tekrar dünyaya gelsede ahval-i hazîreyi görse aceb ne diyecekti? Şüphe yokki kahrından ölüp gidecekti.

Afif, gayûr, zeki, fatîn, hasiyetli, lakin hamisiz bir genç mekatib-i ulyada senelerce çalışarak tamamıyla tahsil-i ulum ve fûnun ettiği halde son imtihanda onuncu veya onbeşinci dereceyi bile ihraz edemiyor diğer taraftan mektebde vücudu nadiren görülen ve evvelinkine nisbetle tahsili hiç hükmünde kalan mahdum-u beyler yani paşazadeler nüfuz ve iltimaslarının tesirine göre birinci, ikinci , mertebeye nail olurlar. Mesela mekteb-i harbiyye’den ise taşralı vilayata sevk ve i’zam olunarak adaba karşı körmeğe hazır ve i’fa-ı vazife-i memuresinde her türlü mezahim ve meşakkate mütehammil olduğu halde senelerce terfi’-i rütbeye mazhar olamaz. Halbuki zadeler İstanbul’dan çıkarılmayarak ve feraş-azet ve rahatına dokunulmayarak bir müddet-i kalile zarfında meratib-i aliyyeye is’ad edilir.

Hatta mektebde iken mülazım, yüzbaşı, kol ağası binbaşıya kadar rütbeliler çok görürlür. O mağdur ve gayur genc tarafından arzuhal ve şikayet edilecek olursa derhal Şam’da ise Yemen’e , Bağdad’da ise Fizan’a becayişleri icra olunur. Bahriyye, mülkiyye, adliyye ve dahi bu kabilden olduğu için bunlara ta’bir-i asliha, millet beyninde idare-i hükümete karşı cedi infial teferrüt hasıl oluyorki bu gün millet-i Osmaniyye’yi hal-i tezezbuz ve sefaletе düşüren esbabdan biride budur.

Geçen nüshalarımızla neşr ettiğimiz makalede fikrimizi vazife-i mes’uliyete hasr eylemiş idik. Halbuki vazifa-i mes’uliyet dairesinde düşünölebilecek en mühim noktalardan birisi de

salifu'l-arz hakikatdır ki devamı pek vahim neticeler husule getirmekde olduğu kabil cerh ve inkar olmağla adalet ve şan-ı devlete de layık değildir.

AHVÂL-İ ALEM

Birbirleriyle politika yarışında bulunan Avrupa devletlerinin intizar-ı devr-i beynaneleri.şimdi Amerike cihetinden atfedilmiş ve matbuat ve mehafil-i siyasiyyede bir çok mütalaât serdiyle müstakbelin keşfine kıyam olunmuştur.

Malum olduğu üzere Amerika hükümÂtı cumhuriyyet ve meslekleri hürriyet-i esasi üzerine tesis olunup fen ve servet itibariyle pek ileriye gitmiş olduklarından bunların muvaffakiyâtından Avrupalılar ziyadesiyle telaş göstermektedirler. İngiltere ile Amarikanın mesafat-ı kadimeden muhkem olmağla bu sırada ittifak akdi hakkında dahi sözler cereyan etmiş ve hakikatda tarafınca arzu edildiği bedihî olması sair devletlerin telaşa düşmesine hak verdiriyor.

Amerika Cebel-i Tarık Boğazı'nı suhuletle hükmü altına alabilmesi ihtimalinden baîd olmadığından vakt-i merhunun hululüne intizar eylemesinden ileri geldiği ve Girid ser-amdanına sabr eylemeleri hususunda tenbihat ve vesaya-yı lazime bulunması Yunan hükümetine ihtar olunduğu ve Prens Corc'un tabiyetini labed olduğu açıktan bildirilmişdir.

BALKAN HÜKÜMETLERİ

Romanya Kralı'yla Bulgaristan Prensi'nin Rusya Çarı'nı ziyaret eylemleri mehafil-i siyasiyyede hayli endişe ve merakı ve kıyl-ü kali mucib olmuş isede muahharen her taraftan edilen tahkikat ve veilen teminat bu malakat sırf Rusya Çarı'na karşı arz-ı ta'zimat ve tecdid-i münasebet ve musafat eylemkden ibaret olduğu anlaşımağla sulh-i selemin bekası hakkında bekası hakkında kanaat-ı kamile hasıl olmuşdur.

Dersaadetde inşası hitam bulan Bulgar (San İstivyen) Kilisesi'nin resm-i küşadında hazır bulunmak üzere emirü'l-mü'minin, halife-i resul-u rabb'il-alemin tarafından Bulgaristan Prens ve

Prencesi ve veliahd Prens Boryos İstanbul'a davet olunmuşlardır. Eylül-i Efrencinin yirminci günü resm-i küşad icra olunacaktır.

Bulgaristan Prensi Karadğ'a azimet ederek oranın prenisyle görüşmüş ve bu iki hükümet reisleri beyinlerinde bir ittifakın mevcut olduğu hakkındaki tevatürü yenileşdirmiş ve Yunan ile Romanya beyinde aynı surette bir ittifak hasıl olmuştur. Viyana'da neşr olunan efkar ve mütalaata nazaran bu ittihad Rusya'nın tasdikine mahzar olmadıkça bir neticeye iktiran ve bir semere-i bahş edemeyeceği çünkü Rusya daha birçok zaman için Balkan mes'elesinin meydana çıkmasını arzu etmediği temin olunur.

Sırbiiyenin sefiri Musevi(Nevakoviç) Ağustosun dördünde altmış Osmanlı askerinin delelet ve muavenetiyle ikiyüz Arnavud sıb hududunu tecavüz etdikden bahsle – Bu babda Avrupa gazetelerinde habere göre Sırbılılarla Arnavudlar beyinde hudud üzerinde bir şiddetli kavgadan sonra mütecavizler ric'ate mecbur edilmiştir.

İş bu hadise—yani Arnavudların Sırb aleyhinde ittihaz etdikleri hareket-ı tecavüz-karane bir sefer harb tarzında ittihaz olduğundan--- mehafil-i siyasiyyede dikkat ve ehemmiyet celb eylemiştir.

MISIR

Mısır'ın Sudan Sefiri muvafakatiyle ilerlemekde olduğuna dair telgraf havadisleri muntazaman alınmaktadır. Mısır'as İngiliz yerleşdikçe yerleşiyor ve artık Mısır hakkında şöyle oldu idi böyle gitti idi, İngiliz çıkacakdı sözleri de pek hükümsüz olduğuna şübhe kalmıyor.

KIBRIS CEZİRESİ

Avrupa gazetelerinin neşriyle beraber yerli gazetelerin ilanı cezirenin hal-i hazır istikbalini bildirmiştir.

Cezire-i mezkurenin İngiltere'ye terki hususunda akd olunan muahade kalb-ı ahara tahvil olduğu tahakkuk eylemiştir. Şöyleki,

1855 senesi yüzde dört faizli deynin bakiyesi olan üç milyon sekiz yüz on beş bin iki yüz lira yüzde iki buçuk faizli yeni bir deyne tahvil edilmiş ve iş bu tertib hakkında akd edilen mukavele 3 Ağustos sene 98 de Londra'da Lord Saliburi ile Osmanlı sefiri Kostaki Paşa beyinde akd-i imza olunmuş ve mukavelename-i mezkure parlamentonun tasdikine havale edilmiştir.

Mukavelename-i mezkure ahkaminca Kıbrıs'dan her sene verilmekde olan vergiden altmış sene devam etmek üzere senevi yirmi yedi bin lira tenzil olunmuştur. Bu müdetin hitamında deyn-i cedid mezkur tesviye olunarak Kıbrıs'dan verilmesi meşrut olan vergi hazf edilecektir.

Bab-ı Âli işbu tahavvülden naşi deyn-i mezkura karşı altı yüz bin lira kazanmış olacaktır.

AKSA-YI ŞARK YAHUD ÇİN

Rusya, İngiltere, Fransa, Almanya Çin'den hırs ve tama' yarışı icrasında devam etmektedirler.

Yek diğere karşı en ziyade zıd ve muhalif görünen devletler Rusya ile ingilteredir ki şimendufer inşası için imtiyaz ve isti'mal-i nüfuz için ikrazat mes'elelerinde karşı karşıya durmuş iki hasım gibi davranmaktadırlar. Binaenaleyh bu dört devletin her birsi koca Çin ülkesini ellerinde oyuncak gibi çevirmektedirler ki beynlerinde zuhur eden ihtilaf ve niza' Çin'in zararından başka bir şey intac etmiyor. Lakin en ziyade isti'mal-i nüfuz ve istifade eden Rusya olub İngiltere'yi her cihet Girid'e bırakıyor ve işte bu yüzden arada çok husumet peyda olmuştur.

İSPANYA VE AMERİKA

Bu hükümetler beyinde mütareke hasıl olan sulhun akdi hakkında müzakere olunmaktadır. Amerika musalaha-i şerait tekliflerine pek mu'tedil suretde bulunup hatta İspanyalıların (Küba) ve Portoriko) haysiyet ve i'tibara hanel gelmeyecek bir suretde tahliyesine ve askerlerin ıslaha ve mühimmat-ı saire beraber olarak çekilmesine müsaade eylemiştir.

HAVADİS-İ MAHALLİYYE

Geçen sabah Mucu Yorgo'nun dükkanından zuhur etmiş isede sarf edilen cehd ve gayret neticasi olarak tahminen otuz-yirmi liralık bir zararla ateşin olunmuştur.

İngiltere Parlamentosunda Kıbrıs Ceziresi hakkında hemen ilk defa olmak üzere istifadeli mubahesat ve müzakerat eylemiştir. A'zadan mestur (piperyo) –(ki üç sene evvel Kıbrıs'a gelmiş Kıbrıs'da bir bahri merkez tesisi ve bir şehir inşası ve İskenderiye'ye işlemek üzere muntazam hatt-ı muhabere küşadı lüzum ve derpiş eylemiş (...diğeri) Kıbrıs İngiliz idaresi bulunduğu zaman Osmanlı zamanında bed tertib olunduğunu ve (Çarlisdelek) Magosanın muhkem ve kavi bir bahri merkez haline efrakı için iki milyon sarfı münasib olacağı dermeyan ile müstemlekat nazırı mestur(Ceherlin) buna cevaben:

Kıbrıs'dan vergi namıyla Osmanlıya meblağ seksen bin liraya baliği olub kırk bini Farnsa'ya aid deynin bir nısfı faizine ve diğer nısfı İngiltere'ye aid faizine verilerek her sene takriben otuz lira noksan kalır ki bu İngiltere kapadılıyor.

Cezirenin İngiltere tarafından alınmış olan politikayı müdafaa etmek gerek aid olmayıb ancak kendi nezareti deruhte ettiği zamandan beri münasib bir tarzda cezirenin terakki ve ma'muriyeti esbabının istikmali hususunda değerli müstemlekattan add edildiğini beyan ve ahaliyi cezire İngiltere idaresi altındaki hanları Omsalı zamanındakinden daha iyi oldu. Dermeyan eylemiştir ve geçen sene pek elzem olan inşaat-ı umumiyyenin yani yol ve köprüleri imar ve usul-ı iskaniyyeyi ıslah etmek için sanhavetkarane bir meblağ tahsis olunmuş. İdarece teşkilatı icra kılınmış ve o bir koca tenzilat yapılmış, ticarete sekte veren vergiler kamilen ilga edilmiş ve Magosa'nın ticaret maksadı için daha ziyadefaideli bir hak efrağı derdest icra bulunmuş olduğum ve seksen birden doksan bire kadar olan on sene zarfında cezire ahalisi yüz seksen altı binden iki yüz dokuz bine kadar tezayid ettiği ve vasati hesab üzerine alınan vergi her insan başına on üç şilinden on dört şiline baliğ olduğunu ve ihracat fevka'l-ade derecede terakki eylediğini serd ve ityan eylemiştir. Ve İngiltere'nin Kıbrıs'dan kar ettiği hakkında olan bahs aleyhinde i'tiraz etmiştir.

KIBRIS

Demek oluyor ki Kıbrıs'dan İngilizlerin çıkması hatır ve hayale gelmemeli ve altmış seneden sonrada ne olacağı da düşünölmeli ve ona göre tatbik-i hareket eylemelidir.

Rusya'dan bu kere bin yüz Rus ailesi ceziremize gelmiştir. Bunlar şimdilik Tuzla İskelesi karantina hanesinde iskan etdirilmişlerdir. Sade ileride iştira' edecekleri arazide mesken ve ma'vi inşa ederek oraya nakl edecekleri mütevatirdir.

Taraf-ı hükümetden iki üç hafta evvel edilen ilanda Kıbrıs'a muhacereten gelenler maişetleri te'min olunamadıkça kabul olunmamaları emr olunmuş idi.

Demek oluyorki cezireye gelen bu Rusyalıların maişetleri te'min edilmiştir. Lakin büyük dikkate muhtacdır ki, sayd verilen teminat bir müddet için olubda devam etmeyecek olduğu takdirde zaten zaruret-i halde bulunan cezire bir kat daha müşkülata duçar edilmesin.

MUHABERAT

An Erzurum

Kıbrıs gazetesı sahib-i imtiyazlığına,

Memalik-i Osmaniyye'de tab' ve neşr olunan gazetelerin sırf tabasbus ve medayih-i namuşrua ile memlu olduklarından gazete okunmağa olan rağbet ve hevesim bütün bütün zail olmuş idi. Hatta diyebilirim ki bir seneden beri İstanbul ve sair Osmanlı gazetelerinden hiç birisine el sürmemişimdir. Geçenlerde ahabdan bir zatı görmek üzere hanesine gitmiş idim. Bahsimiz memleketdeki idarenin bozukluğu ve artık tahammöl olunamayacak hale geldiği hakkında cereyan edub hane sahibi olan zat yar-ı vefa şiarım idare hakkında serd etdiği mütalaatı tasdik ve takdir ederek hemen çekmecesinden çıkardığı Kıbrıs gazetesini elime verdi. Ve işte hakikati söyleyen ve hakikat uğrunda hiçbir şeyden çekinmeyen gazetedir. Efkarımıza muvafık ve bi-hak-ı rağbet ve sitayişe layık olduğu için okumanızı tavsiye ederim dedi. Öyle bir heves ile ki tekrar eyledim mutalaa-i mükerreresiyle kesb-i surur ve iftihar eyledim.

Var olunuz! Milletimiz sefalet ve vatanımız harabiyet içinde mahv olub gidiyor. Lakin bizim elzem-i begali, ciğerimiz dağlı olduğu için şakşafa edemiyoruz. Fakat halimiz perişan oluyor, bitiyoruz. Bu halleri bildirmek, merhamet taleb etmek sizin gibi her memleketlerde yaşayan erbab-ı hamîyyet ve kaleme kalmışdır. Sa'yeniz meşkur olsun inşaallah şecere-i gayretiniz mükemmel semereler hasıl ve sizi de umumun teveccüh ve muhabbetine nail edecektir.

Şunu arz etmekden maksadım arızamın vusuluyle beraner nam-ı aciziznin defterine kayd ile efendiye gönderiniz abone tarık ve vasıta ile muntazaman irsalini rica ve abone bedeli maa-mesarif zaide postayı atıye ile takdim ve isra kılınacağını arz ve inba eylerim.

E : C

KIBRIS

Hakkımızda şayan bulunulan lütuf ve iltifatınıza teşekkür ederekemriniz tamamıyla icra olunacağını arz eder ve abone bedelinin yarım Fransız lirası zammıyla temin eyleriz.

ŞUNUNAT-I OSMANİYYE

İstanbul'dan çekilen bir telgrafname mealine nazaran Kosova Arnavudlarından Sırbılılara ettiği yeni cinayetlerin bir listesini Sırb Sefiri Babıali'ye tebliğ etmiştir.

Gird'de bulunan düvel-i muazzama ümeraları adaya osmanlı askeri ihracına mümanaat eylemekde bulunduklarından ve hatta karakolların tebdili vesilesiyle mevcudlara ilaveye dahi mani' olmakda olduklarından naşi cezire askeri valisi Cevad Paşa isti'fanamesini gönderdiği telgraf havadislerdendir.

Girid Mes'elesi hakkında Babıali'nin süferaya tebliğ ettiği beyannameye İtalya devleti tarafından ettiği cevap i'ta olunmuştur.

“girid'in muhtariyyet idaresi görece hakimiyet-i Osmaniyye altında bulundurulacak ise cezireyi hükümsüz bırakmak uymayacağından babıali ile düvel-i saire meyanında nizamat

tekarrür edinceye kadar dört devletin idare-i muvakkatesi altında bulundurmak icabat-ı zamana göre daha muvafık ve münasib görülmüşdür.

Düyun-ı umumiyye-i Osmaniyye Rusya'ya tediyesi te'hir olunan tazminat-ı harbiyye taksitlerinin te'mini için maliye nezareti ile müzakere etmekde olduğu ve iki taksitde tesviye edilecek olan hesab-ı mecmu'un dört yüz yetmiş iki bin lira-yı Osmaniyyerden ibaret bulunduğu ihbarat-ı telgrafdandır.

HAVADİS-İ HARİCİYYE

Prens Pismark'ın Pismark ovası namıyla cem' ve intihab ettiği bir eser-i gayri matbuadan (Perliz Lokal Ançayir) gazetesinin ahz ve neşr ettiği parçalarda müteveffa prens şöyle demiştir. Ve mukaddema verilen söze muhalif olduğu Hükümet-i Osmaniyye ileride tevellüd edecek mes'uliyeti kabul etmeyeceği bildirilmiştir.

Bu noktaya Rusya ve İngiltere Hükümetleri Girit'de icra edilmekte olan idare-i muvakkat olduğu ve mes'elenin suret-i kat'ide halinde Devlet-i Âliyenin re'yi alınacağı cevaben beyan olunmuştur.

Yunan tazminat-ı harbiyyesinden olup Fransa tarafından teb'alarının zararlarına mukabil Osmanlı Bankası'ndan mebalige, Teselya'nın tahliyesiyle kesb-i istihkak etmiş olduğunu Bab-ı Ali beyan ile Fransa'nın bu hareketini protesto etmiştir.

Girid meclis-i milliyesi daimi kavmiyete i'zalarını itticab etmiştir. Hanya'ya Musevi (Benî-zulik) Kandiye'te Hacı Dağı, Resmo'ya zecar ikisi, Lamistiye musevi yalamağı, Esfkiyeye musevi milonoya nakisi tayin edildiğini (Tan) gazetesinden naklen muvazene refikimiz yapıyor.

Muvazenemiz Tan gazetesinden bu gibi havadisleri tercüme deçeği zaman Gayret'in (Tan) hakkında yazdığı reddiyei hatırdan çıkarmamalıdır.

Girid ceziresine yeniden Osmanlı askeri ihracına mümanaat eden amiralleri Babiali protesto etmiştir.

Bu protesto ile düvel-i muazzamanın vaziyetleri tebeddül etmeyeceği dahi ilaveten dermeyan olunmamıştır.

HAVADİS-İ HARİCİYYE

Çar hazretleri fehmetlü prens hazretlerine verdiği siyakat-ı resmiyyede badenuş olduğu sırada ber-vechi ati idare-i kelim etmiştir.

Zat-ı fehmet-simat prensi ile prens ve aziz vaptiz oğlum prens aziz hazretlerinin sıhhatlerine ve Bulgaristan'ın saadetine badenuş oluyorum

Prens Ferdinand ber-vechi ati suretde ifade-i meram etmiştir.

Şevket-meab tekellüm buyurulan bu derece iltaf ve inayet-bikarane kelim haşmet-ma'benze kamil-i sadakat ve samimiyetle arz-ı teşekkür ederim.

Zaten Bulgaristan'ı kemal-i kuvvetle büyük hemşiresi bulunan millete (Ruslara) tevciid eden rabitalarla – cinsen, mezheben, unutulması gayri kabil olan vatanımızın şanlı hürriyet faili zat-ı şevket-meabınız Oğlum ve varis-tacım Torino prensinin Ortodoks mukaddes kilisesi kucağında olarak vaptiz oğulluğuna kabulleriyle iltaf-ı celilelerine bir nişane-i samime izhar buyurulmuştur.

Prens Borisi, vaptiz oğlunu şevketlü vaptiz pederine takdim etmekle en mukaddes ve en aziz vazifeyi ifa' etmiş olduğunu zann ederim.

Zat-ı haşmetpenahilerine kendü namına olduğu gibi zevcem Prens Mariya ve bütün Bulgaristan namlarına Rusya'da bulunmağla gördüğümüz fevka'l-gaye-i müessirâne ve mesrudâne hüsn-i kabulden en amik en mühmen bir surette arz-ı şükran vemuhabbet eylerim. Kalbimde mevcut olan hissiyatım ile zat-ı hazret-i imparatorları sıhhat ve afiyetine ve imparatoriçe (Aleksandra Odorina) hazretlerinin şeref ve afiyetlerine ve bi'l-umum aile-i

imparatoru ve hakeza' Büyük Rusya'nın şeref ve saadetine badenuş olmak üzere bu kadehi kaldırıyorum.

..... varid olan bir telgraf mealine nazaran amerika hükümeti ıspanya'nın müzekerat-ı sulhiyyeyi küşadı hakkındaki ma'ruzatını esasen kabul etmeğe karar vermiştir. Ancak İspanya tarafından şayan-ı kabul teklif olununcaya kadar muhasame-i muharebeye devam edecektir.

Tan gazetesinin Madrid muhabirinden olub neşr ettiği bir telgrafname mealine nazaran İspanya ahalisi akd-i sulhdan dolayı izhar-ı memnuniyyet etmekde ve Amerikalıların tekliflerini şayan-ı kabul görmekte imişler.

Amerikalıların şeraiti muvafık görüldüğü halde yalnız Küba'nın düyun-ı atikasını kabul etmemeleri İspanya'nın hoşuna gitmiyor imiş.

Bütün şeraiti kabulden Küba'nın düyun-ı atikasını da kabul ediyor da suyu başdan kesivermeli, Bunda naz edecek ne var?

Şerait-i sulhiyye şunlardan ibaretdir:

Garbi Hindistan'da yani Amerika civarında kain mutasarrıf olduğu adaların mecmu'u – Küba müstesna olarak—Amerika'ya terk olunacaktır.

Küba ceziresinden bir idare-i muntazama teşkiline kadar Amerikan hükümeti kontrol icrası hakkını haiz olacaktır.

Karolin adalarından ittihaz olunmak üzere Laderun adalarından biri Amerika'ya terk olunacaktır.

Karalin adalarından birinin dahi kömür anbarı ittihaz olunmak üzere terki Amerika talebi muhtemel bulunmuştur.

Küba ve Portoriko adalarının düyun-ı umumiyyesini Amerika der-umde etmeyecektir. Tazminat-ı harbiyye taleb olunmayacaktır.

İspanya, Küba ve Portoriko adalarındaki askerlerini derhal karaya almak şartıyla şürut-ı sulhu ta'yin için muhtelit bir komisyon teşkil olunacaktır.

Amerika Laderun adalarından hangisini istediğini ba'dehu bildirecektir.

Filipin adalarının mes'elesi dahi Amerika ve İspanya murahhaslarından mürekkeb bir komisyon vasıtasıyla hall olunacaktır.

Demek oluyor ki İspanya kaskavlak bırakacak ve kemal-i merhametinden canıda bağışlayacaktır.

Artık bu kadar bir teklifat-ı maa't-teşekkür kabul etdikden sonra Küba düyun-ı atikasının ehemmiyeti olabilir. Zaten yanmış harmana aşr mı olur?

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür Kufi-zade Mustafa Asaf

KIBRIS 1310

Aded:309 Yedinci Sene Pazar Ertesi 12 Rebiü'l-Ahir 1316

MAHAL-İ MÜRACAAT: İdarehanemiz Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa şehrinde Sarayönü Meydanı'nda daire-i mahsusadır. Umur-u idare ve tahririyye için sahib-i imtiyaz namına müracaat olunur. Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mes'ul olamaz. İlanâtın beher satırından iki guruş alınır.

ŞERAİT-İ İŞTİRA': Lefkoşa içü seneliği beş şilin Cezire dahilinde kazalar için sekiz şilin Memalik-i Osmaniyye için poata ücretiyle beraber bir seneliği kırk sekiz kuruşdur. Osmanlı posta pulu dahi kabul olunur. (Nüshası bir kuruşdur.)

Şimdilik haftada bir defa neşrolunur.

29 Ağustos Efrençi Sene 1898

17 Ağustos Rumi Sene 1314

Siyaset, Edebiyyat, ve Fünundan bahsdir.

İFADE-İ MAHSUSA

Devlet-i Osmaniyye

Bu süre zarfında vurud eden hususi haberler ile gazetelerin neşriyatı Yemen İhtilali'nin şiddetini işildikden daha ziyade bir derece gösteriyor.

Mevki gitdikçe kesb-i vehamet ve irae-i dehşet eylemekde olub Arablar Osmanlıları fevkalade tazyik eylemekde oldukları bildiriliyor.

Bab-ı Ali yeniden on bin üç efraddan mürekkeb bir kuvvet daha sevk etmekde bulunuyorlar ki yalnız isyanı teskin etmek değil sirayet etmesinin men'ine çalışdığı anlaşıyor.

1897 senesinde İstanbul'da vuku' bulmuş olan Ermeni igtışası ve kıtali sırada teb'asının garet ve hasarata duçar oldukları iddiasıyla İngiliz hükümeti Fransızlara tatbik-i hareketle Babıali'den tazminat taleb eylemekde ve taleb vakanın bir an evvel tesviyesi ısrar olunmaktadır.

Musevi "Ziniviyof'un müracaat-ı muaddidesi üzerine Babıali Kafkas'ında bulunan ermeni muhacirlerinin yerlerine avdet eylemelerine müsaade edeceğine te'min eylemiştir.

Bunlardan bir kısım-ı cüz'i Osmanlı hududuna dahil olub mütebakiyesi dahi peyderpey gelmektedirler.

Binaenaleyh Rusya'nın bu hususdaki ısrarına tab' ve mukavemet olamayan hükümet-i osmaniyye yeniden telaş ve halecana giriftar olmuş Yunanistan'ın sabık baş vekili Musevi (Rali) huzur-ı padişahiye kabul olunub "İstandarid" gazetesinin Atina muhbirinden aldığı habere göre hazret-i padişah yunan ile münasebet ve tecdid-i musalahat için her fırsatı istikbal edeceğini mumaileyhe beyan eylemiş.

Bu havadis Yunan mehafil-i siyasiyyesinde hayli merakı mucib olmuştur.

Matbuat alelumum bu mukaremet ve i'tilafın imkan hududu dahilinde olduğunu, ancak Osmanlı ile Yunan beyninde mesail-i mualakanın tesviyesine mütevakıf bulunduğunu dermeyen ediyorlar. İngiltere Sefiri Babıali'ye bir nota i'tasıyla Ermeni Tahlis Cemiyeti vekili olan Yunan Yuşak nam şahsın katli hususunda bazı rüesa-yı me'murinin dahl ve iştiraki olduğuna dair büyük şehirler bulunduğu ve şahsı merkumun katli esnasında sirkat olunan üçyüz kırk altı lira için İngiltere Hükümeti Babıali'yi mes'ul tuttuğunu beyan eylemiştir.

Berlin'de nim-resmi neşr olunan bir gazetenin beyan ettiği mütalaaya göre Girid'de bulunan Asakir-i Osmaniyye'nin tebdili zımnında Girid'e i'zam olunan asakirin karaya çıkmalarına amiraller tarafından edilen mümanaat aleyhinde Babıali düvel-i sitte sefer esnasında intarnameler göndererek Babıali'nin Girid'e mukim muhafaza askerlerini istediği hakkı olduğunu beyan ve icab-ı hale göre bu hak ve salahiyeti isti'mal etmek beyninde bulunduğunu dermeyen etmiş ve ol-vechle amirallere talimat i'tasıyla cezireye askerinin çıkmamasına mümanaat-ı feragat eylemelerinin kendilerine talep ve iş'arını devletlerden talep ve iltimas eylemişlerdir. Girid Hristiyanları ve bütün Rum milleti Girid ceziresinde hali hazırda teşkil olunan idare-i meşruteyi Rumlar için pek büyük bir muvaffakiyet add eylemektedirler. Hakikat-i halde ise idare-i hazine-i mezkure düvel-i erbaa komisyonları sıfatıyla amirallere tefviz ve ihale olduğundan zat-ı şahane cezire-i mezkure üzerinde tefevvük-ü hükümeti kamilen ilga edilmiş olduğuna kanaat-ı kamil hasıl eylemiştir.

Amiraller idare-i hey'et-i hristiyanıyyesini lağv etmeğe salahiyetleri olub binaenaleyh Cemiyet-i Milliye yirmi gün zarfında yeni bir hey'et ittihab edebilecekleri gibi amiraller tarafından tesis olunan mehakim-i askeriyye kaffe-i mevadd-ı cezaiyyenin merci-i istinafi olacak ve mahrumiyetini afv etmek hakkı amirallere muhavvel bulunacağı takarrür etmiştir.

Meclis-i mali tarafından tayin olunacak kaffe-i me'murin amirallerin tasdikine tabi' olub varidat-ı umumiyyenin dahi sarfı kamilen onlara mevdu' olunması kabul olunmuştur.

Bu vechle Osmanlı hükümetiyle padişahın Girid idare-i hükümetinden nüfuzları zayı olduğu müttefik-i aleyhdir.

Bundan maada yalnız polis idaresinde bulunan en büyük memuriyetler Avrupa zabitanına münhasır olub ondan aşağıları yerlilerden tayin olunacağı cihetle Giridliler için bankaca bir muvaffakiyet add olunmuşdur.

Istadarad gazetesinin Viyana muhbirinden olduğu malumat-ı mevsukeye nazaran Girid'de kan bir hükümet tesisi gelecek ilk bahardan evvel mümkün olamayacağı anlaşılıyor. Rusya devletinin Yunanistan veliahdı olan Prens Corcun Girid'e vali tayin olunmasının te'hirini tasvib edişi başka bir maksada mebni olamyub bendesinin olan rezili gibi alt istibdad olsa idim elbet Allah'dan korkmayub, peygamberden utanmayarak tertib edeceğim yalanların altına bela perva imzama vaz' etmekden sizin gibi çekinmezdim. Lakin devletimin, milletimin sadık bendelerinden olduğum ve doğruyu söyleyenlerin marmaralarda fizatlarda hayatlarına kasd edildiğini bildiğim ve ailemin medar-ı teayyüzlerini elde etmek üzere hayatıma daha pek çok zamanlar muhtaç olduğum için çıkarlarınız ism-i müstear altında yazdığım ve badema yazdığım makalelerle çarpacağım.

Paşa olmuşsun acaba müstehakmısın? Devlete millete ne hizmetin geçmiş ki bu rütbeye kesb-i mazhariyyet etmişsin. Emin ol ki yakında kendi memleketinden, kendi vatandaşlarından tahkikine kemal-i ciddiyetle teşebbüs etdiğim tercüme-i hali de yazmakda asla tekasül etmeyeceğim. İstanbul anlasın ki paalık rütbesi verdiği nasıl adamlar imiş.

Yazık Kıbrıs ahalisine biçareler, seni bir şey zann ederek tevazu ediyorlar. Baykuş gibi kafanı büyük gördükçe olacak bir hayvan kıyas ederler.

Halbuki senin ne kıratda olduğunu yine vatanın eshab-ı iktidarı pek güzel biliyor. Şimdiye kadar ahval-i garabe işitmelik gazetelerle bin defa çarpıldığı halde yüzün kızarmamıştır. Sen hala kendini müdafaaya muktedir değil iken ne had ile Adana rezilini müdafaaya istishaba kalkıyorsun. Haydi benim ile sen tepiş! Onu müdafa edeceğine kendini müdafa et. Bakalım mağlubiyyet sende mi zuhur eder bende mi?

İşte bu defalık şöyle hafif bir surette ufak bir cevabla seni iskat etmek isterim. Adam isen bu mektubumda “Adana mektubuna cevab” altında yine cevap ver. Ozaman haydi sana güzelce bildiriyorum. Baki o hanları berbad sadıkları müzdead buyursun.

Cahid . S

ŞUUNAT-I OSMANİYYE

GİRİD

Bosna’da çıkan “Rehber” gazetesi Kandiye ve Hanya, Resmo ahali-yi islamiyyesinin düvel-i sitte harbiye nezaretlerine gönderdikleri bir açık mektubun suret-i tercümesini “Naya Frayaprosa” gazetesinden bir vech aşmıştır.

Ahali-yi merkume-i mezkur mektublarında deniliyor ki:

“bizim arazimizde her ne var ise ihtilal takımının yedinde olub kırk bin İslam familyasının on sekiz mahenderi iltica etdikleri mahallerde aç ve bi-ilac kalmışlardır. Mukaddema amiraller tarafından meclis-i umumiyenin Hristiyan azasına verilen layihada hukuk-i ahali-yi islamiyyeden hiçbir bahs bulunmadığından ve bu ada ahalisinin büyük bir kısmı müslüm olduğundan düvel-i muazzamaya müracaatı vatandaşlarımıza avdetimizin imkanı iane-i nakdiyyenin i’tasını ve emniyyet-i şahsiyyenin kefaletini medeniyyet namına istirham eyleriz.

Girid mes’elesindeki kabahatı hep düvel-i muazzamaya bulmakta ki hakkımızı acaba isbat edebilecekmiyiz? Hele bir kere tedkik edelim.

Girid ihtilali yalnız bu defa değil bir iki asırdan beri siyaet-i idareden istifade edilen zamanlarda daima bu gibi fenalıkların zuhur etmekte olduğu inkar-ı kabul eder, bedihiyyatdan değildir. Bu ihtilaller ise her biri birer surette teskin edilerek düvel-i muazzamaya el sürdürülmemiş ve hatta 305 ihtilalinde dahi i’zam edilen asakir-i şahanenin savlet kahramanlarıyla az vakit içinde teskin edilmişti. Bu defzki ihtilalin ise nazar-ı ehemmiyetden devr tutularak veya daha doğru söylemek lazım gelirse donanmamızın mefkudiyyetinden naşi cezire sularında bir iki sefine-i harbiye bulunmağa muktedir olamayarak ateş ihtilalinin tevsiiine meydan verilmiş ve nihayet zat-ı şahanenin muvafakatı üzerine düvel-i muazzamanın müdahaleleri vuku’ bulmuş olduğu da şübheden varestedir.

Düvel-i muazzama dediğimiz kimlerdir? Devlet-i osmaniyyenin milleti islamiyyenin en kavi, en gani düşmanları değillermi dir?

Müslimanların kendi devletlerinden görmedikleri muaveneti – ki hami-i din, arz, mal, can, hukuklardır--- bu heyakıl-i muzaradan beklemek hakkat, cehalet değil de nedir? Vakıa “denize düşen yılanı sarılır” darbı meselce kendi hamilerinden muavenet görmeyenlerin bu suretle hareketleri tabiiyyet olunmaz. Lakin adem-i muavenetlerinden naşide ta’n ve teşni’ hak kazanılamaz. Zira düşmandan hiçbir vakit muavenet beklenemez.

Binaenaleyh dostdan görülmesi icab eden yardımı düşmandan bekleyibde yin düşmanlık görüldüğünden dolayı şikayetde bulunmak abesdir. Çünkü dost dostluğunu, düşman düşmanlığını—sıra düştükçe--- icradan geri kalmayacağı tecarib-i adide ile sabitdir.

İşte bu tedkikatdan anlaşılacağı vechle düvel-i muazzamaya kabahat bulmakda ki hakkımız sabit olmuş olur ki o da düşmandan istimdad ederek ümid-i muavenetde bulunmaklığımızdır.

HAVADİS-İ HARİCİYYE

“Berliz Tağbalat” gazetesi nüsha-i mahsusasında müteveffa pren Pismark’a dair malumat-ı atıyye vermiştir.

Prens Dopsmark halet-i niza’dan ikraba ve taalukatına hitaben yazıldığı küçük bir pusulada demişdirki:

“Vefatımda Saksonya Ormanı karşısındaki köşkün pişegahında defn olunmak ehass-ı amaldır. Mezar taşıma dahi şu ibarenin yazılmasını arzun eylerim.

Prens Pismark tarih-i tevellüdü 1 Nisan 1815

Vefatı İmparator Birinci Vilhem’in bir bede-i sadıkı

Prens Pismark'ın bu gibi arzularının derhal is'afı için ailesi sarf-ı mehanil-i gayret etmiştir.

Pismark'ın kabri için tahsis olunan mahalde gayetle mükemmel ve musanna' bir kubbe inşa edilecek ve bu makbere bütün Almanlar için bir hatıra-i tarihiye olacaktır.

Makberenin tesri'-i inşasına kadar Prens'in cesedi muvakkaten feryad rahsız vakada kalacaktır.

Prens Pismark'ın vefatı üzerine Fransa matbuatı Prusya harb-i müdhişini der-hatır etmiş olmalıdırlarki aleyhindeki iğbirar ve husumetlerini izhar etmekde vakt-i zayi etmemişlerdir. Bunlar meyanında müteveffa için öyle galiz sözler isti'mal edenler olmuştur ki hakikaten mucib-i nefretendir. Hatta bazıları prensin vefatıyla katolik mezhebinin en büyük düşmanlarından birinin İngiltere ile hareket ettiği halde umumi denizlerde Avrupa devletlerinin ticaret-i bahriyyesini tehlikeye duçar ve nüfuz ve kuvvetlerine sektedar edeceği aşıkardır.

Bu suretle Amerika—İngiltere ile beraber olmak şartıyla—bütün denizlerin hakimi olmak fikrini ima ediyor ki kuvveden faale çıkarsa düvel-i sairenin yalnız ticaret ve nüfuzlarının ve bais zeval olması değil devletlerin kuvve-i cebriyye ile taht-ı tabiiyyet ve himayelerine aldıkları bir takım küçük hükümetlerin tekrar iade-i hürriyet ve istikbaliyyet edebilmeleri dahi şimdiden hatırlarda tevellüd etmektedir.

Ez-cümle Fransa medeniyyete hizmet etmek bahanesiyle kabza-i istilasına geçirdiği müstemlekat ve müsta'miratın mesela Osmanlılardan dostlukla aldığı Tunus, Cezayir ve yakında zabt ettiği Madagaskar hükümetlerinin müstakil bir idare haline girmesi şekli'l-imkan add olunmaktadır.

Aynı hal Rusya boyunduruğu altında bulunan akvama sirayet edeceği bi-iştibahdır ki akvam-ı mezkure böyle bir fırsatı gözetmektedir.

Demek oluyor ki salifü'l-beyan ve keşfiyat ol babda edilen mütalaata muhakkak, mümkün nazarıyla bakılırsa idare-i Hükümet-i Osmaniyye dahi –tabi hilafet baki kalmak şartıyla--- büyük bir tebdile uğrayacağı şübhesizdir.

Biz Osmanlılar Avrupalılardan sarf-ı nazar yeni bir milleti ve hükümetin gösterdiği terakkiyat, nuvaffakiyyat ile kesb ettiği kuvvet ve şevket-i tedkik edibde hala batait ve gafletten kurtulmayarak daimi suretde tarik-i inhitat ve daha doğrusu vadi-i inkıraza şitab etmekde olduğumuza ne mana verelim.

Her gün serzede-i zuhur olan vekayi-i mütenevvia bizi intibaha davet edeceği yerde hayıf ki inhitata sevk etmektedir. Defaatle söylediğimiz vechle Rusya muharebesinden ben koca bir devlet teşkiline kafi memleketler, milyonlarla müslümanlar ayrılarak Avrupalıların ve Rusya'nın boyunduruğu altına girmişler, yani onlara onlara esir olmuşlardır.

Mahaza Akdeniz'de en mühüm noktada vaki olub bahren, berren devlet-i osmaniyyenin bir kale-i mütbini sayılıb Girid ceziresi de elden gidiyor ne yapabiiyoruz.

Mal-i Babıalı'nın halkının ezber ettiği protestolardan başka bir güne icraat-ı fiiliyyeye iktidarımız olmadığını teslim ediyoruz. Bu gidişle hal-i istikballerimizin neye varacağı teemmül olunursa şimdiden hayata tercih etmekden başka çare olmadığı meydana çıkar. Cenab-ı hak muinimiz olsun.

HAVADİS-İ MAHALLİYYE

Tebdil-i hava zımnında geçende vatani olan Kıbrıs'ı teşrif buyuran saaadetlü Baliğ Paşa hazretlerinin birader-i alikadirleri Mısır Mahkeme-i Ehliyye Naib-i Umumi Vekili İzzetlü Derviş Efendi Hazretleri mahal-i me'muriyewtlerine müteveccihen geçen Cuma günü Lefkoşa'dan hareket eylemiştir. Cenab-ı hak selametler ihsan buyursun.

Bundan bir iki evvelki nüshamızdan birinde dahi yazdığımız vechle mekteb-i idadiyye ve bivaye bulunanlara elbise ve kitab tedariki için eshab-ı cemiiyyet ve mürüvvetden çeyda

Bu husus için küşad edilen Maarif Sandığı'na şimdiye kadar düşen ve el-an düşmekte bulunan ve bundan sonra düşecek olan mebalığın efendi-yi mumaileyhin elbise ve kitaplarına gayri kafi olacağı edilen iane-i cüz'iyeden müsteban olmakda ve bundan bir buçuk iki ay sonra elbiselerin imali zamanı gereği gibi takarrüb edeceği cihetiyle efendilerin kış günü ince elbise içinde tiril tiril titreyecekleri şimdiden mülahaza edilmekte bulunduğundan kara ahalisinin bu babda edecekleri iane tekamül etmeyerek suret-i mümkün ile i'fasını himmet eylemeleri insaniyyet ve islamiyyet namına rica olunur.

Betufika Teali Kıbrıs İdadisi önümüzdeki Eylül-i efrencinin ibtidası günü küşad edileceğinden mekatib-i ibtidaiyye-i müslimeden şهادetnameli olanlardan veya şهادetnamesiz olubda ibtidai derecesinde ulum-i diniyye ve Türkçe kıraat yazı görmüş bulunanlar mektebe kayd ve kabul olunmak isteyenlerin yevm-i mezkurdan itibaren eylül on beşine kadar mektebe müracaat eylemeleri lüzumu ilan olunur.

Fi'l-vaki Lefkoşa'da meskenleri olmayan şakirdan için medreselerden gayri barınacak bir yeri olmayub tedariki ise hayli masrafa muhtaçdır.

20

harekatdan olunulduğu mertebe ve gayeleri mümkün olub iş bu tasavvuru tasvib ile meblağ-ı mezburun muntazam i'tasını taahhüd eden veliya-i etfalınmektebe malımat vermeleri rica olunur.

MUHABERAT

Kıbrıs Gazetesi sahib-i imtiyazlığına,
An Adana

Efendimiz!

Geçende gönderilen mektubumuz dest-i ihtirasa alındı. Zaman gazetesinin mektubum hakkında yazdığı fıkrası da mütalaa olundu.

Zaman sahibi bir Kilisesine çanmamış olmalıdır ki, her nereye olsa müdahale etmeyi İhtiyad edinmiştir.

Ben ism-i mütear kullnamışım, imzamı doğrudan koymalı imişim de meydana çıkmalı imişim.

Ey Müslüman celladı olan hainler! Beni de mi Marmara Denizi'ne atdırmak istiyorsunuz! Beni de mi hıyanetinize kurban edeceksiniz?

Allahım! Niçün bu hainlerin vücudunu dünyadan kaldırmıyorsun? gazab bildirmelerin tükendi mi ki bu celladları mahv etmiyorsun.

İmzamı doğrudan koymalı imişim! Palavra. Sen ey müellif-i hıyanet olan insan! Yer yüzünden vücudu kalkdığını beyan etmekden hiç çekinmemişlerdir.

İngiliz matbuatı ise bunların bütün bütün aksine olarak Prens Pismark'ın vefatından dolayı izhar-ı teessür ve teessüf ederek müteveffanın hakkında gayet sitayişkarane cümleler istihsal etmekde tereddüd etmişlerdir.

Halbuki Prensın öteden beri İngilizler aleyhinde beslemiş olduğu ve belki vesilesini de kendi icat ve ihtira ederek ilan ettiği nefret nazar-ı dikkat ve i'tinaya alınacak olursa İngiliz matbuatının ne kadar vakur vücudu olduğu sabit olur.

Fransa matbuatının ölmüş bir adam hakkında izhar-ı husumet etmekle teşfi-i sadr etmiş olamaz. Zira Prens Pismark hayatta değildir ki matbuat-ı mezkurenin layık olduğu cevabı verebilsin.

Malumatdır ki prensin muhatabı, mağluben iskat etmekle kesb-i muvaffakiyyet eder. Yoksa gaibin ve meyyitin aleyhinde idare-i kelam etmek bir divar ve ağaca hitab eylemek kabilindendir. Gerçi Prensın meslek-i siyasiyyesi Fransızların burnuna girmiş, ve Avrupaya karşı bir krallığı koca bir imparatorluğa tahvil eylemiş ve Fransızların yedikleri , bu Pismark fiillerinin acısını unutmamaları icab-ı halden bulunmuş isede müteveffanın hayatında (yuf) deneğe dudakları varmayan Fransa matbuatının vafatından sonra sukut etmeleri ve yahut ol babdaki iğbirarlarını her ne kadar ketm etmek kuvvetinden mahrum iseler de insaniyyet nokta-i nazarından bari mülayimane bir suretde idare eylemeleri lazım gelirdi.

Müteveffa Fransızlara ne yapmışdır? Fransızların prence olan husumet ve iğbirarlarının esbabı nedir? Meşhur Prusya harbi değil midir? Başka muayidane fenalık zuhur etmiştir. Halbuki prensin İngilizler aleyhine olan efkarı Fransız Muharebesinden belki de daha vahim sui-neticeler meydana getirecek derecede kavi idi. Mübalağaya haml edilmemek üzere Fransızların olduğu gibi İngilizlerin de mahyesi olmak şerefine nailiyyetini arzu edenlerin beri ve belki birincisi Prens Pismark idi. Bununla beraber İngiltere hareket-ı vakurane-i vecdiyesini tamamıyla muhafaza ederek velev ki soru bile olsa – müteveffanın hakkında makalat-ı sitayişkarane neşrinde zerre kadar çekinmemiş ve şu hareketinden dolayı da büyük alkışlara mazhar olmuşdur.

Binaenaleyh arz pek büyük bir marazdır ki ma'ruz bukinduğu vücudu esasında mahv ve harab eder. Garazdan salim sözü ne kadar adi olursa olsun ruhu'l-kuddus gibi insanı ihya ettiği misillü garazla mahlut bir cümle ne derece ali bulunursa bulunsun süleymani gibi ibdani imha eder.

MÜTENEVVİA

VELOSİPED MUSABAKASI

Velosiped isti'malinden en evvel velosiped isti'malinden en evvel Yunanistan'a idhal eden Almanyalı Musevi Kesteric Paris'e gitmek üzere zibunef nev'inden olan bir velosipede rakiben geçende Atina'dan hareket eylemiştir.

Atina ile Paris arasındaki üç bin beş yüz kilometre mesafeyi mumaileyh on dört gün zarfında kat' eder ise kendisine altundan ma'mul bir mükafat verilecektir. Mumaileyh Tesalyai Selanik ve Üsküb ve Kosova vilayetleri ve Sırbistan ve Avusturya ve Bavyera ve Alsesloren vilayetleriyle Paris'e gideceklerdir.

Tesalya'nın Yenişehir'i ile Atina arasında dahi velosiped musabakası icrası mukarrer olub musabakaya dahil olanlar vapur ile Pire'den Galos'a ve Timuryol Katarı ile Galos'dan Yenişehir'e gidub yevm-i muayyende velosipedlere rakiben Atina'ya doğru yola çıkacaklardır. Musabaka Faler'de hitam bulub orada intişar edecek hey'et-i mümmize galebe edecek olanlara mükafat-ı nakdiyye i'ta edecektir. Birinci mükafat üç bin drahmidir.

İ'LAN

(Celbnamelerin tahririne mahsus varaktır.)

Karine kazası mahkemesi nezdinde

Sen 1898 numara 1310

Müddei – Ömer bin Ahmed Dede Ağa Kazabafanlı ile

Müddei aleyh Menla İbrahim bin Davud Kazabafanlı

Şimdi mahali mechul meyanında Kazabafan sakinlerinden davalı tarafına

Kazabafan sakinlerinden Ömer bin Ahmed dede ağa tarafından aleyhimizde ikame olunan davadan dolayı 1898 senesi şehr-i Eylölünün on üçüncü günü kabilü'l zeval saat dokuzda iş bu

mahkeme nezdinde hazır bulunmamız enr ve hazır bulunmadığınız halde zikr olunan tek tarafınıza artık haber vermeksizin davasını icra edebileceği ihtar olunur.

Zikr olunan mezkur davasıyla 4600 gurus senedli fi 22 nisan sene 1895 tarihli ve va'de tekmili 19 Nisan'dan ta para ödeyinceye kadar ve masrafları taleb-i vadia etmektedir.

1898 senesi Şehr-i Ağustos'un sekizinci günü tasdir kılınmıştır.

(M ---- M şikalli mümezza)

Müddeinin avukatı

Girne Kaza Meclisi

Yer'i hakim mistera: Kabalyogos huzurunda

1508 emr numarası sene 1898

1310 d.va numarası

beynlerinde

Müddei – Ömer bin Ahmed Dede Ağa

Müddei aleyh Menla İbrahim bin Davud Ağa

Müddeinin tarafından şehalli Efendi'nin bu gün etdiği istida' üzere ve müddeinin şahadetinden müddei aleyh Kıbrıs'dan gaib ve mahalli mechul olduğu ma'lum olduğundan bu da'vada müddei aleyhe celbname tebliği Kıbrıs namıyla

Osmanlı gazetesinde neşri ve meclisin kapısına ve müddei aleyhin Kıbrıs'da son ikametgahına birer suretinin ta'likine işbu meclis emir verir.

Fi 16 Ağustos sene 1898

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür Kufi-Zade Mustafa Asaf

KIBRIS 1310

Aded:310

Yedinci Sene

Pazar Ertesi

19 Rebiü'l-Ahir 1316

MAHAL-İ MÜRACAAT: İdarehanemiz Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa şehrinde Sarayönü Meydanı'nda daire-i mahsusadır. Umur-u idare ve tahririyye için sahib-i imtiyaz namına müracaat olunur. Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mes'ul olamaz. İlanâtın beher satırından iki guruş alınır.

ŞERAİT-İ İŞTİRA': Lefkoşa içü seneliği beş şilin Cezire dahilinde kazalar için sekiz şilin Memalik-i Osmaniyye için poata ücretiyle beraber bir seneliği kırk sekiz kuruşdur. Osmanlı posta pulu dahi kabul olunur. (Nüshası bir kuruşdur.)

Şimdilik haftada bir defa neşrolunur.

5 Eylül Efrençi Sene 1898

24 Ağustos Rumi Sene 1314

Siyaset, Edebiyyat, ve Fünundan bahsdir.

İFADE-İ MAHSUSA

Geçen Çarşamba günü Sultan Abdülhamid Han hazretlerinin taht-ı saltanat-ı osmaniyyeye cülus ettiği gün olduğu için şehrimizde bir veche müteaddid şenlik icra olundu.

Fi'l-hakika bu gibi şenlikler efrad-ı milletde sadakat, diyanet, hamiyet, hub-i vatan, has-ı vakar ve iftihar gibi vücudu insanda mevcud hissiyat-ı alıyyeyi mümkün mertebe uyanık tutmağa yardım ettiği için lazım olduğuna şübhe yok isede efrad-ı milletde fitr-ı olan şu hasâil-i bergüzide ğadişahları tarafından mahzar-ı lütf ve merhameti olub selamet ve saadet-i hal ve terakki-i temin-i istikballeri düşünölebileceği yerde hayıf ki millet-i necibe-i osmaniyye bila-istisna türlü türlü mezahim ve müşkülata ve sima tahammülü mümkün olmayacak derecede fevka'l-ade mezalim ve sefaletе duçar edilmekde bulunuyorki ilhak-ı ilan meserret yerine icra-sı matem edilse gerekdir.

Şu millet-i muhteremenin her hangi bir haline atf-ı lahzâ-i mürüvvet edilmesi ez-cümle vücud-ı devletden ayrılmış ve İngiltere'nin hemen daimi suretde idaresi altına verilmiş olan Kıbrıs ahalisinin hami tanıdıkları Devlet-i Aliye-i Osmaniyye'nin hükümdarına karşı besledikleri

muhabbet ve hürmet ve Müslümanlık şanı iktizasından olarak gösterir. Dinleri sadakat ve hamiyet o derece calib-, şefkat ve rikkat ve muhib-i takdir ve mefharetdir ki böyle bir milleti esaret, sefalet halde bulundurmak ve nimet-i hürriyet ve adaletden mahru bırakmak ne mertebe insafsızlık, vicdansızlık olduğunu tasvir şübhesizdir. Kudret-i kalem-i harcında bir emr-i asirdir.

Ne kadar garib haldir ki millet mahviyet-karane teslimiyet, halimiyyet, itaat, sadakat, hamiyet gösterdikçe bunlar nazar-ı hükümetde insanlık şerefinden mahrum olunmağa layık görülüyorlar.

Gazetemiz neşr-i hakikate ibtidar edelidenberi Memalik-i Osmaniyye'nin cihat-ı muhtelifesinden aldığımız muharrerat içinde öyle vakalar , haller bildirilmiştir ki insanın lanethevan olması kabil olamıyor! Bu haberlerin sathi öyle birahin kıt'a ile isbat olunuyor ki bunları inkar mümkün olamıyor!

Başka bir hükümet daha bulunuyormu ki evhama kapılarak teb'asını istibdad ve işkence altında ezmekde olsun!

Rusya ki barbarlık namıyla kesb-i iştihar eylediği halde bu hal onda dahi cari değildir. Rusya hakim-i hükümet-i çarın re'y-i müstakiline tabi' bulunuyor isede vükelasından itibaren en ufak memuriyetine varıncaya kadar vazife mesuliyet kaziyesine tamamıyla riayet olunmakda olduğu için mesela: Heyet-i vükeledan biri müstakilen re'yini beyan edebileceği gibi ittihaz ettiği politikası dünyaca büyük tesir hasıl eder ve çar bunları mümaşat ve sıyanet ile muamele eyler.

Rusya bunun maarif-i hususunda düvel-i saire ile müsabaka etmekde olduğu halde beren ricaminnetini umumen tasdik olunmuş ve bahren dahi terakkisi hayreti celb edecek raddeye varmıştır.

İdare-i dahiliyesi,ni tekemmül etmekde olub ezcümle şimendüferler , yollar, köprüler reside-i had hitam olmuş ve bu kuvvet ve terakkisiyle cihanı tehdid eylemekde bulunmuştur.

Biz de ise hal bütün bütün ber-aks olub vükelamız bostan korkuluğu makamında bulunarak vekil-i mutlak unvanıyla yad olunan koca bir sadrazam Mabeyn-i Hümayunun bir hademesinin emr ve arzusuna tabiiyet etmeğe ve cah u ikbal hırsından naşı her zillate tahammül eylemeye mecbur olunur.

İşte efkar-ı münevvere eshab-ı milletin cülus- i veladet şenlikleri vesilesiyle gösterdikleri sürur ve neşat ve sadakatle hükümetin evham ve cebanet saikasıyla etdiği zulm ve i'tisafı mukayese edince hamiyet damarlarındaki kanın galyane kalması tabi mümkün olamıyor.

Hemen cenab-ı müsebbibi'l-esbab hazretleri fenalığı ve fenalığa sebe olmaları izale ederek devlet ve millet-i osmaniyyeyi ila ahirü'd-devran daim ve baki şan ve şevketini iade ile müterakki buyursun. (Emin)

TEBRİK

Mısır'da "havatır" serlevhası altında on beş günde bir neşr olunur naşir-i hakikat ve hadim-i hürriyet ve adalet bir ceride daha şerefü'n-ceşa-i alem matbuat olunmuştur. Mündericâtı başlıca valid-i şer istibdadın mahvına valide-i zulm-i cehlin def'ine , . fesadın ref'ine dair olub mütalaası tenvir-i efkara hadimdir.

Bu ceride hakkında uhdemize terettüb eden vazife-i tebrik-i an-samimi'l-kalb i'fa ile devam ve muvaffakiyetini cenab-ı hakdan temenni eyleriz.

Vakt-i merhunun hululüne intizar eylesmesinden ileri geldiği ve Girid ser-amdanına sabr eylemeleri hususunda tenbihat ve vesaya-yı lazime bulunması Yunan hükümetine ihtar olunduğu ve Prens Corc'un tabiyetini labed olduğu açıktan bildirilmiştir.

BALKAN HÜKÜMETLERİ

Romanya Kralı'yla Bulgaristan Prensi'nin Rusya Çarı'nı ziyaret eylemleri mehafil-i siyasiyyede hayli endişe ve merakı ve kıyl-ü kali mucib olmuş isede muahharen her taraftan edilen tahkikat ve veilen teminat bu malakat sırf Rusya Çarı'na karşı arz-ı ta'zimat ve tecdid-i

münasebet ve musafat eylemkden ibaret olduğu anlaşılmışla sulh-i selemin bekası hakkında bekası hakkında kanaat-ı kamile hasıl olmuştur.

Dersaadetde inşası hitam bulan Bulgar (San İstivyen) Kilisesi'nin resm-i küşadında hazır bulunmak üzere emirü'l-mü'minin, halife-i resul-u rabb'il-alemin tarafından Bulgaristan Prens ve Prensesi ve veliahd Prens Boryos İstanbul'a davet olunmuşlardır. Eylül-i Efrencinin yirminci günü resm-i küşad icra olunacaktır.

Bulgaristan Prens Karadğ'a azimet ederek oranın prenisyle görüşmüş ve bu iki hükümet reisleri beyinlerinde bir ittifakın mevcut olduğu hakkındaki tevatürü yenileşdirmiş ve Yunan ile Romanya beyinde aynı suretde bir ittifak hasıl olmuştur. Viyana'da neşr olunan efsar ve mütalaata nazaran bu ittihad Rusya'nın tasdikine mahzar olmadıkça bir neticeye iktiran ve bir semere-i bahş edemeyeceği çünkü Rusya daha birçok zaman için Balkan mes'elesinin meydana çıkmasını arzu etmediği temin olunur.

Sırbiiyenin sefiri Musevi(Nevakoviç) Ağustosun dördünde altmış Osmanlı askerinin delelet ve muavenetiyle ikiyüz Arnavud sıb hududunu tecavüz etdikden bahsle – Bu babda Avrupa gazetelerinde habere göre Sırbılırla Arnavudlar beyinde hudud üzerinde bir şiddetli kavgedan sonra mütecavizler ric'ate mecbur edilmiştir.

İş bu hadise—yani Arnavudların Sırb aleyhinde itti haz etdikleri hareket-ı tecavüz-karane bir sefer harb tarzında itti haz olunduğundan--- mehafil-i siyasiyyede dikkat ve ehemmiyet celb etmiştir.

MISIR

Mısır'ın Sudan Sefiri muvafakatiyle ilerlemekde olduğuna dair telgraf havadisleri muntazaman alınmaktadır. Mısır'as İngiliz yerleşdikçe yerleşiyor ve artık Mısır hakkında şöyle oldu idi böyle gitti idi, İngiliz çıkacakdı sözleri de pek hükümsüz olduğuna şübhe kalmıyor.

KIBRIS CEZİRESİ

Avrupa gazetelerinin neşriyle beraber yerli gazetelerin ilanı cezirenin hal-i hazır isikbalini bildirmiştir.

Cezire-i mezkurenin İngiltere'ye terki hususunda akd olunan muahade kalb-ı ahara tahvil olunduğu tahakkuk eylemiştir. Şöyleki,

1855 senesi yüzde dört faizli deynin bakiyesi olan üç milyon sekiz yüz on beş bin iki yüz lira yüzde iki buçuk faizli yeni bir deyne tahvil edilmiş ve iş bu tertib hakkında akd edilen mukavele 3 Ağustos sene 98 de Londra'da Lord Saliburi ile Osmanlı sefiri Kostaki Paşa beyinde akd-i imza olunmuş ve mukavelename-i mezkure parlamentonun tasdikine havale edilmiştir.

Mukavelename-i mezkure ahkamınca Kıbrıs'dan her sene verilmekde olan vergiden altmış sene devam etmek üzere senevi yirmi yedi bin lira tenzil olunmuştur. Bu müdetin hitamında deyn-i cedid mezkur tesviye olunarak Kıbrıs'dan verilmesi meşrut olan vergi hazf edilecektir.

Bab-ı Âli işbu tahavvülden naşi deyn-i mezkura karşı altı yüz bin lira kazanmış olacaktır.

AKSA-YI ŞARK YAHUD ÇİN

Rusya, İngiltere, Fransa, Almanya Çin'den hırs ve tama' yarışı icrasında devam etmektedirler.

Yek diğere karşı en ziyade zıd ve muhalif görünen devletler Rusya ile ingilteredir ki şimendufer inşası için imtiyazat ve isti'mal-i nüfuz için ikrazat mes'elelerinde karşı karşıya durmuş iki hasım gibi davranmaktadırlar. Binaenaleyh bu dört devletin her birsi koca Çin ülkesini ellerinde oyuncak gibi çevirmektedirler ki beynlerinde zuhur eden ihtilaf ve niza' Çin'in zararından başka bir şey intac etmiyor. Lakin en ziyade isti'mal-i nüfuz ve istifade eden Rusya olub İngiltere'yi her cihet Girid'e bırakıyor ve işte bu yüzden arada çok husumet peyda olmuştur.

İSPANYA VE AMERİKA

Bu hükümetler beyinde mütareke hasıl olan sulhun akdi hakkında müzakere olunmaktadır. Amerika musalaha-i şerait tekliflerine pek mu'tedil suretde bulunup hatta İspanyalıların (Küba) ve Portoriko) haysiyet ve i'tibara hanel gelmeyecek bir suretde tahliyesine ve askerlerin ıslaha ve mühimmat-ı saire beraber olarak çekilmesine müsaade eylemiştir.

HAVADİS-İ MAHALLİYYE

Geçen sabah Mucu Yorgo'nun dükkanından zuhur etmiş isede sarf edilen cehd ve gayret neticesi olarak tahminen otuz-yirmi liralık bir zararla ateşin olunmuştur.

İngiltere Parlamentosunda Kıbrıs Ceziresi hakkında hemen ilk defa olmak üzere istifadeli mübahesat ve müzakerat eylemiştir. A'zadan mestur (piperyo) –(ki üç sene evvel Kıbrıs'a gelmiş Kıbrıs'da bir bahri merkez tesisi ve bir şehir inşası ve İskenderiye'ye işlemek üzere muntazam hatt-ı muhabere küşadı lüzum ve derpiş eylemiş (...diğeri) Kıbrıs İngiliz idaresi bulunduğu zaman Osmanlı zamanında bed tertib olunduğunu ve (Çarlisdelek) Magosanın muhkem ve kavi bir bahri merkez haline efrakı için iki milyon sarfı münasib olacağı dermeyeran ile müstemlekat nazırı mestur(Ceherlin) buna cevaben:

Kıbrıs'dan vergi namıyla Osmanlıya meblağ seksen bin liraya baliği olub kırk bini Farnsa'ya aid deynin bir nısfı faizine ve diğeri nısfı İngiltere'ye aid faizine verilerek her sene takriben otuz lira noksan kalır ki bu İngiltere kapadılıyor.

Cezirenin İngiltere tarafından alınmış olan politikayı müdafaa etmek gerek aid olmayıb ancak kendi nezareti deruhte ettiği zamandan beri münasib bir tarzda cezirenin terakki ve ma'muriyeti esbabının istikmalî hususunda değerli müstemlekattan add edildiğini beyan ve ahaliyi cezire İngiltere idaresi altındaki hanları Omsalı zamanındakinden daha iyi oldu. Dermeyeran eylemiştir ve geçen sene pek elzem olan inşaat-ı umumiyyenin yani yol ve köprüleri imar ve usul-ı iskaniyyeyi ıslah etmek için sanhavetkarane bir meblağ tahsis olunmuş. İdarece teşkilatı icra kılınmış ve o bir koca tenzilat yapılmış, ticarete sekte veren vergiler kamilen ilga edilmiş ve Magosa'nın ticaret maksadı için daha ziyadefaideli bir hak efrakı derdest icra bulunmuş olduğum ve seksen birden doksan bire kadar olan on sene zarfında cezire ahaliyi yüz seksen altı binden iki

yüz dokuz bine kadar tezayid ettiği ve vasati hesab üzerine alınan vergi her insan başına on üç şilinden on dört şiline balığ olduğunu ve ihracat fevka'l-ade derecede terakki eylediğini serd ve ıryan eylemiştir. Ve İngiltere'nin Kıbrıs'dan kar ettiği hakkında olan bahs aleyhinde i'tiraz etmiştir.

KIBRIS

Demek oluyor ki Kıbrıs'dan İngilizlerin çıkması hatır ve hayale gelmemeli ve altmış seneden sonrada ne olacağı da düşünölmeli ve ona göre tatbik-i hareket eylemelidir.

Rusya'dan bu kere bin yüz Rus ailesi ceziremize gelmiştir. Bunlar şimdilik Tuzla İskelesi karantina hanesinde iskan etdirilmişlerdir. Sade ileride iştira' edecekleri arazide mesken ve ma'vi inşa ederek oraya nakl edecekleri mütevatirdir.

Taraf-ı hükümetden iki üç hafta evvel edilen ilanda Kıbrıs'a muhacereten gelenler maişetleri te'min olunamadıkça kabul olunmamaları emr olunmuş idi.

Demek oluyorki cezireye gelen bu Rusyalıların maişetleri te'min edilmiştir. Lakin büyük dikkate muhtacdır ki, sayd verilen teminat bir müddet için olubda devam etmeyecek olduğu takdirde zaten zaruret-i halde bulunan cezire bir kat daha müşkülata duçar edilmesin.

MUHABERAT

An Erzurum

Kıbrıs gazetesi sahib-i imtiyazlığına,

Memalik-i Osmaniyye'de tab' ve neşr olunan gazetelerin sırf tabasbus ve medayih-i nâmeşrua ile memlu olduklarından gazete okunmağa olan rağbet ve hevesim bütün bütün zail olmuş idi. Hatta diyebilirim ki bir seneden beri İstanbul ve sair Osmanlı gazetelerinden hiç birisine el sürmemişimdir. Geçenlerde ahbabdan bir zatı görmek üzere hanesine gitmiş idim. Bahsimiz memleketdeki idarenin bozukluğu ve artık tahammöl olunamayacak hale geldiği hakkında cereyan edub hane sahibi olan zat yar-ı vefa şiarım idare hakkında serd ettiği mütalaatı tasdik ve

takdir ederek hemen çekmecesinden çıkardığı Kıbrıs gazetesini elime verdi. Ve işte hakikati söyleyen ve hakikat uğrunda hiçbir şeyden çekinmeyen gazetedir. Efkarımıza muvafık ve bi-hak-ı rağbet ve sitayişe layık olduğu için okumanızı tavsiye ederim dedi. Öyle bir heves ile ki tekrar eyledim mutalaa-i mükerreresiyle kesb-i surur ve iftihar eyledim.

Var olunuz! Milletimiz sefalet ve vatanımız harabiyet içinde mahv olub gidiyor. Lakin bizim elzem-i begali, ciğerimiz dağlı olduğu için şakşafa edemiyoruz. Fakat halimiz perişan oluyor, bitiyoruz. Bu halleri bildirmek, merhamet taleb etmek sizin gibi her memleketlerde yaşayan erbab-ı hamiiyet ve kaleme kalmıştır. Sa'yeniz meşkur olsun inşaallah şecere-i gayretiniz mükemmel semereler hasıl ve sizi de umumun teveccüh ve muhabbetine nail edecektir.

Şunu arz etmekden maksadım arızamın vusuluyle beraner nam-ı aciziznin defterine kayd ile efendiye gönderiniz abone tarık ve vasıta ile muntazaman irsalini rica ve abone bedeli maa-mesarif zaide postayı atıye ile takdim ve isra kılınacağını arz ve inba eylerim.

E : C

KIBRIS

Hakkımızda şayan bulunulan lütuf ve iltifatınıza teşekkür ederekemriniz tamamıyla icra olunacağını arz eder ve abone bedelinin yarım Fransız lirası zammıyla temin eyleriz.

ŞUNUNAT-I OSMANİYYE

İstanbul'dan çekilen bir telgrafname mealine nazaran Kosova Arnavudlarından Sırbhlara ettiği yeni cinayetlerin bir listesini Sırb Sefiri Babıali'ye tebliğ etmiştir.

Gird'de bulunan düvel-i muazzama ümeraları adaya osmanlı askeri ihracına mümanaat eylemekde bulunduklarından ve hatta karakolların tebdili vesilesiyle mevcudlara ilaveye dahi mani' olmakda olduklarından naşi cezire askeri valisi Cevad Paşa isti'fanamesini gönderdiği telgraf havadislerdendir.

Girid Mes'elesi hakkında Babıali'nin süferaya tebliğ ettiği beyannameye İtalya devleti tarafından ettiği cevap i'ta olunmuştur.

“girid'in muhtariyyet idaresi görece hakimiyet-i Osmaniyye altında bulundurulacak ise cezireyi hükümete bırakmak uymayacağından babıali ile düvel-i saire meyanında nizamat te'akkür edinceye kadar dört devletin idare-i muvakkatesi altında bulundurmak icabat-ı zamana göre daha muvafık ve münasib görülmüştür.

Düyun-ı umumiyye-i Osmaniyye Rusya'ya tediyesi te'hir olunan tazminat-ı harbiyye taksitlerinin te'mini için maliye nezareti ile müzakere etmekte olduğu ve iki taksitde tesviye edilecek olan hesab-ı mecmu'un dört yüz yetmiş iki bin lira-yı Osmaniyyerden ibaret bulunduğu haberat-ı telgrafdandır.

HAVADİS-İ HARİCİYYE

Prens Pismark'ın Pismark ovası namıyla cem' ve intihab ettiği bir eser-i gayri matbuadan (Perliz Lokal Ançayır) gazetesinin ahz ve neşr ettiği parçalarda müteveffa prens şöyle demiştir.

Biz Almanlar cümlemiz hemşehri isek de Alman ile Prusya beynindeki farkı herkese anlatmak isterim.

Cümlemiz Alman olduğumuz gibi bizzat imparator dahi Almandır. Mamleket ve ahalisi ve onun hukuk ve vaziyetini bildiğim için kendimi adam sırasına koyabilirim.

Mütalaasından en ziyade lezzet aldığım şey memleketimin tarık-i terakkiyatda hatvezen olduğuna dair yazılan makalat ve evrak-ı havadis tarafından neşr olunan ma'lumatdır.

Kanıma en ziyade dokunan şey akıl ve idrakden mahrum olan bir takım cehlenin ötede beride herkes için birer heykel rikz etmiştir. Kuru bir semsalden, bir iskeletten ne hasıl olur?

Efkar-ı umumiyye ne mecrada cereyan ederse etsun yine memleketimin muhtaç olduğu şeyin tahriri ve mümkün mertebe sür'atle mevki'-i icraya vaz'la uğraşırım.

Menafi'-i zatiyesini herşeye tercih eden kimseler vücudları memleketleri, hemşehrileri için mazardır.

Cenab-ı hakdan korkusu olmayan ve ona tapmayandan ihtiraz ediniz ve onlarla laf şöyle dursun anınıza bile uğratmayınız. Çünkü ondan fenalıklardan başka bir şet me'mul değildir.

Yunan hududunda elli aded kulenin inşasına karar verilmiştir. Bu kuleler eski kulelerden uzak olduğunu "Levand Herald" gazetesi beyan etdikden sonra Yunan'da tashih-i hudud namıyla HAK olunan yerlerin beş on karışından ibaret olduğu bast ve ityan etmekde bulunmuştur.

Levand Herald bilineceğini başkasına nalatsın işin öyle olduğu dünya tasdik etmiştir. Levand Herald'da demelidir ki – sen herkesi kör alemi sersem mi sanırsın---

Yunanistan'dan alınacak tazminat-ı harbiyenin son taksidini taht-ı seküstreye olan Fransa'nın bu hareketi babıalinin muceb-i iğbirarı olduğundan Osmanlı devletiyle Fransa arasında bir ihtilaf vücuda gelmeğe başlamıştır.

Makedonya kavmiyyetleri yakında birleşerek bir haa-ı hareket te'mini emrinde müzakerata ibtidar etmek zamanında gelmiş olduğu bazı Rum gazeteleri yazıyorlar.

Rusya'nın Belgrad Sefiri Mösyö (Zadovski) alelacele memuriyetinden infikak eylemiştir. Sırbistan Sabık kralı Milen'e aid teşrifat mes'elesinden Almanya sefareti heyetiyle bozuşmuş olduğu gösteriyor.

Almanya hükümeti bu güne kadar inşa olunan yüz seksen tonilato cesametindeki sefineleri ehemmiyetsiz görerek ba'dema inşa olunacakların üçyüz tonilato hacminde bulunmaları taht-ı karara alınmıştır.

Çin mes'elesinden dolayı Rusya ile İngiltere arasında mevcut olan münasebat-ı hasene gerginleşmiş olması şu günlerde İngiliz matbuatıyla yekdiğerlerine karşı makalat-ı şedide neşretmelerine sebebiyyet vermiştir.

Gerek Londra ve gerek Petersburg kabineleri arasında müzakerat-ı hafiye cereyan eylediği ma'lum ise de bundan ne netice hasıl olduğu henüz mechuldür. Rusya ile İngiltere arasını bulmak üzere Prens Dovalenin me'muriyet-i mahsusa ile Rusya'ya gideceği zey-i tekvit bulmuşdur.

Hatta zanniyat-ı mezkureye mev'ud bazı hususu imaret mevcuddur.

İngiltere hükümetinin on altı kıt'a sefine-i harbiyyesinden müteşekkil bahr-i sefid filosu Cebeli Tarık'a vasıl olduğu telgraf-ı havadisdendir.

İ'LAN

(Celbnamelerin tahririne mahsus varakdır.)

Karine kazası mahkemesi nezdinde

Sene 1898 numara 1310

Müddei – Ömer bin Ahmed Dede Ağa Kazabafanlı ile
Müddei aleyh Menla İbrahim bin Davud Kazabafanlı
Şimdi mahali mechul meyanında Kazabafan sakinlerinden davalı tarafına

Kazabafan sakinlerinden Ömer bin Ahmed dede ağa tarafından aleyhimizde ikame olunan davadan dolayı 1898 senesi şehr-i Eylülünün on üçüncü günü kabilü'l zeval saat dokuzda iş bu mahkeme nezdinde hazır bulunmamız enr ve hazır bulunmadığınız halde zikr olunan tek tarafınıza artık haber vermeksizin davasını icra edebileceği ihtar olunur.

Zikr olunan mezkur davasıyla 4600 guruş senedli fi 22 nisan sene 1895 tarihli ve va'de tekmili 19 Nisan'dan ta para ödeyinceye kadar ve masrafları taleb-i vadia etmektedir.

1898 senesi Şehr-i Ağustos'un sekizinci günü tasdir kılınmıştır.

(M ---- M şikalli mümezza)

Müddeinin avukatı

Girne Kaza Meclisi

Yer'i hakim mistera: Kabalyogos huzurunda

1508 emr numarası sene 1898

1310 d'va numarası

beynlerinde

Müddei – Ömer bin Ahmed Dede Ağa

Müddei aleyh Menla İbrahim bin Davud Ağa

Müddeinin tarafından şehalli Efendi'nin bu gün etdiği istida' üzere ve müddeinin şahadetinden müddei aleyh Kıbrıs'dan gaib ve mahalli mechul olduğu ma'lum olduğundan bu da'vada müddei aleyhe celbname tebliği Kıbrıs namıyla

Osmanlı gazetesinde neşri ve meclisin kapısına ve müddei aleyhin Kıbrıs'da son kametgahına birer suretinin ta'likine işbu meclis emir verir.

Fi 16 Ağustos sene 1898

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür Kufi-Zade Mustafa Asaf

KIBRIS 1310

Aded:311

Yedinci Sene

Pazar Ertesi

26 Rebiü'l-Ahir 1316

MAHAL-İ MÜRACAAT: İdarehanemiz Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa şehrinde Sarayöntü Meydanı'nda daire-i mahsusadır. Umur-u idare ve tahririyye için sahib-i imtiyaz namına müracaat olunur. Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mes'ul olamaz. İlanâtın beher satırından iki guruş alınır.

ŞERAİT-İ İŞTİRA': Lefkoşa içü seneliği beş şilin Cezire dahilinde kazalar için sekiz şilin Memalik-i Osmaniyye için poata ücretiyle beraber bir seneliği kırk sekiz kuruşdur. Osmanlı posta pulu dahi kabul olunur. (Nüshası bir kuruşdur.)

Şimdilik haftada bir defa neşrolunur.

12 Eylül Efrensi Sene 1898

31 Ağustos Rumi Sene 1314

Siyaset, Edebiyyat, ve Fünundan bahsdir.

BİRİNCİ SÖZ

Gazetemizin takrir ve imlasına muavenet ve himmet eden zatın kim olduğu hakkında şimdiye kadar türlü türlü fikirler sarf edilmiş ise de bu kere arz olunan himmet ve muaveneti lafzen esirgemeyen zat artık el çekmiş ise de yine kandisine arz-ı teşekkür ve minnetdari eylemeyi vecibeden add ile ve ba'dema gazetemizin suret-i ifadesi muavenet-i kalemiyyesini ibzal buyuran zat-ı sabıkın iktidarına göre sade görülürse de hüsn-i niyete makrun olan himmet ve hizmet herhalde takdirat-ı umumiyeye mazhariyyetde andan geri kalmayacağı ümidindeyiz. Sahib-i imtiyaz müdir her ne kadar elden gelen gayret-i kalemiyye, fikriyye ve maliyyeyi ibzal de devam ediyorsa da hamiyet-mend ve millet perver zevatın ma'lumat ve muavenet-i kalemiyyelerine her zaman için muhtac ve muavinlerini deriğ buyurmayan zevat-ı kirama medyun-ı şükran olduğunu arz ile kesb-i fahr ve mübahat eyler.

İFADE-İ MAHSUSA

EYVAH!

Eyvah! Ki mader-i müşfik-i vatanın vücud-ı kabz dine beliyye-i nagehan azai'l-tisak eyleyen zelvi havn-ı aşamın, yirmi seneden beri müthalikine devam eden imtisat-ı gaddarane ve bi-insafanesi in'am la-tahsayı cavidanesiyle aguş-i himayetinde bugüne değin milyonlarca sevgili evladını irza' ve ibsar-ı hayat-ı maddiyye ve maneviyye eyleyen o sevgili validenin cismi naziktir ve şefkat kesterini faaliyet-i uzviyyeden mahrum edecek derecede bitab ve zebun, reşk-i endaz-ı ecanib olan sabahat-ı evliya ve letafet-i mes'udanesine bedel-i çehre-i zednde en hissiz yürekleri bie dilhun edecek kadar gayetle süzüşlü alaim-i fena ve inkıraz ve rev-nemun olmaktadır.

Eyvah!! Ki şu insafsızların mahlukatın ve buna olan sair haşerat-ı ecanibin bi-ricane olan muhacemat-ı cansuzaneleri, şayan-ı takdis olan sevgili hamiiyyenin idame-i vücuduna yegane medar olan seyyale-i hayatiyyesini her aman için telafisi na-kabil istihlakatla alem-i heştiden cihan-ı na-budiye irtihalini şu'le-i ümid-i necabetin intifa'-pezir olmasını te'cil eyliyorlar!....

Eyvah!! Ki kervan-ı salifedeki kudret ve miknet şa'saa dari satvet ve şöhret afakir-i kitab-ı medeniyyetin ser-name-i ibtihacı olan şu muazzez müşfikanın öyle kasıd can bi-emane teskin-i iştiha için kurban olarak mehalibi ve haşyaneleri içinde ma'dum olacak. Eyvah!! Ki şu son vakitlerde yirmi şu kadar seneden beri temadi eyleyen israfat ve ihtilalat.....olan fesad ve ihtilalat, ve bunların netice-i müdhişesi bir buhran-ı umumi saat-i ahire-i ihtirazına hatime-i keş indiras olacaktır.

Pişegah çeşm u canımda vatan eyler ma-fat

Olmaz olsun böyle felaketli hayat

Bu hafta zarfında vürud eden haberlere feza'yı vatanın afale-i mağmumesinde yine pek kağığ, gayetle almanın, hüzn-i intima' münazir çeker sözün intizar basirete ayan olmakda olduğunu i'ma ediyor.

Bunlar meyanında en mühimi Osmanlılık ve İslamiyyet nokta-i nazarından gözlerden cereyan demu' yine kablesin haraban-ı hüzn ve tefehhüme icra olan Girid Cezire felaket temaminin bi-tekrar ma'ruz kahr ve efna olduğunu, o masum hemde inde'l-lahi ve inde'n-nas şayan-ı merhamet ve şefkat biçare islam kardaşlarımızın Avrupa medenileri daha doğrusu isviyet hadimleri tarafından pek hünerizane, en haziyan bir hal-i mirat iştimalde hak-ı helak ve ihtizama atırdıklarıdır.

KISM-I EDEBİ

Şu serlevha ile inzar-ı karine-i arz etmek istedim ki mütalaa-i mahsusada ebu'l-beşer Hazret-i Adem'den beri insanların içinde yaşadıkları is'ar olduğunu mizan ve mukayese etmek niyetindeyiz. Fakat bu babda bir takım me'hazlara müracaat etmek fikrin mütalaa-yı

esveliyesindeki halisiyeti ihlal ederek intihab edilen me'hazların basit ve yahud amik bir takım mülahazat-ı zatiyyelerine kapılmak bir hitab-ı Ceride-i mezburenin meslek ve meziyetini karilerimize irae etmek için ilk nüshasında neşr eylediği bir makale-i hakikat isalesini ber vech-i derc-i sahife-i mefharet ediyoruz.

MEMALİK-İ OSMANİYYE İLE AKVAMINA BİR NAZAR

Akvam-ı Osmaniyye, başlıca müslim ve gayri müslim diye ikiye münkasımdır.

Akvam-ı İslamiyye, Türk, Arab, Kürd, Arnavud, Boşnak, Pumak, Tatar, Çerkes, Abaza, Laz, Gürcü, Zenci(Sudani) akvamıdır. Tahtacı, Yezidi, Çingene gibi tevaifde zikr olunur.

Akvam-ı Gayri İslamiyye, Rum, Ermeni, Maruni, Bulgar, Ulah, Yahudi vesairedir.

Türklerin icra-yı hükümete istidadı bunca akvam-ı muhtelifeyi kendine mahkum ve birkaç asır – her nasılsa—idare edebilmiş olmasıyla sabitdir.

Arab, kabiliyyet ve ahaliyyetini kerem-i ahlakını aleme tanıtmış ve akvama medeniyyet, hürriyet istihsal-i kemal numunelerini göstertmiş ve nuhasenatıyla dünyayı müstefid etmiş ve bütün akvam-ı islamiyyeye tarık-ı selamet ve irtikaba rehber olmuştur. Mezaya-yı tabiyyesini şerafetinden bahse hacet yoktur.

Kürdde, halka bahadır, vefadar, cakakış-ı ameline kavi, fikrinda mutin, muti, nimet-i şinas, namuslu müste'id bir kavimdir.

Boşnak, keزالik besaletli, sadakatli, iffetli, hayaizgah sahibi ameline sabit rezailden müteneffir insanlardandır.

Pumak, safvetle mümteriç, zekavata malik, güçlüi kuvvetli, munis, muhib, sabur bir taifedir.

Tatar, işden usanmaz, üşenmez, mesaibe mütehammil, fikrinde sabit, kanaatkar, zeyrek, şedaidd-i tabiyyesi terbiye-i islam ile teadil edilmiş bir millettir.

Çerkes, cari, intikali, kabiliyyetli, sari, zihni mütevekkid, namus perver, ihtiramkar bir kavm-i islamiyyedir.

Abaza, Çerkesin bir eşi ise de mehasin-i tabiiyyesi ziyade mektum kalmıştır.

Laz, kavminde dahi medeniyyete mani hiçbir hal bulunmayup sai, mukadder, metin ve mütedeyyin, cesur, ciddi, zeki adem evladındandır.

Gürcü, zekavatremad, cihangir, vefadar, mukib-i diyanet ve insaniyyet-i ahaliyedendir.

Zenci, saireleri gibi hüsn-i idare sayesinde ihraz-ı fezaile müsteiddir.

Akvam-ı gayri islamiyyeden her birinin terakkiye istidadı meydandadır. Hüsn-i idareye ve tedabir-i saibe ile daha ziyade meyl ve muhabbeti celb edilmek mümkün olduğu sabitdir.

Mezkur akvamın kaffesi Türkiye hükümetine arz-ı inkiyad eylediklerinde evsaf-ı mesrud üzere idiler. Arabdan sarf-ı nazar, sair akvam-ı islamiyye-i osmaniyyeden hiçbirisi isti'dad ve zeka hususlarında yirmi sene zarfında terakkisini alemleri hayran bırakan bulgar kavminden aşağı değildir. Belki çoğu Bulgarlardan daha zeki ve müste'iddir. Her bir diğeri yanında zikr olunan evsafda müşterek ve cümlesi muhib-i alem ve ma'rifetdir. Va-esfa hüsn-i delaletden mahrum kalmıştır. Her birinin ahval-i haziresi ihtiyacat-ı asra olub olmadığı şayan-ı bahs ve tedkik değildir. Bu meselenin mevzuu müşahadata müsteniddir. Akvam-ı mezkurenin hakimi ve din kardaşı olan Türkün şimdi bulunduğu hal cümleisinin ahvalini ta'yine kafi bir mikyas-ı sahihdir.

Türkün hali hazırı beş yüz sene evvelki haline nisbet kabul etmez derecede mütedeyyindir. Bu hal nikbet-i istimalin eshab-ı asliyyesi nedir? Akvamın kuva-yı akliyyesi ile mezaya-yı tabiiyesine isnad-ı kabahat şeyma-i insafa külliyyen muhalifdir. Buna kail olmak akile yakışmaz. Mensub oldukları dine iftira ise nususa-i menafi' olsa bile akl ve irfana mugayyirdir. Bulundukları arazinini mevakiin feyz ve bereketinde iştibaha ve bir nakısa tahrisine mahal

yokdur. Mütevekkîn oldukları arazi ve mevaki' iz'af-ı muazafalarını refah ve saadetle geçindirmeğe kâfi ve her nev'i servet-i tabiyyeyi havi ticarete, ziraate, zanaate tamamen salihdir.

Umumun din umurunda tedrisi gibi dünya umurunda dahi müddeni olukları kabil-i inkâr değildir. Cümlesinin ahlakı asliyyesi de bozulmuş, mükarem-i islamiyyesi tenakuz etmiştir. Bunların değil yezidi, çingene gibilerin bile terbiye-i diniyye ve akliyye ile akvam-ı fazıla meyanına idhali mümkündü. Lakin insan kıymetini takdir fazileti nerede?

Fesad ahlak merkezden sari olub bade mesafe mesafe tesbitinde derece derece siyant-i ahlak biraz müteyessir oluyordu. Seneyn-i ahirede her tarafa şiddetle tuğyan etmiş isede nisbet-i vahide üzere henüz yapılmamıştır. Bu maraz-ı umumi şiddetle cereyan ediyordu. Her şeyden evvel mucarisini tıkamak elzemdir.

Bu vazife-i selameti kim ifa edecek? Merkez mi? Fesad ve fücür hariklerini açıktan çoğaltmaktan vaz geçse islama duhulüne delil add olunur.

Eğer merkezden fesad yerine salah cari olaydı medeniyet-i matlube husulünde başka akvam-ı mezkure himam-ı merdanesiyle dünyaya birinci hakimiyet birinci olacaktı. Bu kaziyede iştibah ehl-i şer' ve hükümet nezdinde vaki' olmaz.

Ahval-i teessüf-engizini zikr ile zülfikar olmak şan-ı islamı olan akvam-ı mezkureden bu babda kabahat-i vardır. Siyanet-i vak'aya kimin sebebiyyeti müsellemdir? Herkesin yaptığı ettiği meyanındadır. Fısk ve fesad, zulm ve vahşet, cürüm ve cinayet nerededir? Ma'lum---ma'lum! ----ma'lum? Bunu düşünmek ve çaresini bulmak, tarık-ı salah ve selameti açık birinci vazife-yi islamiyyedir. Fevaid-i Osmaniyyenin yegane medarıdır. Mutasavvır olan bu vazife-i diniyye ve milliye ümmet teaviniyle hemen mübaşeretdir. İnşaallah-i Teala!

AHVAL-İ ALEM

Teşrin-i Evvel-i Efrencinin otuz birinci günü Kudüs-İ Şerifi ziyaret vesilesiyle Osmanlı toprağına ikinci defa olarak ayak basacak olan Almanya İmparatoru İkinci Vilhem hazretleri Çiğirke-yi Osmani'de giyeceğı elbiseyi birkaç gün evvelisinden labis olmağıla başlamışdır.

İmparator müşarünileyh hazretlerinin şu yolda Osmanlılara karşı izhar eylediğı cemile haricen nazar-ı dikkat celb etmekden hali kalmıyor.

Ma'lum olduğı üzere ezmine-i salifeden beri Almanya ile Rusya beyninde tesis edub hükm-i ferma bulunan gizli husumet Rusya'nın müttetik ve nazırı olan Fransa ile ki aleni adavete bir sedd-i metin la-yeshar daha keşide ederek bilahare bu iki rakibini yerlerinde rahat durdurmak için Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye ile tedafi' tecavüzü akd-i ittifak etmek niyetinde bulunduğına dair ihtiyatlı bir tevatür cereyan ve ol-babda hayli efkar-ı mehafil-i siyasiyyede deveran etmeğıe başlamışdır.

Memalik-i Osmaniyye bu gün en ziyade nüfuzu cari ve hürmete mazhar olan Almanyalıları olub şimdiye kada rdığer Avrupalıların müştereken etdikleri istifade şimdi doğrudan doğruya Almanyalıları münhasır kalmakla diğelerlerinin hasedlerini mucib olmuşdur. Hatta İngiltere Parlamentosu'nda Şark hakkında cereyan eden mübahesat ve müzakeratda bu husus ziyadesiyle efkar-ı işgal etmiş ve a'zaların bir çoğı tarafından İngiltere'nin Osmanlı'ya karşı ittihaz etdiğı politika muvahese olunmuşdur.

İmdi Almanya'nın Osmanlılara gösterdiğı cemile ve müsafat Devlet-i Osmaniyye'nin menfaatini muhafaza ve kuvvet ve şevketini i'tila için olmayub sırf kendi menafii ve tervic-i amali Rusya ve Fransa ittifak ve ittihadına karşı temin-i istikbali zımında ta'kib edilen bir plandır.

Maamafih düşman-ı din ve hasm-ı canımız olan Rusya'nın nüfuzu ve isithsal etmekde olduğı menafii nazar-ı muhakmeye alur. Almanların mnafiine hizmetle Rusya'nın istifade ve nüfuzunu kesr etmek daha ehven ve erceh görünürse de hakikat-i halde onunda istifadesi gözedilmekden hali kalınmıyor, gerek birinin istifadesi diğesine tercih ve gerekse ötekinin

istifadesi istifadesi birine mürecceh add olunsun her halde orada ezilen, zararı maddiye uğrayan gine biçare millet-i osmaniyyedir.

Avrupa'da ve dünyanın her tarafında her hükümet evvela milletini, saniyen memleketinde bulunan ecnebiyi gözetir. Bizde ise iş emir bir aksi olub evvela ecnebiler gözedilub ikinci derecede bile milletin hukukuna bakan bulunmaz.

Bu hal devam ederse koca milletin fakr u sefalet yüzünden mahv olması tabiidir. Hele hükümetin zulmve gadri bu sefalete inzimam ederse mahviyetin kesb-i suhulet ve sür'at edeceği muhakkaktır. Hemen Cenab-ı halık lem-yezil bu masum milleti hafz ve himaye buyursun.

HAVADİS-İ MAHALLİYYE

Kıbrıs varidatından Devlet-i Aliyye-yi Osmaniyye'ye verilmekde olan vergi-i senevinin gimi yedi bin lira ile tenzili sırf İngiltere hazinesine aid bir menfaat olub halbuki Kıbrıs'ın hal-i milliyesi hiçbir suretle değişmeyeceğinden bahsle İngiltere'nin Kıbrıs'ın terakki ve ma'muriyetini iltizam eylemiş olduğuna dair yerli gazetelerinde tevl ve diraz-ı mütalaat serdi beyan olunmaktadır. Kıbrıs'ın hal ve istikbali o derece kapalıdır ki, bunu keşf etmek belki en büyük diplomatların iktidarı haricinde bulunuyor. Tafsilatını geçen haftaki nüshamızda neşr eylediğimiz. Vergi hakkındaki tebeddülü cezirenin hal ve istikbalini kapayan perdenin bir ucunu kaldırmışdır ki o da cezire altmış sen bir müddet daha devlet-i osmaniyye namına vergi verilmekle mükafaat bulunacağı ve ondan sonra o nam vergi lağv edileceği maddesidir.

İngiltere cezireyi işgal ettiği zamanda şimdiye kadar şayan-ı dikkat ve mucib kanaat bir eser terakki ve ma'nuriyet göstermediği emr-i gayri münkerdir.

Hakikatde ise İngiltere'nin cezire hakkında ittihad eylediği usul-i idare ve ihtiyar ettiği hareket-i batait karane ve gösterdiği muamele-i la-kaydane İngiltere'nin hüsn-i idare hususunda kazandığı şöhretle iras-ı nakısa etmektedir.

Mesmuatımıza nazaran Rusya'dan (duhoberdosu) yani ruhani mesleğinde bulunan iki bin daha muhacirin an-karib cezireye muvasalat edecekleri edecekleri gibi bunu müteakib umumen on bine balığı olmak üzere altı bin sekiz yüz yetmiş bir muhacirin daha geleceği anlaşıyor.

ŞUUNAT-I OSMANİYYE

Zat-ı şahane tarafından Rusya İmparatoru'na murassa' bir altın saat ve imparatoriçesine ipekten mamul altı aded kilim ihda ve isra kılınmıştır.

İHTİLAS

İstanbul gazeteleri yazıyorlar ki Göztepe, Mamuretü'l-Hamidiyye cihetleri iş'ar-ı ma'muri Ali Efendi'nin bazı ihtilasatı tahakkuk etmiş ve maliye müfettişi saadetlü Safiddin Bey Efendi tarafından verilen tahrir üzerine Ali Efendi taht-ı tevkif olunuştur. İcra edilen on iki günlük teftişinde üç bin gurus kadar hazinenin zararı tahakkuk etmiştir.

HAVADİS-İ HARİCİYYE

Çin'de Rusların yeni bir uvaffakiyete mazhar olduklarını gazeteler yazıyorlar "Neyü Şevani" kıt'asında şimendufer inşa imtiyazının bir heyet-i sarrafiyesine ihalesine İngiltere tarafından muhalefet vuku' bulmuş idiyse de ahiren İngiltere'nin Pekin Sefiri Sir "Klodmak Donald"ın vasıtasıyla icra kılınan tebliğata rağmen muvaffakiyyet Ruslara teveccüh etmiştir. Yani Rusya Maslahatgüzarı Musevi "Pavlof" imtiyaz fermanını pekin kabinesine imzalatmak gibi bir bahse nail olmuştur.

Londra kabinesinin Çin Mes'elesinde müceddeden bir perişaniyete giriftar olması İngiliz gazetelerinin son derecede hiddetini mucib olmaktadır. Muhafazakar fırkası gazeteleri bile Lord Salisbury'yi zaaf izharıyla kabahatlandırabiliyorlar. Bir çok mes'elelerde müşarünileyh baş vekilin tervic-i efkar ve amaliyle şöhrat almış olan İstandarad ceridesi bu mes'eledede doğrudan ve açıktan müşarünileyhe karşı idare-i lisan etmekde bulunmuştur.

El-an haberlere göre bu şiddet, siyaset aleminde ve ba-husus borsalarda bir dereceye kadar tesir hasıl etmekden hali kalmamaktadır.

Bununla beraber Lord Salisbury'nin bugün (Konterekisevil)de kemal-i istirahatla isti'mam ile iştigal etmesi gazetelerin ateş püsküren esanlarının --- Müteveffa Pismark'ın tabirince "gazete kışkırdı, matbaa merkebi dairesini tecavüz etmeyeceğini" yani fiiliyyat nokta-i nazarından—tesirden hali kalmayacağını isbat eylemektedir.

Birkaç senelerden beri zuhur-i yatife olan çok meselelerde olduğu gibi Çin Mes'elesi'nde de Lord Salisbury ihtikafı işi son dereceye getirerek Rusya ile muslihen izahata karışdırmak istemiyor.

Avrupa'nın hali hazır siyasiyyesine nazaran muharebe ihtiyarı İngiltere'nin menafiini tevafilek etmeyeceğini Lord Salisbury öyle bir derecede anlamlıdır ki ona mecbur olmamak için tedbiriyyasından dönmek için siyasi mahcubiyyetleri tercih etmekde bulunuyor.

Lord Salisbury'nin terk eylediği şu hakikat üzerine ne müstemlekat nazarı (Çeberlin'in) tahrikatı ne de gazetelerin isti'mal eylediği şiddet-i lisan bu fikri tebdil değil hatta ta'dil bile edemeyecektir. Çünkü serin kanla düşünebilecek olursa Lord (Salisbury)nin mesleği—ve karmalı tamamıyla muvafık görülse bile—menaki'-i maddiye nokta-i nazarından muvafık-ı maslahat olduğu tahakkuk eder. Binaenaleyh İngiltere'nin bu mesleği tebdil edilmesi ya avrupa siyasiyat-ı umumiyesinde tahavvül-i zuhuruna yahud İngiltere'nin yeni müttefikler bulmasına mütevakkıftır.

Ahval-i cariyeye bize gösteriyor ki Avrupa siyasat-ı umumiyesince böyle bir tahavvün şimdilik muhtemel değildir. İngiltere'nin yeni müttefikler bulabilmesi cihetine nakl-i kelimeler ve tedbir edilince bu husus Amerika—İspanya muharebesinin bütün bütün neticelenmesi ve asayişin tesadisi ile imkanpezir olabilecektir. Çünkü İngiliz milletiyle Amerika ahalisinin ona-yı harbede pekdiğerine gösterdikleri muhabbetin fiiliyyat dairesinde ne derecelerde te'siri görülebileceği anlaşılması (Vaşingatun) kabinesinin muharebe gavailinden kurtulmasına mütevakkıf bulunmaktadır. Lakin bu da henüz atıfeye aid bir ihtimal sabilemesine şayandır. Zira Amerikalılar ile İngilizler arasında siyasi bir ittifak mümkün olsa bile hayli zamana muhtaçdır. Binaenaleyh Lord Salisbury'nin bir muharebenin İngiltere menafiine mazarratı hasebiyle her ihtimale karşı ihtiyatkarane hareketi bir minval-i ma'ruz iki şikkın birinin husulune mütevakkıftır.

(Diba) gazetesi diyor ki; İngiltere Parlamentosu'nda ta'til-i müzakerat edileceği sırada Çin Mes'alesi hakkında yeni sevailler irad olunmuş, yeni cevaplar işidilmiştir.

(Niyu Cevaniğ) şimendüfer hattı (Şantuniğ) kıt'asında Almanlar mevki'i, Pekin'den Hangu'ya münteki diğer şimendüfer hattı müzakerata zemin-i ittihaz edilmiş ve Musevi Balgor'un bu babda i'ta etdiği izahat bazı mehafilde badi-i heyecan olmuştur.

Musevi Balgor Çin Mes'alesi İngiltere'nin dikkat-i mahsusasını calib olacağını söylemiştir. Dikkat-i mahsusanın neden ibaret olacağı badi-i merak oldu.

İngiltere'nin dikkat-i mahsusa ile Çin Mes'elsini hal ve tesviye etmesini bugün herkes İngiltere'nin Rusya ile bir i'tilaf hasıl etmeğe çalışmasıyla tagayyür ediyorlar.

İngiltere gazeteleri, İngiltere kabinesinin mesleğiyle ve Musevi Balgor'un beyanatıyla memnun olmuşlardır.

İngiliz gazeteleri İngiltere'nin Çin politikasında ric'ate mecbur olduğunu, tenezzüle uğradığını iddia ederek şiddetle hareketi tavsiye etmekle beraber İngiltere için bu hususda en muvafık hatt-ı hareketin Çin ricaliyle uğraşmaktan ziyade düvel-i muazzama ile i'tilaf hasıl etmek olduğunu söylüyorlar.

(Tayıms) bir makalesinde şu yolda nihayet vermiş; "En fena cihet Çin'de nüfuz ve menfaatimizi gaib eylediğimiz halde rakiblerimizle de i'tilaf hasıl edememekliğimizdir.

Bir taraftan inad ve ısrar göstermek, diğer cihetde herşeye rıza ve muvaffakşyetde bulunmak politikasının sui-netayicini gördük. İngiliz gazetelerinin bir zamanlar yalnız İngiltere hukukunu tanıtarak düvel-i muazzama-i sairenin hukuk ve menafi'ini katiyyen inkar ettikleri halde şimdi İngiltere hükümetinin düvel-i saire ile i'tilafını tavsiye etmek hukukunu teslim etmek değil midir?

Londra'da yazıldığına göre İngiltere'nin itirazatı hükümsüz kalarak (Niyoniğ) şimendüfer hattının Belçika sermayedarına verilmesi hakkında kontratonun Çin hükümeti tarafından tasdik edilmesi İngiltere'nin mehafiline sui-te'sir hasıl etmiştir.

(İstandarad) diyor ki, hal ve mevki' bu surette devam edemez. Artık rıza ve muvaffak hususunda bundan ileriye gidemeyiz. İngiltere kabinesi menafi' ve nüfuzumuzun muhafaza ve te'mini için bir plan ittihaz edub bunu kemal-i metanet ve şiddetle icra eylemeleridir.

(Deyli Nivs) dahi bu yolda serd-i mütalaat etmektedir.

El-hasıl Ruslarla İngilizler arasında ihtilaf günden güne mebdel-i husumet ve adavet olmaktadır. Bakalım alt tarafı ne çıkacak!

Viyana'da beyne'l-vükela şedid bir buhran zuhur eylemiştir. Kont Holohofski'nin mervec-i efkarı olan "Fermden Bild" gazetesi geçen Ağustos'un On sekizinde ahval-i siyasiyye hakkında bir muhabere neşr etmiş ve gecesi Kont "Ten" riyaseti altında Polonya Dahiliyye Nezareti tarafından yevm-i evrak-ı havadis bir tezkire irsal olunarak (Fermden Bild)in neşriyatını cerh ve tekzib eylemiştir.

Kont Holohofski ile Kont Ten beyninde bu suretle bir ihtilaf zuhura gelmiştir.

Kont Holohofski, Kont Ten'in dahili politikası Avusturya'nın Almanya ile müttefik kalmasını imkan dairesinde çıkaracağını ve Avusturya'yı Rusya'nın kucağına atacağı ve buna kendi kaffe-i iktidarıyla mukavemet edeceğini beyan eylemiştir.

Bu ihtilafın bu vechle i'şa edilmesi Avrupa'nın nazarı dikkatini evvel cihete tevcih etmiştir ki Avusturya politikasının neye muktedir neye müteccir olacağı heyecan ile gözedilmektedir.

İngiltere ile Rusya beyninde Çin şimendüfer imtiyazatı meselesinden dolayı vuku'a gelen ihtilafın gittikçe kesb-i şiddet etmekde olduğu alınan son haberlerle te'min ediliyor.

İhtilaf-ı mezkurun şiddeti gerçi Avrupaca nazar-ı dikkate alınmakta ise de en ziyade Danimarka'ca mucib-i heyecan olmaktadır.

İngiltere matbuatının bu babda isti'mal eyledikleri şiddet-i lisandan rusya ile adeta bir harb vuku'una ihtimal veriliyor.

Bu hususa dair Rusya'nın mu'teber gazetelerinden (Neveya Veraniya) şu suretle beyan-ı mütalaa ederek İngilizlere şimal tarafını gösteriyor. Mezkur gazete diyor ki;

“İngiltere ve Rusya arasında Çin hadisesinden dolayı bir muharebe zuhur edebilir. Fakat bu muharebenin Çin toprağında zuhuruna ihtimal verilmemelidir. Belki muharebenin Hindistan'ın şimal tarafında başlaması me'muldur. Uzun müddetden beri Rusya Hükümeti tertibat ve tahyışyat-ı lazimede bulunmaktadır. Bu hususda her şeyi hazırlamıştır. Eğer İngilizler bu sui-niyetde devam edecek olursa bizim kuva-yı askeriyyemiz de Hind hududunda harekete başlayabilir.

İşte Romanya'nı şu fıkrasıdır ki, Danimarka'ca pek büyük heyecan husule getirmiştir.

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür Kufi-zade Mustafa Asaf

KIBRIS 1310

Aded:312

Yedinci Sene

Pazar Ertesi

3 Cemaziye'l-Evvel 1316

MAHAL-İ MÜRACAAT: İdarehanemiz Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa şehrinde Sarayönü Meydanı'nda daire-i mahsusadır. Umur-u idare ve tahririyye için sahib-i imtiyaz namına müracaat olunur. Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mes'ul olamaz. İlanâtın beher satırından iki guruş alınır.

ŞERAİT-İ İŞTİRA': Lefkoşa içü seneliği beş şilin Cezire dahilinde kazalar için sekiz şilin Memalik-i Osmaniyye için poata ücretiyle beraber bir seneliği kırk sekiz kuruşdur. Osmanlı posta pulu dahi kabul olunur. (Nüshası bir kuruşdur.)

Şimdilik haftada bir defa neşrolunur.

19 Eylül Efrensi Sene 1898

7 Eylül Rumi Sene 1314

Siyaset, Edebiyyat, ve Fünundan bahsdir.

İFADE-İ MAHSUSA

Ma-temenna münazara ve candan-hıraş ahval

İhya eder da-madam gönlümdeki iğbirarı

İkaat-ı muhyinane ile beste-i ihzarda inkas-ı ahire-i hayatiyyesini itmam etmek üzere bulunan muazzez, sevgili vatanın çehre-i ma-temenna rev-nüma olan asar-ı ızdırab ve meraret, sine-i pekine her gün için pençe-i zulm ve kahr tarafından verilen hançerlerle aşılın cerihelerin teşkil eylediği manzara-i havn-alud in'itaf eden çeşmi insafı reşhe feşan eyliyor!

Ale'l-husus ağuş-i şefkat penahında kemal-i i'tina ile beslediği hasılı her vechle ibzal-i feyz ve meali ve ibsar-ı kemal ve teali eylediği evlad-ı kızını --- ki cebhe-i necabetlerinde azamet ve sabit iktihamekarane lem'an etmektedir. Bu tahammülsüz fecayi'i, bu müdhiş ihaneti bizza has ve telki eyleyerek uhde-i cihan merdanelerine terettüb eden vecibe-i nimet-şinası alicenabanayı bihal i'fa etmek etmek üzere perurde-i in'am atafetü aldıkları biçare validelerini iyad-ı kahr ve istibdadın bit-tahlis yaralarına çareniz müdavat olarak iade-i zendeki ve hayat-ı naze eylemekle bir azm-i cansiperane ile teşmik-i sak-ı gayret eyledikleri halde hass-ı merhamet ve rikkatden mahrum-ı me'luf denait ve cenabet bir mütegallibe tarafından zincir-i bend-i tahakkum ve i'kab olarak landan mizak içinde kalblerinden halecan-ı tehassür gözlerinden dökülen hunab-ı teessür, lisan-ı masumanelerinden çıkan emin ve telehhüf simah-ı beşeriyyet ve mederi-tehazzün ve me'yusiyyet eyliyor.

AKS-İ ENİN-İ MİLLET

Musikiler terane saz olsa

Sineler cay-ı ittihaz olsa

Koşma milletin enini gelir.

Esiyorken nesim galiya sa.

Sorulur eyledikçe sabh ve mesa

Koşma milletin enini gelir.

Alem olsa karin samet ve sükun

Geçse görsem bir ihtişam-ı ne'mun

Koşma milletin enini gelir.

Asuman kahr perver oldukça

Ra'd ve barkı cihana doldukça

Koşma milletin enini gelir.

Gönlümün hüzn ve infialiden

Rad ve barkı cihana doldukça

Koşma milletin enini gelir.

Hakdan alem-i semaviden

Arşdan, makber-i suaviden

Koşma milletin enini gelir.

HAVADİS-İ MAHALLİYE

Lefkoşa'da İblik Bazarı nam cami-i şerifin vaki' olduğu mahalin etraf ve civarı umumiyetle ahali-yi islamiyye mesken ve meşgaleleri olub sair camilere nisbetle küçük ve cemaati çok olduğundan hakikaten sıkıntı çekilmekte idi. Bu hakikat evkaf murahhaslarının nazar-ı dikkat kar arahilerii celb ederek hemen tevsi' ve ta'mirine himmet eylemişler ve şehir-i mebiü'l-ahirin yirmiyedinci Salı günü tekrar resmi küşadına icra buyurmuşlardır.

Yevm-i mezkurda ehakim-i şeriyye reis-i fezail-i enisi ile müfti efendi hazretleri ve Lefkoşa naibi a'yan ve müdhışan-ı belde ve emsal-i kurulmamış cemaat-ı kesire hazır oldukları belde devlet-i aliyye tarafından mensub-i evkaf murahhası izzetlü beyefendinin tertibi üzerine reis-i müşarünileyh tarafından muhtasar fakat müfid bir nutuk iradı vani müteakib Müfti efendi hazretleri tarafından dahi bir dai-yi belîğ ref-i icabetgah reb-i ibad kılınmış ve minarede müezzin

efendiler tarafından salat ve selam kıraat edilmişdi. Salat zuhur-ı eda eyledikten sonra menkıbe-i celile-i hazreti nebeviyi kasidelerle ba-kemal ihtifalat-ı tilavet olunuş ve cemaate tatlılar verilmişdi.

Evkaf murahhaslarının bu gibi mahal-i mukaddesenin i'mar ve termimi hususunda ibzal eyledikleri mesai-yi himamet el-hak şayan-ı takdir ve müceddetdir.

OSMANLI TELGRAF KABLOSU

Bir çok aylarda beri muattal bulunmasıyla muavalat-ı ticariyyeyi hayliden hayliye duçar-ı ekte ve müşkülât eyleyen Lazkiye ile Kıbrıs arasındaki Osmanlı telgraf kablosu lel-hamd birkaç gün evvelisi hükümet-i osmaniyye tarafından la-celi'l-ta'mir i'zam olunan Şark Telgraf Şirketi'nin Çıltıran Vapuru tarafından ta'mir ve ıslah edildiğinden emr-i muhaberata şehir-i intac edeceğinden velev yanlış olsun bir fikri mahsus dermeyanı pek ziyade müşkül olur. Binaenaleyh asr-ı fikriyye hiçbirisi nalan-ı mütalaaya alınmayarak yalnız bazan asar-ı fiiliyyeye nasb-ı nikah etmekle beyan-ı mütalaa etmeği tensib ediyoruz.

Vukuat-ı zamaniyyenin tahavvülât-ı daimesi müessirai tabiyyenin tebdilatı mütevallî yeni cinde asr-ı hazıra dahil olan ibna-yı beşer umumiyetle fek-müjgan ederek, fişek-i müdhiş fıtnalar sürgülü yağmurlarını müteakib dağılmaya yüz tutan siyah bulutlar arasında neşr-i envâr eden afitab-ı alem ara ve aksi cihetde mer'i olan alaim-i sema gibi, mühr-i münir medeniyyetin kalevan-ı latif-i ma'rifetin lem'apas olduğunu gördükleri zaman hasıl etdikleri gurur ve vukuf, şebabetin adat-ı evveliyesinde muharrib olmayan efkar-ı cedidenin malik oldukları da'vâ-ı arifana benzer.

Avrupalıların ondokuzuncu asır ve bizimde onları takliden asr-ı ahir deyubde müessir-i terakkiyatı saymakla bitiremediğimiz şu son devrin terakkiyat-ı fikriyyesi pek vasi', pek şumüllü ve de bununla beraber pek zaif ve pek sathi olduğunu iddia etmek gibi bir garabetde bulunmağa şer'et ediyoruz.

Muhteriat-ı cedide dediğimiz şeyler i'sar-ı salifeden yadigar kalan ulum-ı esasiyyenin şebat-ı muhtelifesinde vücuda getirilen bir nev'i ıslahatdır ki bunlarda dimağ-ı beşerin tenemuda

ale'd-devam husul bulmakda olan tekamülün isitlham ettiği bir ihtiyac-ı zaruri üzerine icra edilmiştir.

Filhakika şemsin mukaddema ibzal-i feyzde fevka'l-had ibzal-i semahat ettiği zamanlar bir'l-cümle icsam-ı nasiye ile beraber dimağ-ı beşerde mevcut olan feyz ve bereket-i faaliyyet hali hazıra nisbetle pek büyük bir şiddet ve hayret avar bir kuvvet ile isar-ı asar edebileceği şübhesizdir. Ale'l-husus efrad-ı beşer ezmine-i sabıkada ihtiyacat-ı nefsanıyyeden nisbeten müstağni ve gayretvar olan efazil-i kavm barkına intisabla mübahi oldukları nazar-ı mütalaaya alındığı halde onlardaki rüchaniyyet inzar-ı nısfetde bir derece daha ru-nüma olur. Asr-ı hazırın muhteriyat-ı mühimmesinden olan bihar istifade cihetleri balada da temhid olunduğu gibi eslafından kalan ulum-i siyasiyyenin bu şaibeleri hakkında bir terakkiyatdan ma'dud olub taba'üt se hakanlığın bu san'atın bir suret-i sakile ve nefiseye efrağından ibaretdir. Ma'deniyatda meşhud olan keşfiyat ise cidden istitaat-ı beşeriyyenin derece-iehemiyetini tazmin etmek için tabiatın bahş ettiği bir gencine-i suretdir.

Fen-i mimaride görülen terakkiyat, terakkiyat olmayub metanet ve salabetinden istifadeye hasıl olan ihtiyac-ı zaruri üzerine ma'deniyatın malzeme-i inşaiye meyanına idhalinden mütevellid bir nev'i tebeddülünden ibaretdir. Eyfel Kulesi'ni acaib saibe-i alem meyanına idhal etmek isteyenlerin pek ziyade duçar-ı hata olduklarını beyan edebiliyorum. Çünkü şu mürtefid kulenin malzeme-i inşaiyyesi meyanına idhal edilen madin-i mezkur kulenin her millet tarafından her zaman yapılabileceği pek güzel gösterir. Fransız mühemndisleri bu babdaki mesailerini Mısır haramına mümasil olmak ve mezkur ehramın malzeme-i inşaiyyesi bir malzeme isti'mal etmek üzere bir eser inşasından sarf etmiş olsaydılar elbette daha ziyade sitayişe kesb-i istihkak etmiş olurlardı.

Kimyagerliğin terakkiyat-ı fevkaladesiyle asrımızın temeyyüz ettiğini iddia edub dururken küremizi binlerce sene mukaddem çiğnemek şerefine nail olan eslafın vücudlarını el-an vaktıyla muhafaza eden mumyanın henüz terkibini keşf edemeyecek derecede esr-i acz gösterir. Mekke'de olduğumuzda utanmalıyız. Bir takım musanna' ve tesavir ile müzeyyen ahidler içinde zuhur eden ecza-i mezkure ile mahfuz ecsadın temaşasından hasıl ettiğimiz takdir ile karışık hayreti setr etmeğe muvaffak olamadığımızı itiraf etmeliyiz. Hele şu asırda

muhakemeat-ı akliyyenin hakikatden büsbütün tebait etmekde olduğunu görmek hususundaki suhulet-i kamile bu babdaki inhitatın pek güzel mukayesesi add olunabilir. Çünkü ezmine-i ahirede her şeyden istiğna-yı tam göstererek ibraz-ı fazilet eden bir ve yahud ma'rifetperver bünerver görülememiştir. Binaenaleyh zamanımızda hikmetfaruşlukla geçinen eshab-ı efkar bi'l-zarur def'-i ihtiyac için erbab-ı yesarın mizac ve amalane göre harekete sai olacağı şübhesizdir.

Şu maksad o kadar vazıhdır ki cüz'i teemmül-i hakikat hali suhuletle meydana koyar. Bugün ki günde kütübhanelerimizde mevcut olan müellifat-ı cedidenin ekserişi ya birbirinden mütekabbis ve yahud bir kaçının mizac ve terkibiyle me'lu olduğu inkar olunamaz. Asar-ı atikanın bir kaçını pek sathi mütalaa edenlerin azamet ve gurur ile neşrettikleri asardan geçilmez. Zamanımızda ta'mik-i mütalaat ile efkar-ı aliyye sahibi olmak gayretinde olanlar pek azdır. İfade-i meram için cüz'ice iktidar kesb ederek dört lügatle tezyin-i elfaza muvaffak olacağını kesdirenler gazetelere risale-i mevkuteler bazanda kitablar neşr etmek hevesinden bir türlü kendilerini alamazlar. Hele iş'arın vezn ile kafiyelerini yalan yanlış öğrenmeye muvaffak olan bir çok müteşairlerin aynı zeminde bir takım ruhsuz ibyanı, kokmuş eş'arı hemen varaka-i matbuada musadif-i nazar olur. Ey sahibü'l-ebsar!--- edebiyat-ı ceditimizin tekmil(müessiri bediyyesini!) toplayınız! Edeba-yı eslafdan birinin, mesela Hoca Sadi merhumun asar-ı edebiyesini yalnız bir şöyle mukayese ediniz! Mizan-ı insafla tartınız! Hangisinin cevher-i edebi ziyadedir?--- mecmua-i ilm ve hikmet olan merkum müşarünileyhin fazl ve arifanı bu derecelerde ilan şu hayat-ı müstear içinde kaç eser bırakabilmiştir.

Garib değil midir ki müşarünileyh hazretlerinin azar-ı aliyyelerini okuyub anlamak nimetinden mahrum olanların neşr ettikleri asar had ve ihsaddan haric olacak derecede pişemardır.

Yukarıdan beri bast ve temhid ettiğim mütalaatdan asr-ı hazırın her şeyden bivaye olduğunu iddia ettiğimiz anlaşılmasın sebab-i hakikisi her ne olursa olsun muhteriin cedide şayan-ı hürmet olduğu terakkiyat-ı hazırda denilen hal dahi mucib-i memnuniyyetdir. Fakat şu kadarı var ki hayat-ı insaniyye faaliyetle kaim olub şimdiki halde ikdama intikal eden işbu faaliyet ikdamca dimağda olduğundan ma'rifet-i hak mümkün ve binaenaleyh lezzet-i cavidani denilen hal-i saadet mevcut ve dahaa mebzul idi.

Ve'l-hasıl her neden ise nükud-ı istihsal nüfuz edeliden beri (herşey!) ticaret hükümeti binaen aleyh ali haza me'haz-ı fazilet olan efkar-ı müceddidaneye ve ta'bir-i ıslaha efkar-ı cedideye taaruz etmek pek büyük bir insafsızlık oldu. Yani ve taassub-ı cehalete ibraz eden bir takım kirve her asırda bulunabilen avam-ı nasdan olduğu için bunların siyaset-i ef'alini efazıl-ı eslafa isnad etmek büyük bir vukufsuzluk idiğini ve ezmine-i salifede cehalet-i mutlaka içinde bulunan ahad-ı nasın tıynet-i insaniyyeleri ifsad edilmiş olduğundan malik oldukları mekarim-i ahlakiyye-i tabiiyyelerinin şimdiki asr-ı ahadinin fesad ahlaklarına nazaran pek ali bulunduğunu ihtira' lüzum görüyor.

HAVADİS-İ MAHALLİYE

İstiromal karyesinin sırf Hristiyanlardan ibaret olan ahalisi belediyyenin hafr ettirdiği yerdeki su kuyularını doldurarak polisin müdahalesini dahi dinlemeyerek herşeye karşı gelmişler ve hatta polis bunları men' etmeğe veya derdest eylemeğe kalkışaydı büyük bir kavga olacağı kararlaştırılmış imiş. Bu ahali beş yüz kişiden ziyade olup hepside, bu işde müttefik oldukları cihetle ne yolda bunları terbiye etmek ve cezalandırmak lazım geleceği hükümetçe düşünülmektedir.

Ma'lum olduğu üzere bir müdetden beri Lefkoşa'ya cereyan eden şu membalarının tezyid ve tevsii için belediyye dairesi hayli himmet ve bir çok mesarif ederek muvaffak olmuş iken bu cihet köylülerin zararını intac eylemiş olunca hükümete müracaat etmeği düşünemeyerek serkeşliğe ibtida' edub tehdid ile iş görmeğe kalkışmışlar. Bakalım hükümet bunlara ne yapacaktır. Bu köy Lefkoşa'nın bri mahallesi sayılırken ahalisi bu gibi muamele-i na-revaya ibtidar etmiş ise artık dağlarda bulunan köylülerden ne me'mul değildir.

ŞUUNAT-I OSMANİYYE

Maliye nazırının tebdil olduğu ceraidinde görüldü.

Varidatı sui-istimal ve israf eyledikçe ve hazine her zaman için boş bulundukça bu gibi muameleler ne çıkar. Henüz nezaretde değil hüsn-i idarededir.

Yemen ihtilali devam ve günbegün tevsi'-i idare-i sirayetle şiddet göstermektedir. Asakir arasında hastalık zuhuruyla bir çok telefât vuku' bulduğu ve bunların yerine Beyrut'dan redif tayları toplanarak i'zam edilmekde olduğu cümle-i müsteharat-ı mevsufemizdendir.

Ahmed Fevzi Paşa zalimin Millet-i Necibe-i İslamiyyeyi yekdiğeri kılıcı ile doğramak hususunda andığı fesad ne gibi vekayi'-i facia verdiği alem-i islamiyyete kemal-i teessürle arz ederiz.

Makedonya'da karışıklık el-an berdevam olub Sırb hükümeti bazı mertebe tedarikat-ı askeriyyede bulunmakda olduğunu Avrupa evrak-ı havadisi haber veriyor. Ve bir müsademe-i me'mun bulunduğunu beyan ile vuku'un tevliid edeceği faenalıktan korkuluyor.

YEMEN İSYANI

Hindistan gazetelerinden okunmuştur:

Yemen kıt'ası aceb bir keşmekeş içinde bulunmaktadır. Bir tarafda hücum eden kaht diğer taraftan hükümetin sui-idare musamahasından dolayı me'murinin ıyd-i zalimesinden bin belaya uğrayan ahali isyana kalkışmışlardır. Emn-i asayiş büsbütün münselib olub yerli ve ecnebi tacirana mallarını diyar-ı ahire nakl edegelmekde olduğu için ticarete bütün bütün sekte gelmiştir.

Ehl-i kıyamın adedi kaç yüzbinden mütecaviz ve hepside eslihe-i cedide ile musallahdır. Yemen'de mevcut bulunan eslihe-i cedidenin miktarı bir milyon kadar tahmin edilmekde daha nice asati tesellüce kafi olacağı bedihi ve ateş-i isyan tevassu' ederek ta Hicaz'a kadar varacağı muhakkaktır.

Asat-ı sebeb-i kıyamı me'murinin zulmü ve hükümetin musamahasında göstererek zulmün imhası yolunda can vermek zalimlerin zulmü altında yaşamaktan daha şerefli dir. diyorlar.

Mahkeme-i şer'iyede Kadı Kürd Said tarafından hakaret ve ihanete duçar olan İmam-ı Hamiddin tahammül edemeyerek (Hükümet zalimdir, ona itaat caiz değildir. Kılıç ile onu ve avanelerini tarumar etmek zamanı geldi.) mealinde umumi bir ilanname neşr ederek Arabanı ayağa kaldırmıştır.

Yemen İsyanı'na İngilizler karışacakları ve Arabana iane edecekleri söylenmekte ise şimdiye kadar öyle bir hareket zuhur etmediği gibi etmeyeceği de İngiliz politikasından anlaşılıyor.

Asakir-i şahanenin hali pek perişandır. Şiddet-i hararetden hastalanarak şimdiye kadar vefat edenlerin miktarı dört bini mütecavizdir.

Tedavi için mevcut olan etba' ve muacelat miktar-ı kafide değildir.

HAVADİS-İ HARİCİYYE

(TELGRAF)

RUSYA VE TERK-İ SİLAH

Petersburg 29 Ağustos--- Rusya Hariciyye Nazırı (Moravif) mah-ı carinin yirimi dördünde Petersburg'da mukim düvel-i ecnebiyye süferasının kaffesine atideki tevteyi tebliği eylemiştir.

Sulhun bekasıyla bütün milletlerin üzerine bir bar-ı sakil tahmil etmiş olan teslihat-ı meftutenin ta'dil ve tenzili hali hazırda umumi cihan için umum devletlerin sarf-ı mesai etmeleri lazım gelen bir fikir ve tasavvur add olunuyor. İmparatorun hissiyat-ı insaniyetperveranesi ve ulviyyesi tamamıyla bu noktaya ma'tufdur. Bu maksad ale'l-umum devletlerin en mühim menafi'lerine ve en muhakkak arzularına mutabık olduğuna hükümet-i imparatoriyye tamamıyla kani' bulunduğundan beyne'd-düvel müzakerat ve istişarat ile hakiki ve devamlı bir sulhun muhassentını bütün milletlere te'min etmek ve seneden seneye tezayid etmekde olan teslihata bir

hitam vermek üzere netice pezir vesaiti arayub bulmak için şimdiki zamanı pek müsaid add eyliyor.

Yirmi seneden beri muhafaza-i sulh bi'l-cümle devletlerin yekdiğeriyle münasebat-ı hariciyyelerinde maksad-ı esasi teşkil etmiştir. Muhafaza-i sulhu bir kat daha te'min etmek maksadıyla büyük devletler beynlerinde kuvvetli ittifaklar add eylemişlerdir. Şimdiye kadar mechul olan bir dereceye kadar kavi askeriyyelerini tezyid edub hiçbir fedakarlıktan çekinmeyerek tezayid-i huvaviyesine devam edeceklerdir. Halbuki bunca mesai arzu olunan sulhun netayic-i muhsinat-ı bahşasına varamamıştır.

Te'hidat-ı maliyre tezayid etmekde olub ma'muriyet-i umumiyyeyi haleldar eylemiştir. Milletlerin kuva-yı akliyye ve vücudiyesi ve amel ve srmaye bir kısım i'zamında tatbikat-ı tabiiyyesinden alıkoyub bila hasalat sarf olunmaktadır.

Yüzlerce, Milyonlarca tahribat-ı müdhışeyi mucib alat-ı harbiyye ihtisabına sarf olunup bu gün nafi add olunan alat-ı mezkure yarın ihtira' olunacak diğer alete nisbeten değersiz kalacaklardır.

Buhran-ı maliyelerin kısm-ı azamını teslihat-ı mefrute mucib olub mühümmat-ı harbiyyenin camii hasebiyle hasıl olan devamlı muhatara sulh meslihi milletler için tahammülgüzar ve gayetle muzik bir bar halini kesb etmiştir.

Bu hal devam eder ise mani için çalışan bir tayfaya ve her fikr-i insaniyyetin ürperdiği mesaibe müncer olması tabii gibi görüldüğü derkardır. Bu teslihat-ı mütevelliiyyeye bir hitam verub bütün cihanı tehdid eden mesaibin önünü almak çarelerinin aranılması bütün devletlerin ikdam ve vezafidir. Bu hissiyatın saikasıyla imparator hazretleri Rusya nezdinde süferası bulunan devletlere bir konferans ictima'ının teklif olunmasını emr eylemiştir. Bu konferans tekarrüb eden yirminci asır için inayet-i ribaneye ile bir fal-ı hayr olacaktır. Sulh-i umuminin muhafazası fikr ve hissinin ihlal ve munaaza devam etmek efkarına galebe etmesini cidden ve samimane bir suretde arzu eden umum devletlerin mesaisi bir rabıtaya cem' etmiş olacaktır. Ve

devletlerin ma'suniyeti ve milletlerin mes'udiyetinin müstenid bulunduğu hakkaniyet ve hukuk esas ve erkanı bir kat daha takviye ve te'kid eyleyecektir.

MATBUATIN MÜTALAATI

Paris 29 Ağustos--- Gazeteler çar hazretlerinin alicenabane teklifini takdir ediyorlar ise de mucib olacağı netayic için mütereddid görünüyorlar. Bazı gazeteler evvelce Fransa amalinin tesviye olunmasını talep ediyorlar.

Roma 29 Ağustos--- Rusya ceride-i resmiyyesinde munderic nota ziyadesiyle te'sir hasıl etmiştir. Bazı gazeteler çar hazretlerinin teklifini alkışlıyorlar, diğerleri ihtiyatla isti'mal-i lisan ediyorlar.

Viyana 29 Ağustos--- Sulhun te'min-i muhafazasını mutazammın olan Rusya imparatorunun teklifi bura gazeteleri tarafından ziyadesiyle müsaid bir surette takdir olunuyor ve buna teklifin kemal-i meserretle beyan olunacağını beyan ediyorlar. Nim-resmi “çar hazretlerinin teşebbüsü burada ve her tarafda hüsn-i kabul olunacaktır ve hissiyat-ı ulviyyesinin muvaffak olabilmesi için en hararetle dualar ref' edilecektir.” diyor.

(Name Fransa) “ Çar hazretlerinin sulhun hayr-ı hevah-ı olması tarihinde yeni bir tezahürdür” diyor. (Nivs Viyaner Tağbalat) Akza-yı şarkda harb tehlikesinin şimdilik ber taraf edilmiş olduğunu haber veriyor. Şark mes'eleleri ehemmiyetleri gaib etmektedir.

Diğer gazeteler çarın telifini hüsn-i takdir ediyorlar.

Petersburg 29 Ağustos – tarihinde yeni bir devir teşkil edecek olan tebliğat-ı resmiyyenin ehemmiyet-i azimesini gazeteler tasrih edebiliyorlar.

Peşte 29 Ağustos --- gazeteler diyor ki, müteveddin olan her milletin çarın fikr-i azimesini bir suret-i müteşekkiraneye de telakki edeceklerdir.

Berlin 29 Ağustos -- gazeteler çarın teklifatının ehemmiyetini takdir ediyorlar. Zann ediyorlarki bu teklif bir netice-i hayriyyeyi mucib olmaksızın neticesiz kalmayacaktır.

Türen 29 Ağustos --- İtalya Zirai Kongresi çarın teklifini alkışlayarak teklifi mezkuru takdiren bir karar ittihaz etmiştir.

Paris 29 Ağustos --- Rusya Hariciyye nazırı Kont Moraviyof'un çarın teklifi üzerine terk-i silaha dair düvel-i ecnebiyye nezdinde mukim süferaya göndermiş olduğu nota büyük bir te'sir hasıl etmiştir. Bu nota Rusya hariciyye nezaretinin muvaffakiyetiyle neşr olub kariben ictima' ederek bir konferansda teftiş edilecektir.

Paris 29 Ağustos ---Umum Fransız gazeteleri Rusya'nın notasını tasvib ediyorlar. (Matin) ile (Radikal) Fransa'nın hukuku hakkında ihtiyatda bulunuyorlar.

Paris 29 Ağustos ---matbuat-ı ecnebiyyenin efkarı ikiye münkasımdır.

(Deyli Karonil)nam İngiliz gazeteleri Almanya İmparatoru Vilhem Hazretlerinin seyahatinden avdetinde aynı mealde, bir teklifde bulunmak niyetinde idi diyor.

İtalya gazeteleri, Fransızların bu yenilgiyi kabul eyleyeceğine şübhe ediyor.

Paris 29 Ağustos --- terk-i silah mes'elsini tedkik için bir kongrenin ictima'ı teklifini mutazammın çarın ümerayı ile Kont Moravif'in Peterburg'da mukim düvel-i saire süferasına tebliği ettiği nota umum Avrupa gazetelerinin mütalaat ve muhakemetini calib olmuştur.

Fransız gazeteleri bir veya ikisi müstesna olarak ve Almanya ve Avusturya ve İtalya gazeteleri çarın teklifini takdir ediyorlar.

İngiliz gazeteleri Rusya imparatorunun hissiyat-ı ulviyyesini takdir ile beraber şimdiki halde Fransa, Almanya ve Avusturya ve İtalya'daki muavenet etmiş olsalar dahi terk-i silah mümkün olamayacağını beyan ediyorlar.

(Sabah)

Hidiv-i Mısır fehmetlü devletlü Abbas Halimi Paşa hazretlerinin dahi Avrupa'dan İstanbul tarikiyle Mısır'a avdet buyuracakları müstehaberdur.

Şemametlü İran Şahı Hazretlerinin İstanbul'u ziyaret fikrinde bulunduklarını Avrupa matbuatı beyan ederek bunun bir fikr-i siyasi-yi hafiye mübteni olduğunu dermeyen ediyorlar.

Merhum Afgani Şeyhü's-Seyyid Cemaleddin Efendi hazretleri ber hayat bu ziyaretde bulunaydı, istifade-i tame me'mul idi.

Mısır İngiliz askeri Hartum'u zabt ve istila' etdikleri havadis-i telgrafiyyedendir.

İ'LAN

Vatandaşlarımızdan Doktor Kosta ameliyetpedis bu kere Yunanistan'da tababet ilmini tahsil etdikden ve Paris'de dahi dört sene meşhur Panasın ameliyethanesinde devam etdikden sonra emarız-ı ayniye yani göz hastalıklarında kesb-i ihtisas ve hazakat etmiş olduğundan müracaat edeceklerin az bir müddet zarfında şifahat olarak memnun kalacakları ve postahanenin karşısında Kimoni'nin Hoteli'nde ikametle sahibleri dokuzdan on ikiye ve öyleden sonra ikiden beşe kadar müracaat eden hastaganı kabul ettiği ilan olunur.

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür Kufi-zade Mustafa Asaf

KIBRIS 1310

Aded:313

Yedinci Sene

Pazar Ertesi

10 Cemaziye'l-Evvel 1316

MAHAL-İ MÜRACAAT: İdarehanemiz Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa şehrinde Sarayönü Meydanı'nda daire-i mahsusadır. Umur-u idare ve tahririyye için sahib-i imtiyaz namına

müracaat olunur. Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mes'ul olamaz. İlanâtın beher satırından iki gurus alınır.

ŞERAİT-İ İŞTİRA': Lefkoşa içü seneliği beş şilin Cezire dahilinde kazalar için sekiz şilin Memalik-i Osmaniyye için poata ücretiyle beraber bir seneliği kırk sekiz kuruşdur. Osmanlı posta pulu dahi kabul olunur. (Nüshası bir kuruşdur.)

Şimdilik haftada bir defa neşrolunur.

26 Eylül Efrensi Sene 1898

14 Eylül Rumi Sene 1314

Siyaset, Edebiyyat, ve Fünundan bahsdir.

İFADE-İ MAHSUSA

Ey Ulvi Nihadan Vatan

Şimdiye değin, size şu suretle hüzn-engiz bir hitabda, istimdadda bulunmak için bir dereceye değin teyyü ediyorduk. Halbuki el-cebat ve icabat- hazire, ahval-i elime-i zaman, lazime-i teyyü ve ihtiyata riayet ve tahammül etdiremeyecek bir raddeye geldi.

Vatan, o bikarca cakerparenin ağış- feyzbarında perver-şiyab- kemel oldukları mukaddes vatan nazar-ı söz ateşler, alurlar içinde rimad-ı abad haline gelmiş, vatandaşlar, o vatanın medar-ı iftihar ve saadeti olan faziletli vatandaşlar şemşir-i zulm ve peydadane ile pamal-i mezar ve hakaret olmuş! İslamiyyet o bütün cihanı onur-u kudsiyetle ve adaletle müstennir eyleyen islamiyyet, ecnebilerin, o zalim ve bj-mürüvvet hunharların hedef-i taarruz ve ihaneti olmuş, milliyet, ofezail-i mebclesi if-k-ı insaniyyetden şarka nûma-yı necabet olan milliyet dehşetli bir inhizama mahkum!!...

Şu ahval-i esef iştimal ve permalalı, daha ihitisar edelim: Sevgili vatan bir daha arz-ı didar- melahat etmemek üzere bize vada' ediyor. İslamiyet şiddetli bir hücumla, milliyet-i muhib bir sadmeye ma'ruz bulunuyor. Bize, hala bu tahammülfersa fecayi'i teyakkün, çeşman-ı basirimizi kaplayan keşf-i cehl ve taassub bulutlarının hayaleti hasebiyle şu tufan nemun-ı mesaib fark ediyoruz.

Ba-husus bu hücum ve sadme-i kat'i bir çok zaman evvel ---ta'mik-i fikr ve temdid-i nazarla--- hüsn-i reiiyyet ve sabıka-i cemiyet ve milliyetle feryad eyleyen, daldığımız cevabkuran-ı gaflaetden bizi payidar müttenibe eylemek üzere samia-hıraş bir sda ile hezeyanane bir ahın, ancak pek perverane-i azvende eyleyen hamiyet perverani, o vatanın peşrev-necat ve halası olan milletperveran, mezeyayı insaniyyeden, nezail-i vicdaniyyeden, meali-i hissiyeden külliye mebra bir has ve heşan reva-i erazil denaitkaranenin avave-i zelilanerine kapılarak tel'in, tekfir ediyoruz. Zevk-i meş'um istibdada mağlub mütegalibe ve mütehakkimenin amal-i zalimane ve icraat-ı can-suzanesini alkışlıyoruz.

Milleti, yani bizi tekmeleyen ayağı ovuyoruz. Kendimiz için her şeyini feda' eden hatta hayatlarını bile tehlikeye ilka eyleyen insaniyetperestlerin, serfişanların mezarlarına la'netler yağdırıyoruz!

Vakıa biz ma'sumuz, cahiliz: Vatandaşlarımızın kusuru, cümlemizin hatası pek çokdur. Bunların menşe-i asli ve umumisi asırlardan beri saha-i vatanda idame edilen pek kadim, pek eski olan istibdad ve hürriyetsizlikdir. Biz buralarını pek a'lâ takdir, bala i'tiraz-ı itiraf ederiz. Ancak şimdi vakit pek geçmiştir. Bu gibi şeylerle vakit geçirmek abesle iştigal demektir. Bu günki günde uhde-i civanmerdanemize mefuz bulunan vazife el birliği ile vatanın tahlisine, zincir-i istibdad ve esaretin şeksetine çalışmaktır.

Şu dilhun ahvale, şu kerbela vak'a-i dilsuzini andıran müzaleme karşı la-kayd davranmak, bir İslam, bir Türk, bir Osmanlı, bir insan için ne büyük ber-kirandır. İnsan namını el-an bir mevcut bu münazir matemennaya tahammül edemez, yaşayamaz!.....

Kabus-u fena gibi üzerimize çöken ve dehşetiyle kalbleri titreden halecanlara, heyecanlara gark eden sehaib-i mezalime-i perişani ve inkirazı ref' ve izale etmek, efkar-ı milliye ve muhabbet-i vataniyyemizi bir nokta ve bir derecede ittihaz ettirmekle mümkün olur.

Bu yolda namus ve hakdan başka bir şey gözedilmeksizin her nev'i fedakarlıktan çekinmemeliyiz. Kendimizin, seyf-i celadetleriyle çar-ı iktar- cihanı emrine münkad eyleyen o şerefli, o azametli ecdad- pernecidetimizin ahfad-ı hakikiyyesi olduğumuzu arvak-ı

hayatimizdeki havn-n ceminin aynı hissiyat ile müteharrik bulunduğunu bütün cihan-ı medeniyet ve insaniyete karşı isbat ve ilan eylemeliyiz!!.....

İşte girid! O mazlum, gayur, cesur, vatanperver, mütedeyyin din kardaşlarımızın vatani! Şimdi ve hale geldi. Bunlar bize bir ders-i ibaretdir ki istikbali şimdiden gözümüz önünde mücessem surette arz eder. Eğer ittifak-ı efkar ve ittihad-ı ara ile hükümetin ıslahı, vatanın selamati noktasına sarf-ı himmet ve gayret edilmezse neticenin pek vahim, elemnana olacağı şu dediğimiz Girid kanlı adasının şimdiki haliyle müsebbitdir.

HAVADİS-İ MAHALLİYYE

Lefkoşa Kaza Mahkemesi Reisi Mister “Lasles” vekaleten cezire mudii umumiliğine hal-i efrencinin 14’üncü gününden i’tibaren ibtidar olunmuştur.

Birkaç günden berdir ki; “Difteya” veya “Kuş palazı” denilen boğaz hastalığı Lefkoşa’nın hertarafına tevsi’ ve intişar etmektedir. Ancak şurası şayan-ı teessüfdür ki bu müdhış ve tedabir suz maraz bir çok masumları sine-i kabre ilka eylediği halde hükümet tarafından icab eden serumların celbine büyük bir ihmal ve tekasül gösterilmesidir.

Fi 12 Eylül sene 98 tarihinde meclis-i kaza küşad ve in’ikad ederek bir veche zir rüiyyet olunan davadan tahdid-i mücazat edilen kesanın esamileri.

- 1-Cera karyeli hristiyanın cebren Mariya’ya sarkıntılık ve faal-i şenia’ kıyam etmiş ve edilen sakıntılık meznunun ikrarıyla sabit olduğundan ik, ay müddetle habsine.
- 2-Aleyhlerine zina davası edilen Şevket Ahmed ve Saadet Hacı Salih’in kabahatli olduğu sabit olduğundan ve zevc zevcesini kabul eylediği cihetle cezadan afv ile yalnız fail Şevket’in altı ay müddetle habsine.
- 3-Aleyhine eşya sırkati dava olunan Andoni Karamekli mehailin bir sene müddetle habsine
- 4-Aleyhine saat sırkati dava edilen Lefkoşalı Ali Mehmed kabahatini eyledikten üç mah habsine karar verilmiştir.

5-Aleyhlerine gündüz mesleh-i tavar-i sirkati davası açılan Karkılı Karyeli Muharrem Mustafa ve İbrahim Halil idükleri sabit olduğundan ve Muharrem Mustafa mükerrer-i sarik olduğundan bir sene ve İbrahim'in altı mah müddetle hasbine

6-Soğan sirkati eylediği dava edilen kastı Mihail'i ve Dembetri Nikola'nın yirmi birer gün hasbine

7-Hile ile tatlı sirkat eyleyen Sokaklı Hacı Konstantin'in üç mah müddetle hasbine karar karar

8-Aleyhine gümüş kaşık sirkati dava edilen gezginci taifesinden Osman Hasan'ın altı mah müddetle hasbine karar

9-Tavar sirkati maddesinden dava edilen Koriko karyeli Tufi Mihail'in bir sene müddetle hasbine karar verilmiştir.

ŞUUNAT-I OSMANİYYE

GİRİD MES'ELESİ

İkdamca beyan ettiğimiz vechle akibet Girid Mes'elesi yeniden ateş alarak Alem-i İslamiyeti yakub mahv edecek hale gelmiştir. Amiraller Müslümanların şehir içlerine habs etdikleri, bir adın dışarıya çıkmalarına ruhsat vermediler Hristiyanları hür bıraktılar şehre gelip alışveriş etmelerine mani' olmadılar. Hristiyanlar Müslümanlardan gasb etdikleri malları gözleri önünde gözleri önünde çarşuda satmağa başladılar, andan sonrada amirallerin kararıyla İngilizler Müslümanlardan vergi almağa kalkışdılar. İslamların bunun üzerine sabırları tükenerek silaha davrandılar. İngilizlere ateş etdiler , İngilizlerde buna mukabele ederek harbe tutuşdular.

İstihbar ve ceridelerde mütalaa olunduğuna göre bir çok İslam ve..... 8 yerli Hristiyan ve yirmi beş kadar İngilizlerden telef olmuş ve İngiliz Konsolosuyla Rusya ve Alman Konsoloslarının evleri ihrak edilerek telef edilmiş ve İngilizlerden iki zabıt telef ve katl edilmiş bu kavgaya Asakir-i-Nizamiye'de iştirak etmiş diyorlar şimdi Düvel-i Erbaa Girid'e tabur tabur asker gönderiyorlar. Kırk sekiz saat zarfında Müslümanların terk-i silah etmesini taleb, ve etmedikleri halde topa tutulacakları i'lan olunmuş 1 başı bozuğun va Asakir-i Nizamiye'nin Girid'den tard ve teb'idini de istemişler.

Bu havadis kederimize mucib olmasun, çünkü Bab-ı Ali derhal protesto etmiş daha ne yapacak! Elhamdulillah katiblerimiz çok. Yazı yazmaktan usanmazlar bundan başka Musevi zati şahane ile görüşmüş ve Yunan ile dostluğu tecdid eylemiştir. Yakında da Yunan Kralı İstanbul'a gideceğinden Girid Mes'elesi'ne nihayet verileceği zahir olmuş Rusya'da mes'elenin tesviyesine yardım edeceği malum olduğundan zahmet çekilmeyecektir. Binlerce Müslümanlar vatan uğrunda kurban gitmiş "ezkiru mutekim bi'l-hayr" geçen geçmiştir.

Dersaadet, Kudüs ve Mısır'a seyahat edecek olan Almanya İmparatoru ve İmparatoriçesi hazeratına Berlin Sefiri Tevfik Paşa dahi refakat edecektir. Misafirin Yafa'da nüzul edecekleri iskele ve sairenin ta'mir ve tezyini için elli bin marak sarf edilmiştir.

Esna-yı seyahatde, hariciye, harbiye, bahriye ve maarif nazırları da dahil olmak üzere, imparator hazretlerinin refakatinde seksen sekiz kişi bulunacaktır.

HAVADİS-İ HARİCİYYE

Bir kısmı Yemen Vilayeti'ne diğer kısmı sair hükümet-i sağıreye aid bab-ul-mendiden Umman Körfezi'ne kadar olan mevaki' İngiltere'nin ilan-ı himaye etmiş olduğu "Mesajarus" gazetesi haber vermektedir. Rusya'nında Habeş Kralı ile akd eylediği bir muahede neticesi olarak Aden Körfezi'nden bir mühim noktaya takarrüb eylediği rivayet olunmaktadır. Eğer bu rivayet sahih çıkar ise pek mühim olub zira Yemen muhataraya düşmüş demek olduğu gibi Aden Körfezi'ndeki bi'l-cümle menafi'-i osmaniyye dahi tehdid edilmiş demek olduğu derkardır.

Bulgaristan Meclis-i Ruhaniyye'sinin, yortu ve bazar günlerinde umum dükkanların kapatılmasına dair verdiği karar üzerine çıkan irade-i prensi ahaliye suret-i umumiyede tebliğ edilerek geçen hafta Hazreti Meryem'in tedfini gününe müsadif olan Cum'a ertesi ve yine ertesi bazar günü İslam, Hristiyan ve Yahudi gibi edyan ve mezahib-i muhtelifeye mensubiyetleri tefrik ve temyiz edilmeyerek umum dükkanlar jandarmalr tarafından haber ve tazyikle kapadılmışdır.

Din ve mezhebe taaruzdan başka gayri kabil te'vil olan bu evza' ve hareket-i tecavüzkaraneden umum Bulgaristan ahali-yi islamiyyesi pek müteesir olarak ref'-i sada-yı şikayet etmeğe başlamışlardır.

RUSYA'DA MÜSLÜMANLAR

Rusya'da bulunan Müslümanların, ihvan-ı dinimizin ahval-i hazireleri pek elemnan, pek ciğer-suz bir suretdedir. Garibdir ki Rusya Hükümeti bir taraftan halkı müsalemet içinde yaşanacak baş uruyor. Diğer taraftan buna taban tabana zıd icraat-ı şiddetkarane ve zalimane bulunuyor.

Rusya hükümeti siyaset nokta-i nazarından malik olduğu idare-i müstebidaneye kani olmayarak hürriyet-i mezhebiyyede müdahale, taaruz etmekden kendini alamaz. Biçare Müslümanların Rus memurlarından gördükleri enva'-i mezalimden ve asırlardan beri muhafaza ettikleri Türklüklerini Moskoflaştırmak fikriyle ma'ruz kaldıkları tazyikat-ı binihayeden dolayı gerek hükümet matbualarına ve gerek makam-ı hilafet-i islamiyyeye istirhamı havi ref' ettikleri arizalara kulak bile verilmemiştir. Ez-cümle andicanda bulunan ahali-yi müslimeden bu babda şikayetde bulunanları Rus memurları tarafından "sen erbab-ı kıyamdansın!" töhmetiyle dizdirilmekde, asılmakda, nefi ve tağribe mahkum edilmekde bulunmuştur.

Bu babda uzun uzun uzadıya ita-yı ma'lumat eden Avrupa gazeteleri şimdiye kadar bu müdhiş mücazete kurban olan biçare Müslümanların mikdarı yüzleri aştığını yazıyor.

Zavallı Müslümanlar! Size Allah acısın! Çünkü sizi başka acıyacak, başka himaye edecek kimse yoktur.

TERK-İ SİLAH TEKLİFATINA AİD

Terk-i silah fikrinin hayli vaktdenberi insaniyet ve terakkiyat-ı medeniyyenin hakiki hadimlerini yormakda, zihinlerini işgal etmekde olduğum malumdur.

Bu gün bu fikrin mürevveçleri mesela: Devletler beyrinde ihtilafı mucib olan mesaili inde'l-hace silah kuvvetiyle değil, evsaf ve şerait-i matlubeye haiz olmak üzere terfinin inhitab edecekleri hükümler marifetiyle hal ve fazl olsun diyorlar.

Vakıa'da insaniyet ve medeniyet namlarına bundan güzel, bundan müessir diğer bir tedbirde olamaz. İsal eylediği (cer menfaat) hevalleri dikkatlice dinlenecek ve hal-i hazrın ahval-i umumiyyesine derince ve şümullüce bir nazar saldırılacak olursa bu güzel fikrin bu zamanlarda mevki-i tatbik ve icraya konulacağına bir türlü inanılmaz. Çünkü Avrupa devletleri meydan-ı rekabetde yekdiğere karşı dış bileyub dururlarken, ortada gasb edilecek bunca menfaat varken terk-i silah teklifinin umumun mazhar-ı kabulü olabilmesi doğrusu hiçbir vakit umulamaz.

Kaldı ki, bu teklifin suret-i resmiyyede olarak en evvel Rusya Çarı tarafından dermeyen edilmiş olması da başkaca mülahazaya şayan-ı mevaddandır!..... O çar ki, bu günki gün bütün dünyayı yutmak, dünyada ne kadar insan varsa kaffesini Moskoflaştırmak fikr-i alemkiranisini ta meşhur (Deli Petro)nun ahd-ı hükümetinden beri beslemekte bulunan Moskof kavminin hükümdarı bulunuyor.

Maa'mafih, bir burada teklif-i mebhüs anhi dermeyen eden zatın, zat ve şahsı nokta-i nazarından temhid-i mülahaza etmiyoruz. Belki de o zatın riyaset-i hükümetinde bulunduğu Moskof kavminin mine'l-kadim ta' kib etdiği fikir ve emeli mebna ittihaz edub onun üzerine bina-yı mütalaa eyliyoruz ki, bu düşüncemize şahsiyatın dahil olmadığı anlaşıldıktan sonra sözlerimizde zülf-i yare dokunacak şevaib aramak pek abes olur sanırız.

Evet! İş yalnız bize kalasa idi., Çar Haşmetlü İkinci (Nikola) hazretlerinin şu teklifleri, insaniyet namına olarak teşekkürü büyük bir eser-i insaniyyetdir. Binaenaleyh Çar Hazretleri bu teklifleriyle tarih-i insaniyetde büyük bir hayr-ı hevahelik namı bırakmışlardır, demekde asla tereddüt etmez idik. Fakat iş yalnız bizim gibi insanlara müteaalık menafi, insaniyetin lizesinden olan safvet-i kalb ile tedkik etmeyi rehber hareket ittihaz edenlere bırakmıyorki..... nitekimde bırakılmadı!.... Avrupa gazetelri bugünkü gün umumiyet itibariyle Çarın bu teklifini tedkikle meşguldur. Bu babda neler söylenmiyor neler!...

Eğer biz o söylenen sözlerin imkanın müsaid olduğu derecede Halase'tül- hülasasını bile sütunlarımıza nakletmeğe kalkışacak olsa, gazetemizin hacmini yüz kere daha büyültmeliyiz ki erbab-ı mütalaya o babda bir fikir icmali verebilelim. Lakin buna imkan var mı? Ne gezer!. Öyleyse biz imkan dairesinde vazifemizi ifa edebilmek için diyelim ki:

Çar hazretlerinin bu teklifi Avrupa efkar-ı umumiyesince -- tıpkı bir kazanın şiddetle kaynamasını andırır surette—fevkalade bir galeyanı mucib oldu. Ve işte bu ilk galeyan efkar hengamında terk-i silah teklifi vakı2 umumiyete yakın bir halde takdirlerle ve tahsinlerle telakki edildi. Layık olduğu kadar alkışlandı. Fakat aradan günler geçibde gazeteler dahi türlü türlü mütalat, mülahazat ve tefsirat serd ve ityana girişincerenk değişdi. Adeta bambaşka şekl ve suret aldı.

Mamafih bu tebeddül ve tahavvüle en evvel Fransa Matbuatının sebebiyet vermiş olduğunu haber vermek ne kadar lazımsa o kadar da mühimdir. O Fransa matbuatı ki: Çar hazretleri dermeyan etmezden evvel Moskoflara, Moskof menafine hizmet etmeği Fransızlara en büyük bir şeref biliyorlardı!!... Nasıl ki Fransız gazeteleri:

“Biz Fransızlar Moskofların her türlü menafine hazır ve mahya bulunduğumuzu bunca asar-ı fedakari ile bütün cihan halkı nazarında isbat etmiş ve buna mukabil Ruslar yalnız (Alses-Loren) mes'elesinin hallinde bize muavenetde bulunmalarına intizar etmekte bulunmuş iken şimdi birdenbire bu teklifin Çar hazretleri tarafından dermeyan edilmesi Moskoflara, Moskof entrikalarına ne kadar şaşkıncasına aldandığımızı meydana koymuştur. Meğer bu kadar müterakki, bu kadar müteali olan Fransızlar büyük bir zül olduğunu öteden beri iddia eden devr-i yunanın bu babdaki hakları pek büyük imiş! Evet! Bizde anladık. Anladık ama iş işden geçtikden sonra!!..”

Yolunda beyan-ı mülahaza eyliyorlarsa, İngiltere matbuatı da teklif-i mebhuse uzun uzadıya tedkikden sonra, şu:

“Rusya cihan-ı medeniyetin harb ve gadan azade kalmasını hakikaten arzu ediyorsa, Akza2yı şarkda çevirmekde olduğu fırıldaklardan ellerini çeksın. O halde Avrupa'da sükun ve

asyiŝe hiçbir zaman haleb gelmez, maksud kolayca hasıl olur. Bu perhiz ile şu lahana turŝusu hiç yakıŝık almıyor!....

Vadiste temhid-i mütalat eyleyerek her halde adem-i itimad göstermekde olmaları zikr olunan teklifin ta bi-masum olarak dermeyan edildiğine kanaat elvermek zaruri hükmünü alıyor. Ve bu halde şimdilik bundan bir netice-i hasene beklenilmesi muvafık-ı akl ve mantık add olunamıyor.

Ahval ve akvalin zevahirine kapılmağı fen diplomasının en lazımu'l-itina kavaid-i mahsusasından bilen devr-i endiŝan işbu teklif hakkında diyor ki:

Rusya Akza-yı şarkda evirmekde olduğu fııldakların husule getirmekde olduğu rüzgarın İngiltere ile kendi beyinde dehşetli bir bora koparacağını anladığı içün ŝayet İngilizlerle arpıŝmađa mecbur kalırsa “Rusya esasen harb taraıdarı olmadığını umum-ı devletlerin terk-i silah etmeleri hakkındaki teklifi en evvel kendisinin dermeyan etmiş olmasıyla isbat etmiş ettiği idi. Binaenaleyh muharebeye İngilizler sebebiyet verdiler.” Yolunda bi'l-vasıta ortaya çıkardığı sözler, Avrupa efkar-ı umumisini işgal ve bu yüzden Moskoflular mağduriyyet istihsal etsinler içindir.

Diğer bir kısmı da:

Evet! Bu mütalaada variddir. Rusya, İngiltere ve Amerika ile Japonya beyinde keyfiyet akdi bir müddetden beri rivayet edilegelen ittifakın sahihen ittifakın akd edildiğini haber aldı ve Fransa ittifakı ise, bu üç büyük bahri devlete karşı kendisi içün hiçbir muvaffakiyet temin edemeyeceğini nazar-ı mütalaaya alarak Avrupa’da el-yevm fermanferma olan nüfuz ve haysiyetinin kırılmasından pek ziyade korkdu. Binaenaleyh na-bihenkam olduğunu kendisininde pek güzel bildiği bu teklifi –belkide temel tutar ümid baidiyle—ortaya koyduğu bu sayede sathi nazaran indinde hayırhahlık, bir insaniyetperverlik, ŝöhretini de kazanacağını düşündü. Vakada bunlardan hiçbirinin öyle kolaylıkla beyana atılivercek mantıksız sözlerden olmadığı erbabı indinde müsellemdir.

Nazar-ı mülahazalarını daha ileriye götürenlere gelince onlarda:

Rusya'nın sai-milliyesi İngiltere, Amerika ve Japonya devletleri gibi günden güne artan teslihat-ı cedidede bulunmağa, onlara tefevvük edecek harb gemileri inşa ettirmeye müsaid değildir. Ana Fanan ziyadesiyle buhran-ı mali Rusya'yı tehlikeli bir mevki'e düşürdü. Bi'n-nihaye Rusya, bir gün olub halini bütün bütün tevhim etmekden ise hal-i hazırdaki nüfuzunui arazisini muhafaza_yı fikri cihangirisine tercih ederek bu teklifi dermeyan etdi. Ama te'siri olur mu? Orasını katiyen kesdirememişdir. Yalnız ümid etmektedir.

Bize kalınca, bu teklifin mahzar-ı kabul olması istirahat-ı amme nokta-i nazarından nihayetsiz derecelerde bir arzu-yı şedid ile temenni edilecek ni'metlerin en büyüğü olduğunu beyandan sonra şurasını da ilave edeceğiz:

İnsanların terakki ve saadet-i hakikiye diye arkasından koşub gitdikleri cevher-i tekemmül ancak bu teklifin kabul-ı umumiye mahzar olması sayesinde elde edilebilecektir. Zira ortada muharebe korkusu kalmayacağı asker teslihatına, asker beslenmesine sarf edilen milyarlarla franklar, harb gemileri inşaatına verilen milyonlarla liralar mektebler küşadına Dar'ul-sanaalar, Darü'l-fünunlar, Daru'l-ticareler te'sisatına hasr edilecek, işte terakki ve saadet dahi o vakit tamamıyla vücuda gelecek o halde insanlar, bihakkın insan, dünya bihakkın dünya olacak. Ama acaba o mes'ud günü ne vakit göreceğiz?! (Gayret)

İ'LAN

(Celbnamelerin tahririne mahsus varaktır.)

Kerine Kaza Mahkemesi Nezdinde

Sene 1898 Numara 1358

Müddei Fehim Mela İbrahim ile

Müddei-yi aleyh Sami Durmuş Ali ve Mela Hakkı Durmuş Ali meyanında

Kazabafan sakinlerinden ve şimdi ikametgahı mechul Sami Durmuş Ali tarafına:

Kazabafan sakinlerinden Fehim Mela İbrahim tarafından aleyhlerinizde ikame olunan davadan dolayı 1898 senesi şehri teşrin-i evvelin yirmi birinci günü kable'l-zeval saat dokuzda işbu mahkeme emrinde hazır bulunmanız emr ve hazır bulunmadığınız halde zikr olunan müddeinin tarafınıza artık hayr vermeksizin davasını icra edebileceğini ihtar olunur.

Zikr olunan müddei mezkur davasıyla fi 28 Ağustos 1898 tarihhav ve vade fi 1 Mayıs sene 1898 hitamı olan borc mucibince 1257 guruşun ve 1 Mayıs sene 1898 tarihinden itibaren işbu meteliğin tesviyesine diğer yüzde on iki hesabıyla güzeştesini ve davanın mesarifini dahi talep ve iddia etmektedir.

1898 senesi şehir-i eylülünün on ikinci günü tasdir kılınmıştır.

Kerine Kaza Mahkemesi Nezdinde

Hakim Balyologos Efendi Huzurunda

Müddei Fehim Mela İbrahim Kazabafan

Müddei-yi aleyh Sami Durmuş Aligaib ane21-bilad ve mahali mechul medyun-ı menla Hakkı
Durmuş Ali kefil

Balada esası muharrer müddienin tarafından bu gün meclis huzurunda Sakalı Efendi'nin istidası üzerine Fehim Mela İbrahim'in bade't-tahlif ifadesi alındıktan sonra müddei-yi aleyh Sami Durmuş Ali Kıbrıs'dan gaib ve ikametgahı mechul olduğu anlaşılarak işbu dava için Müddei-yi aleyh tasdir olunan celbnamenin tebliği (Kıbrıs) namıyla neşrolunan Osmanlı gazetesinde ilanıyla işbu meclisin kapısını Kıbrıs'da müddei-yi aleyhin malum olan son ikametgahına mezkur celbnamenin birer suretinin talikiyle icra olunmasına işbu meclis tarafından emr verilir. Fi 23 Eylül sene 98

Vatandaşlarımızdan Doktor Kosta ameliyetpedis bu kere Yunanistan'da tababet ilmini tahsil etdikden ve paris'de dahi dört sene meşhur Panasin ameliyethanesinde devam etdikden sonra emarız-ı ayniye yani göz hastalıklarında kesb-i ihtisas ve hazakat etmiş olduğundan müracaat edeceklerin az bir müddet zarfında şifahat olarak memnun kalacakları ve postahanenin karşısında Kimoni'nin Hoteli'nde ikametle sahibleri dokuzdan on ikiye ve öyleden sonra ikiden beşe kadar müracaat eden hastaganı kabul ettiği ilan olunur. (2)

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür Kufi-zade Mustafa Asaf

KIBRIS 1310

Aded:314

Yedinci Sene

Pazar Ertesi

17 Cemaziye'l-Evvel 1316

MAHAL-İ MÜRACAAT: İdarehanemiz Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa şehrinde Sarayönü Meydanı'nda daire-i mahsusadır. Umur-u idare ve tahririyye için sahib-i imtiyaz namına müracaat olunur. Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mes'ul olamaz. İlanâtın beher satırından iki guruş alınır.

ŞERAİT-İ İŞTİRA': Lefkoşa için seneliği beş şilin Cezire dahilinde kazalar için sekiz şilin Memalik-i Osmaniyye için posta ücretiyle beraber bir seneliği kırk sekiz kuruşdur. Osmanlı posta pulu dahi kabul olunur. (Nüshası bir kuruşdur.)

Şimdilik haftada bir defa neşrolunur.

3 Teşrin-i Evvel Efrensi Sene 1898

21 Eylül Rumi Sene 1314

Siyaset, Edebiyyat, ve Fünundan bahsdir.

BİR İ'TİRAZ

Ki , kabullünü--- Erbab-ı mütalaanın lütuflarından temenni ederiz.

Gazetemiz bir iki haftadan beri meşagil-i mühime-i kesirenin hasebiyle, --nacâr --tertib-i suyuhat-ı tashih edilmeksizin meydan-ı intişara çıkarabiliyor. Esna-yı mütalaada tabii bu gibi sehv-i mürettebler tashih edilmediğinden ileri geldiği mutaliin-i kiram nazarında tayin ediyorsa da her halde haksız geliyor. B;naenaleyh bu babdaki kusurun esbab-ı meşruaya mebni olduğu, makam-ı ma'zuretde dermeyanıyla afvımızı rica ve bundan sonra böyle bir intizamsızlığa meydan verilmesine mümkün mertebe sai edeceğimizi vaad ve beyan eyleriz.

İFADE-İ MAHSUSA

Sine-i mecruh vatanda iştigal eden ateş-i zulm ve i'tisafın tahribat-ı hanmanesuzanesi yevmen feyevmen tevsî' ve intişar etmekte ve muhacemet-ı helaknemasıyla aşiyane-i milletin esas efkar ve istinadını fena halde duçar-ı inhitat ve tezelzül eylemektedir.

Ahval-i müdhişenin afak-ı vatana savurduğu dehşetnüma, muhib dumanlar o derece tekasüf etmiş, o derece korkunç bir hüviyet almışdır ki en sağut kalbler manzara-i hevfenakiyle zerbâd, haşyet ve telaş içinde zebun ve muzdarib bulunuyorlar.

Vatan-ı cakerparenin o şayan-ı terzih ve takdis ihvan-ı dinimizin, o sernavar rahmetimizin alem-i nasutdan yükselen temenni-i müsterahimane ve nida-i istimdadkaraneleri lahevtiyani bile eşkeriz-i telehhüf ve isar-ı imdad-ı ruhaniyyeye şitaban eyliyor.

Halbuki saray-ı nişinler şu yürekler eridince fecayi' ve musaviye bu vavele-yı mazlumane ve nale-i masumaneye karşı atf-ı nazar layıkdı. Hande-i istihfaf ve tefrinle mukabelede bulunuyorlar. İnsan dimağı hamiyetle, ibtila-yı meali ile meşhun, kalbi habb-i millet ve hass-ı rikkat ve merhametle lebriz olan insan hem nev'inin bahusus meslekdaşının bigane olarak barkıran cevri-i mezalimin sekalet ve tazyik-i tahammül fersası altında ezildiğini, mahv ve perian olduğunu gördükçe fikrinde, bütün i'zabından şedid bir ihtirak husule gelir. Bila-ihhtiyar gözlerden hevnab-ı teessür boşanır. Bütün hissiyatı bir ihtilac-ı suzanenin içinde yanar kavrulur, derin, ruhani infialat içinde telehhfü-ü neşar olur. Zalimlere, canilere ve bunlara meydan veren mahrum-ı hissiyat eshab-ı cibaneler hainlere la'netler, kahırlar, nefretler saçır.

HAVADİS-İ MAHALLİYYE

Lefkoşa ve Limson'daki bank şubeleri ilga ve hazberede yalnız Lartaka şubesi ika edildi. Yeni cihetle memurin-i müstahdamenin tevzifi ber-vech-i atidir:

Lartaka Şubesi müdüriyetine Mister F. Fenek, ve müdir-i saniliğine sabık Limson şubesi muhasebe katibi müşir K:Konstantin'iydi. Ve Lefkoşa bankası sandıkarı Mister F.Milatas me'muriyet-i evveliyesi ve Musevi Şoyendil. Prens ve şehriyan-ı vazife-i sabıkalarla Lartaka'ya ve. P. Hristozvelidis ile İlanuri Efendi ile Mısır'a ve M. Mihayilidis cenabları da Haleb'e becaış ve nasb olunmuşlardır.

Sabık Kıbrıs Bank-ı Osmani şu'beleri müdir-i umumisi H.Milencen daire-i merkeziden aldığı emre binaen geçen Perşembe günü hareket eden Fransız müsazeri Maritim Kumpanyası vapuruyla dersaadete müteveccihen cezireden müfarekat eylemiştir.

Nüsha-i ahiremizde cezireye lacele'l-iskan muvasaletlerini yazdığımız on beş musevi ailesi Marko Çiftliği'nde kendilerine mahsus evvelce ihzar edilen dokuz kulübeye yerleşmişler ve şimdiki halde meşhur Baron Zoçild'in vekili olan Mister''Kohen'' tarafından iâşe edilmektedirler. Bu on beş familyanın mecmu-u efradı yetmiş kadar olub yirmisi erkek ve mütebakiyesi kadın ve çocukdur.

SÜNGERCİLER

Geçenlerde cezire sevhilinde bila-ruhsat sünger ihracı için gelen Yunan kayıkları hükümet-i mahalliye tarafından olunan taleb üzerine lacele'l-ta'kib gelen karakol vapuru tarafından derdest ve kapudanları hükümete bera-yı muhakeme teslim kılınmıştır.

Bu def'a merkumanın Magosa Kaza Cinayet Mahkemesi'nde vuku bulan muhakemelerinde ceza ve münhal kalan Lefkoşa Mahkmesi riyasetinde muvakkaten Baf Kazası mahkemesi reisi Mister "Makaski" tayin edilmiştir.

Lartana karantina hanesinde bulunan rus "Dohoyortsi" muhacielerinin kısmı küllisi "Atalasa" ve Pergamu" çiftliklerine gitmişlerdir. Mütebaki efrad dahi önümüzdeki hafta yine karantinahaneyi terk edeceklerdir.

Geçen hafta Cuma günü Kubene'de hamule almakda olan "Layuramos" nam İtalya bayrağı şimal rüzgarının şiddet ve vezani hasebiyle karaya urarak kazazede olmuştur.

Karlı Dağ'daki Merkez Polis Dairesi gelecek teşrin-i evvelin ibtidalarından Lefkoşa'ya hareket edeceklerdir.

Geçen bazar günü akşamı "Afrodidi" nam vapur Larnaka iskelesine gelüb ve "Mombas" için (200) esteri hammalen bazar ertesi günü hareket etmiştir. Yevm-i mezkurda "Karaol Prens" nam İngiliz vapuru dahi İngiltere'ye götürmek üzere bakmiri anbarlarından buğday tahmil etmek için Bak iskelesine azimet etmiştir.

Ahiren Zabtiyye Mevki' Kumandanlığına ta'yin Kapudan Loskomb ve harami bu def'a ^şehrimize muvasalet etmişlerdir.

DİFTERİYA

Mah-ı hal-i cariye'nin başından beri zuhuruyla herkesi perhuf ve telaş eyleyen kuş palazı alet-i müdhişesine mesab olanların adedi şimdiye değin "7"ye baliğ olmuştur. Ancak bunlardan bir ikisi, serumların fekdani hasebiyle bu bi-eman hastalığın zebun-u kahrı olarak diyar-ı ademe gitmiş mütebakiyesi ise, ahiren belediyye idaresi tarafından bilhassa "Pastör Darü'l-ihzaratından" celb edilen serumlarla şifayab olmuşlardır.

KIBRIS

Belediyye reisi bu babda gayret-i insaniyyet-perveranesi el-hak sezavar-ı takdir ve teşekkürdür. Lüzumu hiss olunan hastaganın mezkur serumlardan edinmek üzere belediyye dairesine müracaatları ihtar ve tavsiye olunur.

MÜHİM BİR ESER

Asar-ı mühimme-i ciddiyesiyle erbab-ı kalem ve iktidar meyanında kendisine mahsus bir mevki-i mümtaz ihraz eyleyen mir-i mealiperver Vecihi Bey Efendi tarafından "Mesafil-i Tarih-i İslam" namıyla kütübhone-i milliyemizin bi-hak iftihar-ı denmeğe ihra gayetle bir eser-i bühterin ziynetsaz alem-i matbuat olmuştur.

Eserin mükemmeliyet ve tarz-ı tahrir ve usulünden bahse lüzum görmüyorum. Bu babda yalnız muharrir fazilet-mendinin namını irad etmekle iktifa eyleriz. Yalnız şu kadarı diyelim ki: bu güne değin böyle bir mecelleden mahrumiyetimiz ecanibe karşı bizim için büyük noksan-ı şayan-ı teesüf bir şey idi.

İşte, bu nokta-i mühimeyi nazar-ı dikkatden uzak tutmayan müşarünileyh şiddetle iftihar olunan şu eser- güzinin tahrir ve neşrine ibtidarla bütün efrad-ı milleti minnetdar bırakmıştır.

Binaaenaleyh muharriri cemiyet-perveranenin muvaffakiyetini tebrik ve temadisini temenni eyleyerek karailerimizin eser-i mezkurdan birer dane edinmeleri için tavsiyede bulunmağı vazife-i kadr-i şinasiden add eyleriz.

Abone olmağı arzu eden zevat idarehanemiz vasıtasıyla abone kayd edilebiliyor. Yüz forma teşkil edecek iki cildinin postanın ücretiyle beraber abone bedeli 37 buçuk ve dahil için 39 buçuk guruşdur.

1898 senesi şehr-i eylülünün ondokuzuncu günü Magosa'da in'ikad eden meclis-i mevkune-i cezaiyeden reiiyet olunan davalar ber-veci atidir.

- 1- Karapas Kazasına mülhak Vasili Karyeli Binai Andoni Kardana ve Andoni Haralambu sahtekarlık maddesinden dolayı birer sene habs.
- 2- Mesariye nahiyesine tabi' Maratoğnulu Nikola ilyasının yedinde sirkat olarak bir koyun bulunduğu iddia olunmuş isede tahaakuk etmediğinden tahliye-i sebili
- 3- Mesariye nahiyesine mülhak Mandirez karyeli Vasilovya Bavli yirmilik ve sair altunlar sirkat etdiği tahakkuk etdiğinden dört ay habsine karar verilmiştir.
- 4- Mesariye kazasının Persterona karyesi sakinlerinden Ahmed Hüseyin livata etdiği tebeyyün etdiğinden üç sene kürek cezasıyla mahkum edilmiştir.

ŞUUNAT-I OSMANİYYE

Düvel-i ecnebiyyenin hırs-ı istila cevyanelerine kurban ve doğrusu devlet-i metbualarının sey'et idaresinde naşi mahv ve perişan olan Girid ceziresi İslamlarının bakiyesi dahi vak'a-i ahirede duçar-ı izmihlal oldu. Cümlesi birden terki silah ederek amirallerin merhametine teslim oldular ve Girid Hristiyanlarının esiri kaldılar. Devletler hükümet-i osmaniyyenin ne protestosunu ve ne de ricasını kabul etmediler. Müsebbib ve müşevvik namıyla bir çok Müslümanları derdest ve amirallere teslim olundu. Muhakemeleri amiraller tarafından icra ve cezaları yine onlar tarafından tertib olunacağı cihete Allah yardımcıları olsun. Bazı gazetelerin beyanatına göre Girid Mes'elesinin halli "Şimdi Girid kimin eline geçmelidir?" kararına kalmıştır. İngiltere Girid'i de zabt etmek istediği ab-aşıkâr olub Fransa Mısır için muvafakat etmiyor. Rusya ise asla rıza göstermez.

Bir gazetenin yazdığına göre Girid hakkında bu devletler beyninde uyuşmak mümkün değil ancak hepsi de birer yer zabt etmek sevdasındadırlar. Bu da mümkün olmadığından ya Girid'i haliyle terk veya Prens Corc'u Girid'e vali ta'yin ederek zımnen Yunanistan'a ilhak etmek fikrinde bulunuluyormuş. Girid Müslümanları kime müracaat ve iltica etsin? Metbu'ları olan Devlet-i Osmaniyyemiz bir şey yapmağa muktedir değil! Düvel-i ecnebiyyenin vazifesi değil. Lakin her müslümaana vacibdir ki din kaarındaşlarına yardım etsin. Siyanet etmek borcu iken etmeyenleri hain tanısin. İstanbul'a Almanya İmparatoru gidecek imiş. Şimdien binlerce liralara sarf edilmiş sonrada Acem Şahı gelecek imiş binlerce lirada onun için ondan sonra da Yunan Kralı gidecek imiş binlerce lirada onun için sarf edilecektir. Şenlikler olacak ziyafetler verilecektir.

Biçare müslümanlara bunların bir menfaati olacak mı? Heyhat! Zarardan başka bir şey olmayacak.

Herkes diyecekler ki; "Bunların hepsi ma'lum ama ne yapmalı?" yapılacak şey çok kolaydır. Lakin müslümanların müttetik olması lazımdır. İttifak olunca herşey yoluna girer. Düşmanların hepsi buçaklara gelerek bir halt edemezler. Yohsa neuzü-billah.....

İstanbul gazeteleri İstanbul'dan Selanik'e giden İngiliz vapurlarından (Girid) sefinesi içinde bir gece gaib olan yirmi dört yaşlarında Vamık Bey isminde bir mekteblinin kırmızı yazı ile (Ey biçarelerin yatağı olan Marmara!) yazdığı kağıtdan mumaileyhin intihar suretiyle denize atladığını beyan ediyorlar. Arkadaşı bulunan bir mektebli de 64 kıt'a fotoğraf bulunduğunu ayrıca dermeyer ediyorlar.

HAVADİS-İ HARİCİYYE

AVUSTURYA İMPARATORİÇESİNİN KATLİ

Avusturya İmparatoriçesi Elizabet Cenomi'de iskelede bulunan vapura gitmek üzere otelden çıktıkları sırada üç köşeli bir hançer ile müselleh İtalyan bir anarhist tarafından kalbinden cerh edilmiştir. İmparatoriçe evvela saatinin düşmesinin tecrübe edildiğini zann etmiş idi. Muahheren yere düşmüş ve üç saat sonra müteessiren vefat etmiştir. Katili derdest edildikten sonra büyüklerden birini katl etmek üzere suret-i mahsusada Cenomi'ye geldiğini

söylemiştir.Katilin ismi (Lukani) mahal-i veladet-i ise Parisdir. Mahalli olan Esubeçare nizamnamesi üzere tertib edilecektir.

İmparatoriçenin cesedi Viyana'ya nakl edilmiştir.

RUSYA'DA MÜSLÜMANLAR

(Petersburg Gakya ve Yedomusti) gazetesinin (Fergana) cihetlerinde silah-ı hürriyete sarılın kabail-i etrakın yatışdırıldıkları hakkında bir yerdeki haberleri (Muzniğ Posta) nam İngiliz gazetesiyile (Hamburger Nahrihten) nam Alman gazetesi tekzip ediyorlarda diyorlarki:

Ruslar oralardaki kabileleri, adet ve arzuları vechle Moskoflaşdırmağa çalışdıkları ve onlar ise bunu kabul etmeyerek kavmiyetlerini müdafaa için akibetü'l-emr silaha sarılmağa mecbur olduklarına mebni Moskoflar bu harekete isyan namı vererek akvam-ı mezkureyi tazyik etdikçe ediyorlar. Ancak onlarda bu tazyikin kaç mal olacağını moskoflara silah-ı şecaatleriyle pek güzel göstermekden hali kalmıyorlar.

Her ne kadar (Petersburg Gakya ve Yedomusti) gazetesi oralarda asayişin takarrür ettiğini yazmakda ise de bizim aldığımız haberler, bunun sand-ı kamile ve yani kıyam gitdikçe şiddetlenmekden dairesini genişletmekde olduğu merkezindedir.

ALMANYA HARBİYYE BÜTÇESİ

Almanya'nın 1899 senesi için tanzim olunan harbiyye bütçesinde hayli fazla tahsisat talep olunacağı ve seneyn-i sabıkya nisbetle bütçe yükünün ziyadece görüneceği Berlin'de iş'ar edilmektedir. Bu fazla tahsisatın Almanya ordularına ilaveten mücedden bir kolordu daha teşkili icab edecek mesarife karşılık tutulacağı mervidir. Bu ordunun merkezi evvelce söylenmiş olduğu üzere (Mayaniş) şehri olacaktır. Nasyonal Çayitoniğ gazetesinin tahkikatına nazaran gelecek sene içinde Almanya topçuları tertibatınca da hayli ıslahat ve ta'dilat icrası mukarrer ve yeni teşkil olunan piyade alaylarına birer tabur ilavesi mutasavvırdır.

KISM-I FENNİ

BİR KAÇ SÖZ

Yeni Heyet-İ Tahririyyemizin, arasıra gazetede bir musahabe bulundurmaklığım hakkındaki tensib ve ısrarlarına bir türlü karşı gelemedim! Bunun için mümkün mertebe karain-i

muhteremeyi müstefid etmekle beraber memnun bırakmak üzere, haftada olmazsa, bari bir iki haftada bir olsun fenni, edebi, hevai bir şeyler yazmağa bil'mecburiyye karar verdim.

Rüfeka-yı tahririmizden birkaçı dahi bana iktifa edecek olurlarsa, mütalaiyn görmek nazar-ı teveccühe ve rağbetleri te'min edilmiş olur!

Ben daima, hakperest olduğum için afak-ı mebahisden ziyade cidayatla iştigal etmekden lezzetyab olduğumdan, bu gün peyş-i inzar-ı karaine arz edeceğim ber-vech-i ati "musahabe-i iktitahiyye"yi alem-i fennin en mühim ve hayr-tefza bir kısmına hasr ve tahsis eyledim.

Değersizliğine bakmayarak, ina'tf eden nazarların rağbet şevkineceşasına göre benimde cür'et ve mesar-ı iftihar-u amizanem mebsuten mütezayid bulunacaktır.

Birde, sözlerime nihayet vermeden şunu da arz edeceğim. Bir takım cehl-i mürekkeb müteşair, mütearif herzekuler gibi erbab-ı mütaalaya karşı, cebr-i nesfle ıstilah perdazlığa yeltenerek ka'bine vermediğim eshab-ı iktidar ve vukufa isnad-ı cehl gibi bir küstahlığa maharet veya iktidar göstermekden son derece ictinab edeceğim. Varsun kendilerini olmuş zann eden bir takım na-ehil esafil müktesebatdan ve vukufdan dem urarak av'avekarane izhar ve isbat-ı liyakat etmeğe çalışsınlar!.... Heyhat!!....

"Mezalim-i hirafet na-yab olur
Hakikat nihayet zefri-yab olur."

ELEKTRİK

Zann ederim fecr-i şimalinin, alem-i cere aid olduğunu biliyorsunuz. "alaim-i ceviyye" denilen hadisat-ı tabiiyye-i garbiyyenin sebep-i husulü ise ziya ve elektrikden başka bir şey değildir.

Hadisat-ı tabiiyyenin en ziyade calib-i merak ve münhir akul olanlarından birisini teşkil eden ve hal-i asrımız şair mader-i zadlerini gaşy eyleyen, mebhus bırakan, hatta tavsifi için ne

söyleyeceklerini şaşırtıran “fecd-i şimali” de elektrik tesmiye olunan bir seyyale-i tabiiyyenin faaliyetiyle vücud bulur!

Şimdi, fecd-i şimalinin suret-i vukuundan sarf-ı nazar, evvel emrde, isyal husulü olan elektrikden, isyale-i elektrikinin husulünden bahs edelim.

Bakınız, elektrik nasıl bir şeydir, bunu ta’rif ve tasvif etmek lazım gelse –hem fenni hemde şairane bir ta’birle— “şua’-ı hakik efruz ilim ve kemalin henüz nüfuz ve tenvir edemediği nazar-ı tedkik ve fikir-i müşkafanenin keşf ve vasıl olmadığı bir nokta-i muhavvelden tahaddüs ve telemmü’ eden bir persü garibi’l-eser ve bri kuvve-i garibi’l-mehzadır.” denilebilir. Ta’rif-i mezburdan anlaşıldığı vechle elektrik dediğimiz seyyale-i gayr-i mer’iyye, hem vesait-i tenviriiyyenin en mükemmeli, hemde kuvve-yi muharrikenin en hariku’l-adesidir!

Kuvvet-i elektrikin ne ve nasıl his edildiğini, daha vazih ,daha açık suretde öğrenmek için şöyle bir tecrübe yapalım: Mesela bir çimen çubuğunu, mühr-i muveni kuru bir çuhaya zelk edecek olursak, zelk olunan kısımlarından bir hassa hasıl olur ki, kağıd parçası saman ve saire gibi hafif cisimlere yanaşdırınca hemen cezbe etmeğe başlarlar! İşte bu cezbe hassasına elektrik derler.

Bir cam veya kükürt çubuğunu bir vech-i sabık çuha üzerine birkaç def’alar sürtdüğümüz halde aynı netayic husule gelir. –Bu kuvvet ta karun olduğundan beri erbab-ı fenne ma’lum idi. “Hatta en evvel bu kuvveti his ve keşf eden Yunan hükema-i karihasının Lisan-ı Yunanide “elektron” olunan kehribarda gördüklerinden, bu hasseye ve bundan bahs eden şebat-i fünuna mezkur kelimeye izafeten “elektrik” namı verilmiştir.

Şimdi elimize bir maden parçası alubda yukarıda yazdığımız ameliyeti , ondan dahi icra etsek, elimizdeki maden parçasının , hiçbir hasaya malik olmadığını müşahede eyleriz. İbtidaları, şu neticeye binaen, erbab-ı fenn-i madeniyyet ve ecdam, zelk-i reşayiş ile elektrik dediler. Lakin, biraz aşağıda öğreneceğimiz vechle bu hükm-i mekarin hakikat değil idi.

Şimdi bundan anlaşılıyor ki bir maden parçasını elimizle tutup delk ettiğimiz zaman nokta-i delkde elektrik hasıl oluyor. Ancak maden elektriği nakl ettiğinden hasıl olan elektrik

elimize ve oradan vücudumuza geliyor, vücut beşer ise nakil-i elektrik olduğu için oradan da yere geçiyor. İşte bu ecilden delk ettiğimiz ma'dende elektrikden hiçbir eser göremeyiz.

Yukarıda isimleri sebkat eden ecsamda asarü'l-kerika gördüğümüzün başlıca sebep ne mevadd-ı mezburenin nakil-i elektrik olmayışlarıdır. Mesela: bir maden parçasını ibtida bir çuhaya sürtssek, yukarıda söylediğimiz gibi bir elektrik eser-i hiss edemiyoruz. Halbuki bu maden parçasını bir cam çubuğunun ucuna rabt ile camdan tutarak madeni delk etsek, bu def'a asar-ı elektrikiyye-i re'iiyet olunmağa başlar.

(Maba'di var)

İ'LAN

(Celbnamelerin tahririne mahsus varakdır.)

(Kerine Kaza Mahkemesi Nezdinde Sene 1898- Numara 1358)

Müddei Fehim Mela İbrahim İle

Müdddei-yi Aleyh Sami Derviş Ali Ve Mela Hakkı Derviş Ali Tarafına:

Kazabafan sakinlerinden Fehim Mela İbrahim tarafından aleyhlerinizde ikame olunan davadan dolayı 1898 senesi şehr-i teşrin-i evvelin yirmi birnci günü kable'l-zeval saat dokuzda işbu mahkeme emrinde hazır bulunmanız emr ve hazır bulunmadığınız halde zikr olunan müddeinin tarafınıza artık hayr vermeksizin davasını icra edebileceğini ihtar olunur.

Zikr olunan müddei mezkur davasıyla fi 28 Ağustos 1898 tarihhav ve vade fi 1 Mayıs sene 1898 hitamı olan borc mucibince 1257 guruşun ve 1 Mayıs sene 1898 tarihinden itibaren işbu meteliğin tesviyesine diğer yüzde on iki hesabıyla güzeştesini ve davanın mesarifini dahi taleb ve iddia etmektedir.

1898 senesi şehr-i eylülünün on ikinci günü tasdir kılınmıştır.

Kerine Kaza Mahkemesi Nezdinde
Hakim Balyologos Efendi Huzurunda
Müddei Fehim Mela İbrahim Kazabafan

Müddei-yi aleyh Sami Durmuş Aligaib ane2l-bilad ve mahali mechul medyun-ı menla Hakkı
Durmuş Ali kefil

Balada esası muharrer müddienin tarafından bu gün meclis huzurunda Sakalı Efendi'nin istidası üzerine Fehim Mela İbrahim'in bade't-tahlif ifadesi alındıktan sonra müddei-yi aleyh Sami Durmuş Ali Kıbrıs'dan gaib ve ikametgahı mechul olduğu anlaşılarak işbu dava için Müddei-yi aleyh tasdir olunan celbnamenin tebliği (Kıbrıs) namıyla neşrolunan Osmanlı gazetesinde ilanıyla işbu meclisin kapısını Kıbrıs'da müddei-yi aleyhin malum olan son ikametgahına mezkur celbnamenin birer suretinin talikiyle icra olunmasına işbu meclis tarafından emr verilir. Fi 23 Eylül sene 98

Vtandaşlarımızdan Doktor Kosta ameliyetpedis bu kere Yunanistan'da tababet ilmini tahsil etdikden ve paris'de dahi dört sene meşhur Panasın ameliyethanesinde devam etdikden sonra emarız-ı ayniye yani göz hastalıklarında kesb-i ihtisas ve hazakat etmiş olduğundan müracaat edeceklerin az bir müddet zarfında şifahat olarak memnun kalacakları ve postahanenin karşısında Kimoninin Hoteli'nde ikametle sahibleri dokuzdan on ikiye ve öyleden sonra ikiden beşe kadar müracaat eden hastaganı kabıl atdığı ilan olunur. (2)

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür Kufi-zade Mustafa Asaf

KIBRIS 1310

Aded:315 Yedinci Sene Pazar Ertesi 24 Cemaziye'l-Evvel 1316

MAHAL-İ MÜRACAAT: İdarehanemiz Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa şehrinde Sarayönü Meydanı'nda daire-i mahsusadır. Umur-u idare ve tahririyye için sahib-i imtiyaz namına müracaat olunur. Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mes'ul olamaz. İlanâtın beher satırından iki guruş alınır.

ŞERAİT-İ İŞTİRA': Lefkoşa içü seneliği beş şilin Cezire dahilinde kazalar için sekiz şilin Memalik-i Osmaniyye için poata ücretiyle beraber bir seneliği kırk sekiz kuruşdur. Osmanlı posta pulu dahi kabul olunur. (Nüshası bir kuruşdur.)

Şimdilik haftada bir defa neşrolunur.

10 Teşrin-i Evvel Efrençi Sene 1898

28 Eylül Rumi Sene 1314

Siyaset, Edebiyyat, ve Fünundan bahsdir.

İFADE-İ MAHSUSA

GİRİD

Bu aralık Girid'de vukua gelen ahval-i hunhavaraneyeye ne kadar teessüfler etsek edebilsek pek azdır. Gazeteler her sütunu bu meزالimin bu fecayı2in tasviri ile uğraşıyorlar.

Ma'lumdur ki gazeteciler istediğini yazar, istediğini söyler , ne kadar söylerlerse söylesinler ve ne kadar yazarlarsa yazsınlar Girid Mes'elesinin hüsn-i neticeye iktiran ettiği göremeyeceğimizi ahval-i hazire gösteriyor.

Ahval-i hazirenin sebebini sebeb dedik çünkü bilemeyince hakikat meydana çıkamaz nitekim bir tabib hastalığı layıkıyla teşhis edemeyince vereceği ilac, ilac değil zehir olur. Sebeb dedik ki o sebeb de Girid'in halihazırdaki hastalığını anlamak istiyoruz. Girid ne idi, ne oldu, Girid Osmanlıların kan dökerek aldığı daimi suretde kan dökerek muhafaza ettiği ahalisi ahlaksız bir ada fethinden şimdiye kadar muhafaza için ne yolda hareket eylediği her kimsece ma'lumdur. İmtiyaz verilirdi, paralar saçılırdı. Giridliler muvakkaten olsun bin ricalarla kandırılırdı. Aralıkda vaki' olan sukunu, sükutu işte ricalar, o imtiyazlar ile hasıl olurdu. Çünkü Giridliler Devlet-i Aliyyeyi ölmüş ve münkariz olmuş bilirdi ve bilmekde hakları vardı. Çünkü yirmi üç seneye yakındır donanmamızı haşmet-i bahriyemizi Giridliler görmemiş idiler. Girid'in itaati hayır yalnız Girid'in değil her şehrin, her kasabanın hatta her köyün hükümete olan vazifesini ifa için azametini görmesiyle olur. Girid gibi bir ada hükümetin azametini ne ile görecekdir. Tabii donanma ile , işte o donanmamız çürümüş kalmış idi. Çünkü donanmamızın kuvvetini, tealisini düşünecek ümera-yı bahriyyemiz yokdur. O ümera-yı bahriyye sürekli suretde zat-ı şevket-meab

hazret-i padişahiyi jurnaller ile işgal ve o jurnallerle para toplamak vazifesiyle kendilerini mükellef tutuyorlar.

Geçen Yunan Muharebesinde bir taraftan birinci filo hareket etti. Bir taraftan da zırhlılar içinde marangozlar işliyordu. Ümera-yı bahriyye ise gidişleri harb için değil güya ta'kibe gider gibi sü'rat etmek itiyordular. Hatta Asır gazetesi ikinci filo amirali Hayri Paşa yirmi sene zarfında ancak bir def'a Selanik'e gitdiğini yazıyordu. Denizde seyahat etmemiş deniz serdini, keremini görmemiş maa'l-taaccüb hizmetine mükafaten liva olmuş kumandan olmuş böyle amiraller böyle donanma mevcut olduğu bir sırada Girid'in bu hale duçar olmasına taaccüb etmemeliyiz. Gazeteler Avrupa düvel-i muazzamasının hareketini tenkid etmek istiyorlar. Bunlar lafıdır, kuvve-i bahriyemiz sevhilimizin çokluğuna mukabil mükemmel ola idiler. Avrupa düvel-i muazzaması Girid'e değil Sevhil-i Osmaniyyeye takarrüb edemezlerdi.

Hukuk-ı umumiyi muhafaza etmek için Avrupa düvel-i muazzamasının haricinde bir mahkeme yoktur ki müracaat edilsin bunu muhafaza ancak kuvvetle kaim olur.

Müslüman kanı dökülmüş Müslümanlar telef edilmiş Avrupa düvel-i muazzaması için koyun kadar kıymetleri yoktur. Menfaat-i insaniyyet kendileri içündür. Müslümanları nebat add ederler. Söyledik amirallerimiz jurnalcilik etmekle zat-ı şevket-meab hazret-i padişahiyi aldatmağa düşünmüş olmayubda donanmanın ne yolda tekemmül edeceğine ve ne yolda tamirat ve ıslahat edileceğini jurnallerle zat-ı şevket-meab hazret-i padişahiyi işgal etmiş olaydılar. Bu günki gün Müslümanların dökmekte oldukları göz yaşlarını dökmeyecekleri o göz yaşları bir gün gelecektir ki ahlaksızları mahv edecektir.

HAVADİS-İ MAHALLİYE

Kıbrıs'da ilk def'a olarak münke'it-i karainhane-i Osmaniyye, maksad hizmet-i ümmet-i tecibe-i islamiyye mahsus ve münhasır olmak üzere ibtida"Zaman" ve sonra "Yeni Zaman" bir ceride te'sis ve neşrine sebe-i muvaffak olan ve cümlece ma'lum bulunan sebebden naşi cezire-i terk ile Dersaadete avdet etmiş olan muharririmiz, karındaşımız münevverü'l-efkar ve sahib-i fazl ve irfan Muzaffer'id-din Galib Bey geçen Fransız vapuruyla Tuzla iskelesine kadem-nihade-i

selamet varması ve ertesi günü Lefkoşa'ya muvasalat buyurmuş olduklarını ba-kemal mesar-ı karailerimize i'lan ve ihbar eyleriz.

MAARİFİMİZ

Ceziremizde evvelce rüşdiyemiz var idi. Rüşdiyemiz terakki için açılmış bir mekteb idi. Nakd-i i'tası ve kayıklarında müsaderesine hükm olunmuştur.

TEBRİK

Cevaid-i Osmaniyye meyanında ilan-ı hakikatle menafi'-i milliye ve vataniyye cidden mühim hizmetlerde bulunmağla alem-i İslamiyyede büyük bir hiss-i hareket ve tebcil kazanan "Muvazene" refik-i muhterememiz ikinci sene-i intişarına kadem-nihade-i ibtida olduklarından millet ve vatan namına muharrer-i hamiiyetmendini tebrik ve takdis eylemekle kesb-i mübahat eyleriz.

GECELERİ DEVİR

Polis kumandan-ı cedidi Kapudan Laskomb birkaç akşamlardan beri geceleri şehri devr ve teftiş etmekde olduğu görülmüştür. Mumaileyhin bu hareket-i vazifeşinassı efkar-ı umumiyyede hüsn-i te'sir hasıl etmektedir.

ŞUUNAT-I OSMANİYYE

GİRİD

Girid Haile-i cedidesi hakkında evrak-ı havadisın verdiği ihbarat-ı müessefe cidden erbab-ı vicdani ye'sinde ne yapacağını ne diyeceğini şaşırdacak ahval-i müellimedendir. Cezire-i mezkure Ahali-yi İslamiyyesinin ahval-i esef-i iştimal Vak'a-i Dilsuz-ı Kerbela'dan fark olunmaz bir raddede olduğu halde Ceraid-i Osmaniyyenin:

"Kandiye'de zuhur eden bir harik-i kesb-i tevsî' ederek bazı konsoloshaneler muhterik olmuştur." Diye geçivermeleri de cay- taccübdür.

Biçare Girid Müslümanları hamiden mahrum oldukları gibi ham-i din-i mübin olan Hükümet-i Osmaniyye idaresinde bulunan Bilad-ı İslamiyye evrak-ı havadisinin bile haklarında

hiç olmazsa medar-ı teselli olabilecek neşriyat-ı himayetkarane ve müstemdanesinden mahrumiyetle mahkum olmuşlardır.

Zavallı dindaş mazlumlara defaatle hami-yi din-i mübine şehid kanlarıyla, masum göz yaşlarıyla yazılı telgraflar, ıstırhamnameler yağdırmışlarsa da bu canhıraş ve elim efza-i feryad ve ıstırhamlar kulaklara işlemekten pek uzak kalmıştır. Yüzbinden mütecaviz nüfus-u islamiyye karıları, kızları, masum çocuklarıyla beraber barbar palikaryaların martın danelerine hedef kılıçları, yatağanları altında telef olmaktadırlar. Hamileri tarafından ümid ve muavenetsiz kalan ahali-yi islamiyye bu defa açlıklarından, perişanlıklarından bahse amirallere Avrupa hükümdarlarına müracaat etmişlerse de yine imdadlarına yetişen olmamış ve yine ilan edilen idare-i muvakkate dahi Rum eşkiyasının tevsi'-i imtiyaz ve tezyid-i refah maada bir şey'i intac edememekle beraber müslümanlar için ta'yin edilen dar bir hudud dahilinde hareket-i mecburiyetle mahsur kalmışlar ve bu mahsuriyyetden dolayı ise tarla ve zeytinlikleri, bağ ve çiftlikleri bütün bütün Rum eşkiyasının iyadi-yi gasbanelerinde mahv ve heba edilmişlerdir.

Hiçbir taraftan mazhar-ı himaye muavenet olamayacaklarını fark eden mağdurin-i islamiyyenin bu hakaret ve esarete kemal-i sukunet ve sabırdan başka bir çareleri yok idi. Bu hal eylülün altıncı gününe kadar devam etmiş ve vaktaki yevm-imezkurda amirallerin emri vechle İngiliz memurin-i askeriyyesi i'şar-ı idaresine Hristiyan memurlar ta'yin etmek üzere idarehane kapısının önüne bir askeri müfrezesi vaz' etmişlerdi. Müslümanlarda hukuklarına, haysiyetlerine muarız ne gibi tebdilat husule geleceğini anlamak maksadıyla daire-i mezkureye gelmişler idi. İngiliz nöbetçileri mümanaat etmek istemişlerse de Müslümanlar silahsız olarakdan bu mümanaata ehemmiyet vermeyub ma'ruzatda bulunacaklarını bi'l-beyan içeriye girmeğe çalışdıklarında İngiliz neferi derhal elinde tüfeği ateş ederek bir müslümanı yere sermiştir. Buna müteakib her türlü silah-ı müdafaadan ari bulunan bu mazlumine diğer askerlerde ateş etmeye başlayınca zaten iki seneden beri haber ve i'tisafdan ciğerleri yanub ya hak ya ulum demeğe muzattır kalan biçare Müslümanlar bu tecavüz-i insaniyyet-i şekkanane üzerine silaha sarılarak Avrupa askeri üzerine hücum etmişlerdir.

Bu sırada mikdar-ı kafi asakir-i osmaniyye yetişerek İngilizleri muhafaza etmiş dağıtmış ise de bunlar Vezir çarşısından geçdikleri sırada orada mukim Hristiyanlar tarafından bomba ve

kurşun atılmış ve müta'kiben İngiliz gemisinden yağlı paçavra ile yirmi beş kadar mermiyat şehrin ötesine berisine yağdırılarak şehir alevler içinde kalmıştır. Kandiye'nin merkez-i ticareti mesabesinde olan Vezir Çarşısı hemen kamilen muhterik olub bu suretle bir çok metmul İslamın emlak ve servetini alub alub gitmiştir.

Girid elden çıkdı veya çıkıyor, bizm için esef etmekden başka elden ne gelir. Düvel-i erbaanın ittifak-ı aralarıyla İngiliz Amirali cezire Müslümanlarının terk-i silah etmesini tahtidad-ı şedide ile taleb ve dersaadetde Bab'ı-Ali tarafından vuku'bulan protesto ve müracaatlara ihale-i sem' ve itibar olmuyarak müddet-i muayene zarfında silahların mumaileyhe teslim edilmesi ısrar olunmuş ve mucebince bir çok Müslümanlar silahlarını terk ve teslim etmeğe mecbur edildikleri gibi elleri bağlı ciğeri dağlı bir halde bırakılmışlardır.

Cezire Hristiyanları silahlarını cezireden Osmanlı Asakir-i Nizamiyyesi çıkmayınca terk etmeyeceklerini kat'iyyen beyan etmeleri üzerine (dikkat) düvel-i erbaa Osmanlı Asakir-i Nizamiyyesinin hemen Girid'den kaldırılması hakkında Bab'ı-Ali'ye bir ültimatoma vermiş oldukları ve ta'yin olunan müddet zarfında Devlet-i Osmaniyye Asakir-i Nizamiyyesini Girid'den çekmeyecek olur ise askerlerin bulundukları mevaki' düvel-i müşarünileyh tarafından berren ve bahren uhasara altına nihayet perişan bir halde kendilerini Girid'den kaçmağa mecbur edecekleri evrak-ı havadisın cümle-i neşriyatındandır.

Devlet-i Osmaniyye bu ültimatoma cevaben Asakir-i Nizamiyyenin Girid'den kaldırılamayacağını bildirmiştir. Almanya ve Avustruya devletleri Girid Mes'elesine müdahale tmeyeceklerini ve ancak hükümet-i osmaniyye o hususda muavenetde bulunmayacaklarını düvel-i saireye beyan eylemişlerdir. İngiliz Girid'i işgal-i askeri altına almak ve sonra Kıbrıs gibi, doğrudan idaresini ele geçirmek emelindedir.

Diğer devletler buna muvafakat vermiyorlar. Onlarda arzularına başka suret de muvaffak olmağa çalışıyorlar. Mesela Fransa Suriye'yi, Rusya bütün Anadolu'yu, İtalya Trablusgarb'ı istila etmek ve fikir ve sevdasındadırlar. İngiltere bit-tabii buna muvafakat etmeyeceğinden ve devlet-i osmaniyye dahi bir şey yapmağa muktedir olmadığından Girid Mes'elesi ilelebed hall-i felaket perişaniden kurtulamayacaktır.

HANYA'DA BAĞRI YANIK BİR GİRİDLİ

İmzasıyla, Osmanlı refik-i muhteremimizin 20 numaralı nüshasının ilave kısmında manzumumuz olan manzumeye ber vech-i ati aynen iktibas eyledik:

Ey Girid, ey bedbaht-ı zemin
Biçare Girdi akibet elden gidecekdir,
Ümid olunan fikr-i reha kalmamış efsus!
Evlad-ı vatan gadr ile feryad edecekdir,
Allah için olsun bu mu devletdeki namus
Etraf-ı vatan kanlara gark oldu neden ,
Afak-ı cihan doldu bütün bad-ı figandır!
Her köşe bir rek-i siyah buldu neden
Düşman ediyor arz-ı meserret bu zamandan!
Binlerce gani kaldı ki sokaklarda mekansız,
Binlerce fakir oldu yine cennete azm
Hiç kalmadı bir kimse felaketle figansız
Asilere ahirde keremlerde mi lazım!
Eşcarımızı katl ve telef eyledi düşman,
Eşcar ise esbab-ı maişet idi her an,
Ma'vellerimiz mahv ve harab oldu temelden,
Güya ki zemin üzere nüzul eyledi tren
Esbabı nedir? Mahv ki biçare "Giridim"
Dünya ediyorken senin ol hüsnüne hayret!
Seyelan olunan kanlara avare "Giridim"
Afaki tutar bunca yetimin zecret ahı!

Kandiye'den 7 Eylül tarihiyle çekilen bir telgrafnameye göre harik halaa devm edib yüzlerce emakin mahv olmuş, Liman Mahallesi ve civarı kamilen yanmıştır. İngiliz askeri silahsız binlerce ahali-yi islamiyye üzerine kurşunlar yağdırmakta ber-devam olub dehşetli muharebelerin vuku'u ve hal-i hazırın son derecede vehamet kesb edeceği melhuzdur. İngiliz

Asakir-i Bahriyyesinden bir zabıt ve Avusturya ve İngiltere konsoloshaneleri müstesna diğerlerinin kaffesi muhterik olmuştur. Felaket-i hazıraya sebebiyet veren İngilizlerdir.

Kandiye’de bulunan İngiltere’nin “İskoçya” askeri komandarı 8 Eylül tarihiyle şu telgrafnameyi çekmiştir:

“Bu gün karaya çıktım. Ahval henüz değişmemiştir. Fransız ve İtalyan askerleri geldiler. Şehir haricindeki Hristiyan eşkıya musallahdır, her dem kurşun atıyorlar. Şehir dahilindeki Müslümanlar azim bir heyecan içindedirler. Telgraf memurları tellerin Hristiyan eşkiyası tarafından kesileceğinden endişe ediyorlar. İhtimal ki bu telgrafım, son telgrafname olsun.”

Hanya’da bir müslümanın katli üzerine ansızın bir dehşet hüküm-ferma olmuş isede hiçbir karışıklık olmamıştır. Avrupa askeri fırkaları sur üzerine bayrak çekmişlerdir. Resmo’da bir karışıklık olduğu cihetle bir hareket gemisi hareket etmiştir.

Bab’ı-Ali Kandiye hadisesinin tedkiki için bir hey’et-i muhtelite teşkili teklifinde bulunmuş ise de, amiraller tedabir-i ihtiyata ve her türlü icraatın sırf kendilerine aid olduğunu cevap vererek red eylemişlerdir.

Rum Cemiyet-i Fesadiyyesi Kandiye Hristiyanlarına karşı bir beyanname neşriyle hal-i sukunetde bulunacaklarını ve kendilerince makbul olmayacak bir neticenin zuhuru takdirinde Asakir-i Osmaniyye üzerine hücum edeceklerini bildirmişlerdir.

İngiliz amirali Ahali-yi İslamiyyenin silahlarının toplatdırılmasını istemiştir. Vak’adan sonra İngiliz amirali tarafından gelen en küçük emirlere Kandiye’deki Edhem Paşa boyun eğmemiş ise de 10 Eylülde çıkan bir irade işi bir aks etmiştir.

17 eylülde (23) müslüman, mahbustefzik edilerek Edhem Paşa vasıtasıyla Kandiye Limanına getirilmiş ve toplarıyla tüfekleriyle belki bin iki yüz kadar İngiliz askerine teslim edilmiştir. Eylül 18’de (7) ve eylül 19’da (11) kişi daha İngiliz Amiraline teslim edilmiştir. Amiral daha yirmi bir kişinin ismini vererek hemen tevkif ve tesliğm edilmelerini Edhem Paşaya emr etmiştir.

İngiliz amirali tarafından tevkifleri lüzumu bildirilen ahali-yi islamiyye ile beraber daha bir çoklarını Edhem Paşa şediden taht-ı tevkife almaktadır. Başlarında Osmanlı ve İngiliz askeri bulunduğu halde Kandiye Müslümanlarının silahları peyderpey toplanmağa başlanmıştır. Kumandan Cevad Paşa Müslümanların silahlarının Osmanlı gemisine, yahud liman istihkamına yerleştirilmelerini emr etmiştir.

Cevad Paşa asakir-i Osmaniyyeyi Kandiye açıklarına bu günki tarihle İskenderiyye'den gelen bir telgrafnamede görülmüştür.

Van'da zuhur eden bir arbede elli Ermeni ktl olduğunu mezkur telgrafnamede nuharrerdir.

HAVADİS-İ HARİCİYYE

SUDAN'DA İNGİLİZLER

Sudan kıt'ası Mısır İngiliz Askeri tarafından hemen başdan başa isila edilmek üzeredir. Cenral Geçner Paşa dervişleri mağlub ederek "Emderman"ı zabt etmiştir. Halifenin kuvve-yi askeriyyesi.... 35 efrad miktarında olub meydan-ı muharebede on beşer bin şehid bıraktıktan kendiside Kuruka'nın merkezi olan "el-Abid" kasabasına doğru firar etmiştir. Halifenin zabt edilen siyah sancağını İngiliz ordusu (Emderman) hin-i duhullerinde önlerinde götürmüşlerdir. Amderman Camiinin bir kısmı harab olmuştur. Halifenin bakiyye-i süyufi teslim edildidiği gibi kendisi de ta'kib olunmaktadır. Bil-cümle Avrupalı mahbuslar tahliye olunmuş, Cenral Geçner (Emderman) ahalisi tarafından meserretle kabul edilmiştir.

Teşrin-i Evvel zarfında Almanya imparator ve imparatoriçesi hazeratı ziyaret edileceği ma'lum olan Kudüs-ü Şerif şehrinin bir suret-i muntazamada tezyini ve i'marı için bir çok mi'mar ve mühendisler tanzimat ve tezyinat ile meşgul olmaktadır.

İmparator hazretleri Yafa'dan şimendüferle gitmek arzu etdiklerinden Hayfa İskeleyi yeniden ta'mir edilub Kudüs-ü Şerif'e kadar araba yolu yapılmaktadır.

İSPANYA VE AMERİKA

İspanya ve Amerika hükümetleri arasında icra-yı musalaha edilmiştir. Şerait-i sulhiyye şunlardan ibaretdir:

İspanya hükümeti Küba Adasından el çekecek, Portoriko ve sair adalarla Mariyam cezairi Amerika cumhuriyetine teslim olunub ve bahr-i muhitde bulunan Filipin Adalarının suret-i idaresi ta'yin ve tertib edilinceye kadar Manila şehri ve limanı Amerika tasarrufunda kalcaktır.

Küba, Portoriko ve cezayir-i sairedaki İspanyol askeri hemen çıkarılacağı gibi mahal-i müşavere ta'yin edilen Paris şehrinde ahidnamenin ahd ve imzası için tarafeynden beşer memur nasb edilecektir.

İspanya tüccar ve fabrikaları için büyük bir bazar halinde olan cezair-i mezkure bu defa elden çıkmasıyla hem İspanya ticareti ve hem de hazine-i devleti duçar-ı ziyan-ı azim olmuştur. İkinci derece hükümetlerden ma'dud olan İspanya şimdi ikinci dereceye düşmüştür.

Dikkat buyursunlar ki Yunan muharebesinde bizde galib gelmişiz! Kırk beş bin şehid kanıyla tekrar ıslatdığımız Tesalya kıt'asını yine iade ve teslimden maada asl-ı muharebeye sebebiyet veren Girid Adasınında muhtariyet idaresini ---daha musalahadan evvel--- padişahımız vaad buyurmuşlardır!!!!.....

Teselya'nın galebesinden sonra yunanlılar tarafından cevami' ve akarat-ı saireye iras edilen zarar 8 liraya baliği olduğu hükümet-i osmaniyyenin Atina şehbenderliğinden ba-rapor bildirilmiştir.

RUSYA'DA MÜSLÜMANLAR

Rusya'da Müslümanların zum ve istibdat yüzünden duçar oldukları ahval-i esef-i iştimalerinden evvelki nüshalarımızla haber vermiştik. Bu def'a Fergana valisinin vilayet-i devr ve teftiş etdiği esnada ahali-yi islamiyye kendilerine iltica ile Rusya'nın büyüklüğüne ve imparatorun kuvvetine karşı hiç mesabesinde olduklarını ikrar ve afv-ı taleb eylemişlerdir.

İsyân zuhur edilen mevaki'den taleb edilen bir mülyon ruble-i nakdiyyeden i'ta edileceğini söylemişlerdir.

Valinin icra ettiği teftişatda ahali-yi islamiyyeden hiç birinin Rus memurlarından şikayetini göremediğini cihetle (!) Endican İsyânı'nın sırf "İslam taassubundan ileri geldiğine!!!" hükm eylemiştir.

İNGİLTERE VE ALMANYA İTTİFAKI

Son postanın getirdiği ihbaratdan birisi de İngiltere ve Almanya devletlerinin tedafi'yi ve tecavüzü olmak üzere akd-i ittifak etmiş olduklarıdır.

Bu babdaki rivayetler muhtelif olub bazıları, Almanya devleti İngiltere'nin hatt-ı Mısriyye'deki hareket ve icraatına karışmayacak ve İngiltere devleti ise Almnaya'nın Anadolu'daki bazı fevaidi ve matlubuna mani' olmayacak imiş.

İttifak-ı mezkureden memnun olmayan Fransız gazeteleri, Mes'ele-i Mısriyye'nin halli yalnız İngiltere ve Almanya hükümetlerine aid değildir diyorlar.

KISM-I FENNİ

Geçen Nüşamızdan Ma-Ba'd

ELEKTRİK

Maamafih seyyale-i elektrikiyyenin göremediğimiz cisimlere ecsam-ı nakile ve kuvve-i elektiriyyenin mahsus olanlara ecsam-ı gayri nakele derler.

Yukarıda da söylediğimizden anlaşıldığı gibi, ecsam-ı gayri nakile her hangi bir noktasından tahassül eden elektrik diğer mahallerine intişarına mani' olmak hassa malik bu ecsam- mezbure sayesinde elektrik keşf olunmuştur.

Gayri nakile olan cisimler ma'lum ve mahduddur! Ezcümle cam ve reçine, kehribar, kükürt, ipek, kauçuk, kağıt ve daha bu gibi birkaç ecdamdan ibaretdir.

Cinsinden biriniterfik ve ta'yin pek sade ve kolaydır. Muayene edeceğimiz ismi birkaç def'alar delk ederiz.eğer kendisinde asar-ı elektrikiyye müşadehe olunursa gayri nakil ve hiçbir şey görülmezse nakil olduğuna hükm ederiz. Ve yahud elektriklenmiş bir cisme muayene olunacak cism ile temas etdirdiğimiz zaman dokunulan cisim elektiriği zayi' ederse, dokundurduğumuz şeyin nak,il ve eğer elektrigi zayi' etmezse gayri nakil olduğunu bu suretle de anlarız!

Ve vücud-ı insaniyyede böyle tecrübede bulunacak olursak, cism-i beşeriyyenin nakil olub olmadığını anlayabiliriz. Erbab-ı fen ve ihtisas tarafından şimdiye değin yapılan muhtelif ve müteaddid tecrübeler nazaran vücudumuzun nakil-i elektrik olduğunu tayin etmiştir.

Kezalik toprakda terkiyatı icabatından olarak nakil-i elektrik bulunuyor.

Zann edersem şimdilik bu kadarıyla iktifa ederek sözü kesmek iyidir. İnşallah ileride kuvve-i elektrikin tabi' olduğu kavanin ve havass-ı sairesiyle terakkiyat-ı hariku'l-adesinden ve alim-i fenne, ihtiyacat-ı beşeriyyeye menafi' ve hizmetlerinden bahs etmekle mahey ve kıymetini peyş-i inzar-ı itla'nıza arz eylerim.

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür Kufi-zade Mustafa Asaf

KIBRIS 1310

Aded:316

Yedinci Sene

Pazar Ertesi

2 Cemaziye'l-Ahir 1316

MAHAL-İ MÜRACAAT: İdarehanemiz Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa şehrinde Sarayönü Meydanı'nda daire-i mahsusadır. Umur-u idare ve tahririyye için sahib-i imtiyaz namına

müracaat olunur. Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mes'ul olamaz. İlanâtın beher satırından iki guruş alınır.

ŞERAİT-İ İŞTİRA': Lefkoşa için seneliği beş şilin Cezire dahilinde kazalar için sekiz şilin Memalik-i Osmaniyye için posta ücretiyle beraber bir seneliği kırk sekiz kuruşdur. Osmanlı posta pulu dahi kabul olunur. (Nüshası bir kuruşdur.)

Şimdilik haftada bir defa neşrolunur.

17 Teşrin-i Evvel Efrenci Sene 1898

5 Teşrin-i Evvel Rumi Sene 1314

Siyaset, Edebiyyat, ve Fünundan bahsdir.

İFADE-İ MAHSUSA

Bir müstemlekenin terakkisi ahalisinin fikriyle mebsuten mütenasibdir. Ma'kusen mütenasib olan memleketler cem'i zamanda ve cem'i idarede refahdan mahrum kalırlar. Hükümet-i kavmin bir ayinesidir. Bir kavim terakki etdikçe san'atda, ticaretde, ziraatda, servetde kat'-ı merahil etdikçe kavmin ayinesi demek olan hükümet o nisbetde parlalık peyda eder. Yoksa bir hükümetin parlak ve yoksun olması ahaliye bir şeref veremez.

Hükümet demek ahali demektir. Mesela İngiltere'de bulunduğumuz halde hükümetin son derece bir faaliyeti görülüyor. O faaliyet hükümetin kuvveti değil, ahalinin hükümete karşı olan kuvvetinin te'siridir. Nitekim ahali hükümetden hiçbir vakit muavenet, hiçbir vakit insaniyyet beklemez belki belki hükümet ahaliden mürüvvet-i insaniyyet bekler.

Bazılarımız biliriz ki bu gün ki gün üçyüz milyona havi olan Hindistan, üç beş İngilizden ibaret bir şirket teşkil ederek ticaret rengine siyasete başladılar. Ve az zaman içinde o şirket bir hükümet tarzını kazanarak Hind ahalisi üzerine hüküm ve nüfuz sahibi oldular. Fakat üç beş kişinin yapacağı iş şübhesizdir ki uzun müddet devam edemez. Devam edemeyeceğini bildikleri için akibetü'l-emr o şirket hukukunu İngiltere'ye satdılar. Ve günki gün gördüğümüz üçyüz milyonu havi koca bir Hind İngiltere'nin müstemlekatı sırasına geçdi. Müstemlekatı sırasına geçdi ama ahalisi hayrı, şerri kendinden bilmeyerek İngilizlere isnad ederler.

Avrupa'nın müstemleket-ı kavmiyyesi kamilen bu yoldadır. Şark, ta'bir-i amiyane ile Müslümanlar, her hangi devletin idaresinde bulunursa bulunsun, hayrı, şerri hükümetden bekler. Beklediği oderece bedihidir ki adeta bir adet-i kavmiyye sırasına geçmiştir. Mesela bir sokak kaldırımına bakılmamış, çamur veya tuz olmuş, direkt belediyye aleyhine bir büyük kıyam, ve yahudcinayet vukubulmuş, o cinayet hükümet hükümete tatbiken ta'kib edilirken hükümetin hareketini mevahıza, takbih etmek efrad-ı şarkiyyenin ahlakıdır. Bu cihetleri layıkıyla anlamak ve daha doğrusu görmek İstanbul'un tarz ve taayyüşünü muayene etmek kifayet eder. Mesela İstanbul nam-ı umumisi altında yad edilen İstanbul, Beyoğlu, Üsküdar, Boğaziçi, bunlar şehremini yad edilen bir belediyye reisinin riyaset-i altında bulunurki taksim edilen daireler müdirleri emri altında bulunur. Yani amir müteferrid bir, memur-ı müteferrik-i müteaddiddir. Belediyyeye taalluk eden vezaif, amir-i müteferrid olduğu halde, bir olması lazım gelirken, Beyoğlu'nda başka, İstanbul'da başka, Üsküdar'da daha başkadır. Beyoğlu'na geçildiği halde bir ziya-ı medeniyet-i lem'adan eder, Galata Köprüsüyle İstanbul'a geçilince yavaş yavaş o lem'a-ı medeniyet sönmeğe başlar. Bunun esbabı pek güzel ta'yin eder. Ma'lumdur ki Beyoğlu ahalisi Avrupalıdır.

Mesela bir Musevi, Beyoğlu Daire Müdirine belediyyenin münasebetsizliğine dair bir ihbarname gönderir, daire müdiri bu ihbarnameyi o derece korku ile telakki eder ki hergün ve her dakika sadır olan iradat-ı seniyyeden daha dehşetlidir. Çünkü o musevi fikrini banker anlatır, bankerde bastonunu alınca fehmetlü devletlü sadr'ı-azam hazretlerine gider. Müdirde azl edilir. Lakin irade-i seniyyeyi anfaiz etmeyecek olursa o müdirin hamisi olan ağa, efendi, bey, paşa zat-ı şahaneye sadık —çünkü onlardan başka sadık yokdur--- sadık olduğunu arzla afv-ı şahaneye mazhar olur.

İstanbul cihetinde frenk bulunduğu için, bulunan o büyük büyük konak sahipleri paşalar, beyler, efendiler, dairenin sey'iatını hiç olmazsa şehremini paşa hazeratlarına söyleyemezler. Çünkü onlarda da birer mensubiyet vardır. Falan daire müdiri Mabeyn-i Hümayunda falanın bendesidir. Müştaki olan zatda o kapının dış mandalı bulunmak hasebiyle o şikayetden kat'iyyen çekinir. Velez ki sokak kazveratla dolsun. Caiz ki daire müdirleri içinde bu noksanı gören vardır. O noksanı ikmal etmek için pare iktiza eder. Fakat o pare daire kaldırımının tesviyesi için değil, şehremanetinin kamburunu Doğrulamak içindir.

Londra'da ise ahali değil öyle sokakların münasebetsizliğini, mesela yağmurunun ziyade yağmasından hasıl olan suları ufak bir sözle belediyye reisine içirtirler, yani Gard'da hükümet memurlarını hadim ve kendilerini mahdum add ile muamelede bulunurlar. Şark ise ismi gibi Garb'a zıd olarak memurin hükümet-i mahdum, kendileri hadimdir.

Bu hadimiyyet, mahdumiyyet cihetini anlayan terakkiye çalışdık terakki edemedik, terakki edemedik değil etdik, lakin milel-i müterakkiye gibi sür'atle kat'-ı mesafe edemedik. Çalışdık çabaladık bir mekteb yaptık, muallim getirdik, hey'et-i tedirsiyyemizi bir dereceye kadar ıslah etdik.

Bilmeyiz nedendir! Muvaffakiyet bize yüz göstermiyor, iltifat etmiyor. Bu neden olduğu ufak bir düşünmekle anlaşılıyor.

Muallim getirdik idi, mukadder idi, çalışıyor idi kifayetsiz oldu. Şübhesiz kifayetszi olur, herhangi muallim olursa olsun, bu kadar bir temellük-i tabii kifayetsziliği intac eder. Çünkü program ufak derecede değil, ali derecede kabul edilmiştir. Ali derece ki tedrisat-ı ibtida-i derecedeki ibtida-i vezindeki tedrisatla mukayese etmek yakudla platin beynindeki kıymete benzer farz edelelim ki bir feylesof, bir köylüye hükümet-i telkin etmiş, acaba o köylü anlayabilir mi?

Münasebet düşmüş iken hatıra bir hikaye geldi, hikaye budur:

Sultan Yıldırım Bayezid Bursa'da namına mensub olduğu camii yaptırmış idi. Emr-i Buhari hzretlerini camii temaşa için davet etdi, biraz gezdiler, biraz muayene etdiler.

Hazret Yıldırım: Şeyh efendi hazretleri camiide görmüş olduğunuz noksanları lafzen söyleyiniz, ikaml edeyim.

--Efendi pek büyük bir kusuru vardır. Bu camii için bir şey lazım idi.

--Aceb lazım olan nedir?

--Efendim dört köşesinde dört meyhane ister.

--Meyhane ile camiin ictima' ettiğini bilmediğim gibi, ahkam-ı kar-aneye katiyyen muhalifdir. Halbuki siz alem- balkıraneniz, nasıl oluyorda bu gibi münasebetsiz sözlerde bulunuyorsunuz. Ve bahusus huzur-ı hakimde ikame-i dava edeceğim.

--Acayib! (el-kalb-i yeta'-llah) buyurulmuşken siz kalbimizi meyhane yaptınız. Halbuki camii dediğiniz bine ise taş ve topraktan ibaret bir şeydir. Huzur-ı şeriatda fiiliyatınız cihetiyle evvel emirde siz mes'ul, kavlim cihetiyle ben de mes'ul olacağım, fakat inde'l-Kur'an fiil-i kavle mercuhtur.

Mektubunuz mükemmel surette olub bizim için hakikaten güzeldir. Fakat tedris cihetiyle yüksekden başladığımız için arzu ettiğimiz yüksekliğe suud edeceğimizi zann edemeyiz. Çünkü bir çocuk alfabeyi layıkıyla anlamazsa, bellemezse hiçbir vakt (ebced)i (sübhaneye)yi okuyamaz. Hakikat ise evvel emirde alfabeyi öğrenmeli, sonra o ebcedleri öğrenmek pek kolay olacaktır. Maarifimizin nasıl terakki edeceğini bundan anlaşılabilir.

Bu aralık ceziremizde hükümetce sünger mes'elesi için tedbir ittihaz ediliyor. Hükümet hiç vakt menafi-i şahsiyyesini kaçırmıyor. Kaçırırsa şübhesizdir ki, pek büyük kabahatdır. Bilmem hatırınızda var mı? Devlet-i Aliyye sünger mes'elesinden dolayı bir hayli vakt uğraşdı idi. Bu uğraşış siyasi bir renk almak istedi. İngiltere hükümeti menfaatini her noktada aradığı gibi biz, yani Osmanlılar her noktada menfaatimizi aramış olsa idik, bu günleri karanlık olarak görmez idik.

Bu aralık şehrimizde çalgı ve eğlence meraklısı çoğalıyor. Asma altında çalgılar bulunuyor. Çalgı dedik musiki falan zann edilmesun ahaliyi işgal etmek için güzel bir eğlence oluyor bu çalgı ne? Bu eğlence ne? Kızların daha doğrusu kühne sibatin adat ve ahlakın haricinde halka karşı kendilerini teşhir eden başka bir şey değildir. Bunun için şehrimizde ahlakı ifsad için güzel bir alet oluyorlar. Bu söz tabii kabacadır, daha doğrusu adetimiz iktizası üzere hükümeti takbih etmektir. Fakat bu hususda ne hükümetin kabahatı vardır, ve ne de falanın ancak bizim nefsimizdir, bu gibi münasebetsiz şeylere inhimak ediyoruz.

ŞAİRLER

İstanbul'da veladet-i hümayun ve cülus-ı hümayun eyyam-ı mahsusadandır. Eyyam-ı mahsusadan değil cahil-i müdahin yağmakarlarının dört gözle bekledikleri birer bayramdır. Gazeteler müdahenelerle dolar ashab-ı rütbe etekler öper rütbe, nişan-ı memuriyetler bekler. İstanbul'da halkın zevkureti şairler dedik. Müteşair kasideler söylerler gazetelere gönderirler,

caizeler isterler kimi hazret-i halifeyi half-ı veraşdin derecesine yok yok half-ı veraşdin değil peygamber derecesine çıkarır. Belkide uluhiyyet isnad eder. Hazret-i padişah cenab-ı hakkın bahş ettiği fitratıyla bu gibi mürai ve müdahinlerin maksadları tese'ül oldu. Yani bildiği için bazısına üçer beşer lira gönderir.

Söylenilen kasaide sırf padişahı aldatmak maksadına mübteni olduğu için şübhesizdir ki, inzar-ı umumiyde Aşık Ömer'in divanı denilince kuşkulana benzeyen kasidelerini daha lezzetle okurlar, daha hürmet ederler. Şimdi şairin kadri bilinmiyormu, bilinmez a şair ortada yokki herkes kıymetini takdir edebilsin. Kasidede padişahı ata bindirmek isterlerse feleğe tahtında durdurmak halkıyla beraber arşa çıkarırlar. O müdahin şairlerin herkesce ma'lum olan şiirleriyle mukayese etmek üzere şu hakiki ünvanı bi-hak ihraz edübde senelerce sonra elimize geçen Abdülhak Hamid Bey Efendi'nin Fatih Sultan Mehmed Han hazretleri hakkındaki şu kasidelrini derc ile tezyin-i sütun-ı iftihar eder. Hamiyetperveran şuaranın iktifa etmelerini an-samimi'l-kalb arzu eyleriz.

İşte şu kasideyi dikkatle okuyarak manası anlaşıldıktan sonra hali hazır müdahin şiirlerin şair olub olmadığını meydana çıkarır.

Her köşesinde dehrin nam beka medarın
Sayıştadır denilse alem senin mezarın
Sensin ki evvel şehinşah bu ümmet-i necibe
Baladan bahşışdır ki ebhar-ı yadigarın
Meydan harbi kıldık sen tahtgah-ı şevket
Leşkerdi hep müsallah itba' bi-şimarın
Mazi o perde gayb küşade-i huzurun
Ati o rah-ı mezalim amade-i güzarın
Tevhid idi meramın islam ile enamı
Birleşdi ol uğurda almakla iktidarın
Beyt-i hedaya konmuş cihan meta'-ı eslaf
Durmuş başında beyler bir kavm-i türbedarın
Takında müncelidir hep beynat-ı mani
Esrar-ı lem-yezilden masnu' olan bu darın

Her dem sana açıkdır ebvab-ı arşı rahmet
Türbendir en azimi feth etdiğin diyarın
Yokdur senin gurubun ey neyr-i meali
Var şu'le-i duhandan bin necm ta bedarın
Bab-ı necatı sensin ey fatih eyleyen feth
Miftah yaptı ced ancak ced bezer güvarın
Bir mecmu'-ı siyaset buldun akule-i hisan
Taban efklerinden ecza-yı tar u marın
Ervah mü'minindir encam kadar meşail
Bala-yı terebbükünden tenvir eder mezarın gösterdiğin meali ihramdır müselsel
Kehsarlar umumen balın ihtizarın
Her azmin eylemişdi tefsir-i eyt-i hak
Zahirde nasiyende asar-ı çar yermek
Tereddüdü seccadegahın oldukça sen cebeyn-i say
Hala gelir zeminden tekbir-i zarzarın
Açdı sana cesnahan canan ser mediyyet
İtdi anu der-ağuş can-ı cihansiparın
Ecr-i azim vasfın kaydında gönlüm et şah
Afv ile bu kusurun en ol günahkarın
Müdhiğe şairane ilhamlar gerekdir
Tarifi yerde yetmez arşa çıkan kibarın

Evvel ne idi ne oldu bilmem

Lebriz idi ne düveldi bilmem

Mısır gazeteleri bu aralık Sudan'ın fethiyle işgal ediyorlar. Fakat bu fetih Mısırlıları umumiyetle memnun etmediği malum değildir. İngiltere Mısır'ı işgal ettiği vakit Mısırlılar o vakitte memnun olup olmadıkları anlaşılamıyordu. Çünkü bu gibi memnuniyeti izhar etmek vakte tevekküf eder İngilizler (Emderman)ı zabt etdiler. Mısır gazeteleri uzun uzadıya makaleler

yazdılar. Mısır firauna zamanında istiklallerini gaib etdiklerinden şimdiye kadar kapanın elinde kalmaları kah adil ve kah zalime duçar olarak yaşamaktadırlar.

Mısır'ı Osmanlılar idare-i itaatlarına alarak bir hayli vakit adilane idare etdiler. O mahud türemeler Mısır'da zuhur edeliberi zulm ve i'tisaf artarak Mısırlıların şerafet hakimanelerini mahv ede ede akibetü'l-emr Mehmed Ali zuhur etdi. Saltanattan istiklalin lezzetini alarak metbu' ve meşru'na isyana kalkışdı. İsyân sayesinde istiklale nail oldu. O istiklal devlet-i osmaniyyenin bir uzvunu muattal bıraktı. Vakıan Mehmed Ali'nin Mısırlılar için hizmeti meşhuddur. Fakat kendisi meşhur bir aileye mensub olmadığı için yalnız kudret-i fatirenin kandisine bahş ettiği fevkaladelikle o hizmetlere muvaffak oldu. Dedik asaleti halkca malum olmadığı için evlad ve ahfadı kendi eserine iktifa edemediğinden başka zulmün fevkinde zulüm etdiler. İşte o zülema içinde en ziyade şayan-ı nefret İsmail'dir. Bu adam Mısır'ı soydu, aldığı paraları hazhazuat-i nafsaniyyesine ve şehvaniyyesine sarf ederek Mısırlıları Mısır hükümetinden tenfir etdi. O nefret devam ede ede iş bir dereceye geldiki hem dinleri olmayan bir kavme ilticayı canlarına minnet add etdiler. İsmail Hazret-i halife tarafından azl edildi. Fakat gelen gidene rahmet okutdu.

Bir kavimki bir çok zamanlar zincir-i esaret altında bulunarak saffet-i hakimiyetini gaib eder. Kuvve-i mefkuresi mahv olur, o kavim başına belayı davet eder. Mısır'da Mısırlılar bir isyan çıkardılar münasebetsiz harekatda bulundular. İngilizlerde dört buçuk topla Mısır'ı işgal etdiler.

İşgali müteakib insaniyeten lazım gelen hukuku ve kanunun ihtar ettiği kuvve-i icraiyyeyi Mısırlılar gösterir göstermez Mısır ve Mısırlılar bir alem-i diğere tebeddül etdi. Vakıan İngilizlerin idaresi hadbu İsmailin idaresinden derece derece adilane ise de şübhesiz ki islam idaresine benzeyemez. Çünkü İngilizler Mısırlılar İngilizleri davet etdikleri gibi Sudanlılarda bu kez İngilizleri davet etdiler.

Sudan'da bir mehdi zuhur etdi. Mısır'ı, Suriye'yi Irak-ı Arabi yed-i teshirine aldıktan sonra hil'at-i imamet ve hilafeti giyecek idi. Bu hayal ile İngilizler Sudanileri koyun gibi keserek ve kendilerinden bir buçuk nefer telefata vererek Sudan'ı aldılar. Sudan'ın başına gelen bu bela ne İngilizler tarafından ika' edilmiş ne de Fransızlar tarafından vücuda getirilmişdir. Kendi hayalleri

kendi münasebetsizlikleridir. Sudaniler tahsil-i ulumu ve san'atı bilmedikden başka gece gündüz okudukları Kur'anı bir dereceye kadar kendi lisanları olduğu halde anlamk iktidarını da haiz değildirler. Demek oluyor ki Sudanilerin ne dince nede dünyaca alakaları vardır. Böyle bir kavmin şimdiye kadar zincir-i esareti boyunlarına takmaktaki taaccüb etmemeliyiz.

Sudanilere nisbetle bir dereceye kadar müterakki olan Mısırlılar kendi gazetelerine Sudan'ın fethişinden dolayı tebrikname yazmakdan çekinmediler. Sudaniler Mısırlıların hemcinsi hem de dinidir. Ceneral Kiçner şöyle muvaffak olmuş, muvaffak olan kim? Alim, fazıl İngiliz Cenerali Sudan Müslümanlarına galebe eden Mısır Müslümanları Mısırlılar bu gazayı acaba ne nam ile tebrik ediyorlar, hal edilecek bir muamma değildir? Nitekim arabi vatanın şehadeti hakkında buzlu şerbet içmesi halledilemeyen muammalardandır. Vaktiyle Mısır hatibleri, şairleri hilafet mes'elesinden dolayı Mısırlıları ve Sudanileri Osmanlı aleyhine teşvik için hutbeler, kasideler inşad ederlerdi. İngiliz sillesini yedikden sonra adi, murdar kafir diye ahaliye telkin ettikleri Osmanlılara iltica ederek tese'ül etdiler. Onlara ulv-i cenablar izhar edilerek sadakalarda verildi. Hani ya o Mısır ahalisinin kaffesi hak-ı mezelletde ve o hak-ı mezelletin intac ettiği ahval ile bu günki gün münasebetli münasebetsiz şeylerle hazret-i halifeyi ne yolda işgal edeceklerini düşünmüyorlar. Bunun neticesi Mısırlılar için ne olacağı biraz düşünülürse tebeyyün edecektir.

Mısırlılar ezvak-ı şehvaniyyeden hazzuzat-ı nefسانیyyeden ne vakit rücu' ederlerse o muammalar o vakt hal olunacaktır.

YALTA'DAN MEKTUB

Ma'lumdur ki gazetenize müşteriyim. Ve her vakt dikkatle okuyorum. Tabiidir ki her nüsha calib-i müfit olamaz. Yekdiğeri meyanında büyücek bir fark olur. Geçenlerde gazetenizi mütalaa ederken Hindli Sadık Han bir makalesini okudum. O derece ali , o derece mükemmel yazılmışdır ki, (mükemmel) gelmesini tasvir ediyorum. Esas maksadı milletin terakksi ve tealisidir.

Şübhesizdir ki bir hey'et-i ictimaiyyenin halini, maddiyatını maneviyatını birer yolda görmek, birer yolda tahavvülünü arzu etmek hilkat-i beşeriyede mevcuddur.

Benim maksadım o değil, Sadık Han hazretlerinin yazmış olduğu makale herkesin bildiği, fakat çoklarının bilibde bilmek arzu etmediği bir keyfiyeti tasvir eder.

İtibdad-ı hürriyet emin olmalıdır ki, Müslümanlar ötedenberi kavl ile hareket ederler, fiiliyyat yoktur. İstibdad ve hürriyet kelimeleri Osmanlılar beyinde otuz beş seneden beri söylenib dururken fiiliyat ciheti kale alınmamıştır.

Biri müstehcen ve diğeri müstahsin hürriyeti esareti takdir etmek insaniyyetle kaim ve fezail-i ahlakla daimdir. Yoksa bir cemiyete hürriyet ve esaret gelmelerini telkin etmekle hürriyeti vücuda getirmek esareti kaldırmak kabil olamaz. Hiçbir hey'et-i ictimaiyye yoktur ki kansız vücuda gelmiş olsun, ve hiçbir hürriyet esaret yoktur ki yine kansız celveker olsun. Fezail-i ahlakını yahud ridaet-i ahlakını muhafaza etmek isteyen bir kavim ancak kılıç ile muvaffak olabilir. Nitekim Osmanlılık kılıç ve kılıcın keskin olmasına hizmet eden fezail-i ahlak ile vücuda gelmiştir.

Sadık Han hazretleri hürriyet ve esareti güzelce tasvir ediyorlar. Fakat bu kelimeler merkez-i saltanatda ve bazı vilayetlerde anlaşılabilmiştir. Fakat hey'et-i umumiyyeyi Osmaniyyede anlaşılmış veya anlaşılacak istenilmemiş olduğunu mae'l-hicab ve'l-teessüf diyeyim.

Binaen aleyh bu halde Osmanlı kavmi gerek hak gerek batılın vücuda gelmesini arzu ederlerse o kavliyat o hayalat alemini terk ile fiiliyata başlamışlardır. Biz yani Rusya Müslümanları ve Sadık Han hazretleri gibi Hind Müslümanları refah ve saadetlerini hilafet ve saltanata cem' eden Osmanlıların tealiisi ile kuvvetiyle temin edebilirler. Ah Rusya Müslümanları otuz altı milyondur, otuz altı milyona müslümanca ancak bir gazetemiz vardır.

Mektubumuz var okutacak yok varsa okutdurmayacak mani' var. El-hamdülillah evvelkine nisbetle müterakkiyiz fakat o terakki pek bataitle vücuda geldiği için dinimiz,

namusumuz muhafaza altında bulunmuyor. Vaktiyle Sivastopol muharebesinde Osmanlılar hukuk-u islamiyyeyi tervic için bizim Tatarları teşvik etmiş idi. Fakat o vakit hukuk-ı ümem ve hikmet hukuk ilimlerini Tatarlar bilmek şöyle dursun esamilerini de işitmemişlerdi. Ve işitmediklerinden tabiidir ki mes'ul olamazlar. Mes'uliyet o dönemin Müslümanlarına terettüb edecek olursa Kur'anı ve Kur'anın manasını anlayamadıkları ve anlamak istemedikleridir. Çünkü Kur'an siyasi kitabullahdır. Hukuk-ı ümem ve hikmet hukuku dikkatle okunursa görülür.

İşte Hürriyet ve esaret kelimeleri yeni çıkmış birer kelime oldukları için halkın birdenbire anlayamamaları pek o kadarda da-iyi mes'uliyet olamaz. Bunlara bizden herkesin anlayacağı adl ve zulüm kelimelerini kullanalım. Çünkü adli ta'rif etmek için bize pek kolaylıklarda vardır, çok emsale ve şevahadle gösterirler. Hatta köylülerde anlayabilirler. Adlin uluvviyyetini köylülerin izahına yerleştirmek için Hazreti Ömer'in tercüme-i hal ve icraatını ifade etmek kifayet eder.

Zulm denildiği halde hüccacı köylülerde bilirler. Hüccacın mel'aneti köylülere güzelce tasvir edilirse takdir edilir. Bu sözlerime Sadık Han hazretleri itiraz etmelidirler. İtirazlarını da nasıl olursa olsun fakat o itirazları etmek için akvam-ı osmaniyyenin her sınıfındaki tarz-ı taayyüş ve hayatlarını layıkıyla tedkik etmelidirler. Tedkik etdikden sonra katiyyen eminim ki itirazları tahsineye tebdil edecektir. Siyasetde bir cihet vardır bir diplomat hiçbir vakit bir kavmin havasını nazar-ı i'tibara alarak hat ve hareket etmez. Evvel emirde avamını avam ile havasının beynindeki irtibat ve münasebetini ahlafını nazaran dikkate alırsa maksadının infazı cihetine o vakit gider. Çünkü bir kavmin havası üç beş dirinitden ibaretdir.

Havassı dediğimizde o kavmin ulema-i füzelası ehl-i kalemidir. Vatanı muhafaza edecek ve vatan için kan dökecek , vatanın namusunu gözetecek dine kitabullaha sahib-i mutavaat edecek işte o avamdır. Bunu üç beş erbab-ı kalem ateşli ateşli söyledikleri vatan din mersiyeleri hiçbir vakit iş görür şeyler olamaz. Havass arasında yuvarlanub gider. Ne kadar e'azım maksadlarını vücuda getirmek için akibetü'l-emr kılıca müracaat etmişlerdir. Bundan kemal-i merhumun dediği gibi kılıca kalem hiçbir vakt tefevvük edemez. Kalem kılıcın saye-i ulviyyeti olarak hareket edebiliyor. Türkün bir hattını, şairi Fransa'da ve yahud İngiltere'de şayan-ı kabul ve hürmet olamaz azamet-i şanı muhafaza etmek İçün ancak Osmanlılığın ve Osmanlılık kelimesinin ifade ettiği azamet, ulviyyet sayesinde olabilir. Sadık Han hazretleri Osmanlıları iki

kısmı taksim ediyor. Eskiler, yeniler ; eskiler olsun, yeniler olsun maksadlarını tervic için kan dökmek iktidarlarına haiz değildirler.vaktiyle Memalik-i Osmaniyye’de biraz seyahat etmiş idim. Osmanlıların akvam-ı muhtelifesini gördüm. Hiç birisi kandan çekinmez din için, vatan için kan döker cem’iyyetini muhafaza eder, güzel ahlak sahibidirler. Fakat İstanbul’u ziyaretimde İstanbul ahalisini tarihin hikaye ettiği üzere Fatih’in fethinde Rumlar ne halde ise aynen o halde gördüm. Sadık Han hazretlerine şunu tavsiye etmek isterim. Şayan-ı ıslah evvel emirde bu İstanbul ahalisidir. Islahları neye tefevvük ettiği artık anlaşılmış olmalıdır. Baki hürmet.

Fi 26 Rebiü’l-ahir 316

(H-H)

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür Kufi-zade Mustafa Asaf

KIBRIS 1310

Aded:317

Yedinci Sene

Pazar Ertesi

9 Cemaziye’l-Ahir 1316

MAHAL-İ MÜRACAAT: İdarehanemiz Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa şehrinde Sarayönü Meydanı’nda daire-i mahsusadır. Umur-u idare ve tahririyye için sahib-i imtiyaz namına müracaat olunur. Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mes’ul olamaz. İlanâtın beher satırından iki guruş alınır.

ŞERAİT-İ İŞTİRA’: Lefkoşa için seneliği beş şilin Cezire dahilinde kazalar için sekiz şilin Memalik-i Osmaniyye için posta ücretiyle beraber bir seneliği kırk sekiz kuruşdur. Osmanlı posta pulu dahi kabul olunur. (Nüshası bir kuruşdur.)

Şimdilik haftada bir defa neşrolunur.

24 Teşrin-i Evvel Efrenci Sene 1898

12 Teşrin-i Evvel Rumi Sene 1314

Siyaset, Edebiyyat, ve Fünundan bahsdir.

İFADE-İ MAHSUSA

MAHENALİN VE MASİKUN

B u aylar İstanbul'un mevsim şetuyisden ma'duddur. Herkes sayfiyesinden akın akın gelmekte ve İstanbul'u bir hal-i diğere tahvil etmektedir.

İstanbul içinde direkler arısı alem-i sergeci birahaneleri şenlenir. Bir taraftan tiyatrolar ve bir taraftan çalgılar tela'ub terennüm-saz olur. Lakin her senenin şevki, eğlenmesi bir değildir. Lakin bazı sene pek parlak olur, bazı sene hiçbir şeye benzemez.

Bu sene evvelki senelere nisbetle pek parlak olacağı, parlak olmakdan başka helvacıların kadaifcilerin vela-sima bakkallarla ,ekmekçilerin yüzleri son derece güleceği şübhesizdir. Çünkü bu sene İstanbul'a iki cihetden yağmur gibi altın yağacaktır. Böyle altın yağması yağmura teşbih edildiğinden dolayı uğraka haml edilir.

İstanbul ahalisinin yüzünü güldürecek iki mesele vardır. Biri Almanya imparatoru hazretlerinin teşrifleri, diğeri Girid'in elden çıkmasıdır.

Bu söz vakıan kapalıca söylendi. İzahı lazımdır. O izahatın icmalî şu:

Zat-ı şevket-meab hazreti padişahiye güzel bir meşguliyyet

Hafiyelere yağlı bir kuyruk.

İstanbul'un tarz-ı taayyüş ve muaşeretine vakıf olanlar bilirler ki ahali iki kısımdır. Bir takımı münafık ve mütemerrid, bri takımı da sunuf-ı safiyyedir. Münafık ve mütemerrid dediğimiz hafiyelerdir ki bunlarda iki kısımdır. Bir kısmı eshab-ı rütbe ve maaşdır. Bir takımı da izale-i bi-ilacdır. Bu ikinci kısım münafıklığı, denaeti fi-sebili'llah irtikab eder.

Jurnal edecek iş bulamazsa iki gün üç gün aç kalır. O açlıkla türlü türlü tesniatı tasavvur etmeğe başlar. Eshab-ı rütbe ve maaş ise berikiler gibi çok düşünmezler. Vakıa onlarında karınları aç ise de tecessüs etmek için girdikleri konaklar karınlarını doyururlar. Berikilerin öyle büyük konaklara girmek birkaç günler karın doyurmak kabil olmadığı için açlıktan ölmeye can atarlar. Bakkalları dolandırırılar, ekmekçileri dolandırırılar bilahare simitlerini tebdil ederler. O bakkal o ekmecinin i'zacından kurtulurlar. Hani ya şimdi söyledi idik. Zengin olacak başlarına altın yağacak bu adamlardır. Girid Mes2elesinden dolayı işin zir-i te'sir olan erbab-ı hamıyyeti

zat-ı şahaneye ihbar ile ve ihbara mukabil beş on liralıktan sonra hamıyyetli Müslümanlar eğildi diye bir surur-ı inbisat ile o paralar yenir.

Diğer cihetler ise haşmetlü imparator hazretlerinin İstanbul'a teşriflerinde nefs-i nefis imparatorlarına güya kasd edecek adamları elde etmek için verilecek jurnallerdir ki, tabii bu jurnallerde Girid jurnallerinden aşağı kalmaz. Asıl dikkat edilecek bir mes'ele vardır.

Yevmi yirmi otuz bin verilecek jurnalleri zat-ı şevket-meab hazret-i padişahi teker teker gayet dikkatle nazar-ı mütalaa-i şahanelerinden geçirmeğe pek haris oldukları cihetle bir taraftan bunların mütalaası, bir taraftan imparator hazretleriyle edilecek mükaleme-i kesb-i sohbet edecektir.

Vakıan fart-ı kanaat-ı hümayunlarına bu gibi ahval pek adi isede ötedenberi hafiyelerin i'tizamı o zekiyü'l-harikulade-i şahanelerini gölgede bırakacaktır.

İmparator hazretlerinin Dersaadeti teşrifleri elbet bir faide-i müfid olsa gerek, fakat o faideler evham ve hayalat ile karıştırıldığı halde hiç şübhe yokdur ki faideye mukabil faiz-i mürekkeble zararı görülüyor.çünkü hidayetle evham hiçbir vakt hiçbir mekanda ictima' etmez.

HAVADİS-İ MAHALLİYYE

TEESSÜF

Lefkoşa idadisi müdiri olub umumun teveccüh ve muhabbetini kazandıktan başka tedris uğrundan ihtilas-ı vakt cür'etinde bile bulunmayan Ali Rıza Efendi geçen gün irtihal-i dar-ı beka eyleyerek na'ş-ı gufran-ı nakşi ihtifalat-ı lazime ile ihvan- Amerika gibi, İngiltere gibi, Almanya gibi refah-ı hal içinde yaşar, anlamayanlar ise her vakt zincir-i esaret altında bulunur. Fakat evvel bu cihetleri anlaşılır imişde, azamet, insaniyyet, milliyet şarka hasıl olurmuş. Şimdi anlamak şöyle dursun, anlamakda istenilmiyor!.. Münasebet düşmüş iken şu fıkrayı söyleyelim:

Birgün Hazreti Ömer Ebu Abide'ye mülaki olur. Ve Ebu Abide'ye hitaben:

Halk benim hakkımda ne diyor?

Adl ve adını i'tiraf ediyor.

Hayiri hayır, mutlak halk benim hakkımda bir şey söylüyor. Doğrusunu söyle.

Halk senin iki gömlek giydiğini ve bu gömleklerin beytülmalın olduğunu ve bunun için israfatda bulunduğunu söylüyorlar. Fakat o derece ehemmiyetli olmadığı için söylemeğe istihya etdim.

Evet, halkın söylediği doğrudur. Çünkü bu gömlekler, kendi sayemle vücuda getirilmiş paralar ile alınmış değildir. Beytülmalın mahsusatından aldım. O birisini satmak lazım.

Hazreti Ömer'in bu hareketi hak ile memurinin hadimiyyet ve mahdumiyyetini teşrih eder.

(Seydi'l-kavm hadimhüm)

AHVAL-İ ALEMİYYE

AVRUPA MUVAZENESİ

Avrupa Hey'et-i İctimaiyyesi beyninde muvazene denilen bir kelime varsa o da karainin kuvvetini zaifin za'afını tervicden başka bir şey değildir.

Almanya'nın evvelki hali Fransa'nın azametini bir muvazene idi. O muvazene Almanya'nın şevketini muhafaza ile Almanya'nın müteferrik olan hükümatını tefrikaya düşürerek birbiriyle uğraştırmakla o muvazene muhafaza edilib durdururdu. Fakat terakkiyat-ı fikriyye, alemiyye, asriyye hasıl oldukça o zamanın muvazenesi inkılab peyda ederek Almanya İmparatorluğu vücuda geldi. Bu imparatorluk vücuda geleli Napolyon gibi Belçika'ya ve İspanya'ya nazar-ı hırsını emale etmeyerek ancak terakkiyat-ı dahiliyyesiyle vakit geçirdi. Tabiidir ki her kavimde hırs-ı şan ve teali mevcuddur. Fakat o hırs hukuk-ı insaniyyeye muvafık olmak şartdır.

Binaenaleyh Fransızlar öyle Avrupa'da bulunan birkaç hükümeti zabta muvaffak olmayarak teksir-i servet için gözlerini Şarkai şimale, vel-hasıl cihet-i sitteye çevirerek o belayı azimi başlarına davet etdiler.

Vakıan Almanlarda da hırs varsa da o hırslarına hiç olmazsa bir meşruiyyet süsü vererek muvaffak oluyorlar.

İşte yakınlarda Çin'den arazi istimlak eylemeleri doğrudan doğruya hırs diye telakki edilemez. Çünkü ortaya atılmış bir hazine muhafızsız, nikhebansız herkesin girebileceği kapıları açık muhafızları birer heykelden ibaret Almanya istimlak etmediği halde başka devletler istimlak edecekdi. Muvazene dedik, hal-i hazır muvazenesi Almanya'nın azamet-i şanını ila' için değildir. Temami-ı mülki ticaretden ibaretdir. Lakin gittikçe o muvazene bir hal-i inkılab gösteriyor. Oda Rusya'nın Şark'da tevsi'-i mülk ve nüfuz etmeleri kuvve-i askeriyyenin tezyidi cihetleridir.

Rusya bu günki gün servetini layıkı derecede vücuda getirdiği halde Avrupa'yı kendisine Çin gibi bir haracgüzar edeckdir. Ruya imparatoru hazretlerinin umum-i devletlere tebliği ettiği sulh ve silah-ı tahrirat eblehferbanesine karşı Almanya Almanya İmparatoru hazretlerinin verdikleri cevabdan Avrupa düvel-i muazzamasının Rusya harekat-ı istikbaline vakıf oldukları anlaşıldı.

Bu vukuf düvel-i muazzamanın muvazenesini payidar edecek meziyyete haiz olan Osmanlılar olduğu anlaşılıyor. Osmanlılar payidar etmekle ve bu kuvve-i payidariyi haiz olduklarını Avrupa düvel-i muazzaması bilmekle beraber bundan tahminen yüz yirmi sene mukaddem Osmanlıları ortadan kaldırmak üzere verdikleri kararı suret-i zahirede ve cidden çalışmıyorlarsa da Avrupa diplomatlarının her hangisi olursa olsun irad etmiş oldukları nızflar ve tutmuş oldukları hat hareketleri bu fikri ima ediyor. Bu fikrin menba'-ı zuhur ise birincisi Osmanlıların cihangirlikde hasıl eyledikleri dehşet-i azime, ikincisi de Avrupalıların damarlarına işleyen taassub-ı cahilanedir. O taassub o derece kuvvetli damarlarda yer tutmuşdur ki, her ferdi birer feylesof kesilmiş olsa da o adiliği tathir edecek kuvveti bulamaz.

Şu hallerden bir netice çıkıyorki o da Garb Şarkı zincir-i esaret altında bulundurmak ittihaz etmek her hususda mütegalib bulunmak mes'elelerinden ibaretdir.

Ehl-i şark layıkıyla düşünmelidir ki, nusret ve ma'rifet, ziya-yı insaniyyet kendilerinden tulu' ettiği halde işte bu gün onur-ı vazife Garb'da şa'ş'a'a yaş olarak şark hareket-i bedi-i zılmaniye dönmüşdür. Bir zulmet ki, sağını solunu önünü arkasını görmek şöyle dursun, güya nurun kendisinde şimdi mevcut olduğunu iddia etmek gibi bila gösteriyor.

Evet! Şark'da Haremeyn ve Kudüs Müslümanların nasranilerin kıblegahı bulunmak bir azamet görünüyorsa da o azamet halka değil, belki onların hak-ı pakindedir. Onlara iftihar edilir, fakat onlar meziyyet-i insaniyyeye şeref verecek ne olduğunu söylemek ve bu söylenmiş sözlerden olduğu için görülmez.

Şarklılara hizmet ettirmek için büyük pek çok adam yetiştirmeli, Şarklılar büyüklerin başlarını hak-ı mezelletden guldan eder. Çünkü Şarkın iade-i ikbali için birer vesile idiler. Garbda eazım zuhur etdi. Garb hak-ı mezelletde değil feza-yı bi-intihayı is'ad ederek nur ve terakki ile müstenir oluyor. Şarkı kendilerine alt mel'ibe yaptılar.

Tarih-i şark ile garbın halini acaba ne tasvir edecektir? İşte bunu zaman gösterecektir.

HAVADİS-İ MAHALLİYYE

HIRSIZLAR

Lefkoşa'da talpo katibi Ahmed Aziz hanesini, daire-i mezkure ser-mühendisi efendiye bırakarak kendisi maa-familya gitmiş idi. Hırsızlar hanenin boşluğundan istifade etmek isteyerek hane-i mezkurede bulunan rüfeka-yı refakatlerinden kannavure hanesi divarından geçen Çarşamba saat üç buçuk raddelerini aşmışlardır. İşe tam mübaşeret edecekleri sırada yatmak üzere eve gelen Salim Efendi kapıyı açub içeriye girdikden firar etmek üzere dört kişinin merdivenden indiğini görmesi ile işi anlamış ve derhal kemal-i cesaret ve şecaatle geri sokağa dönerek olanca sesiyle "hırsız var!!" avaz-ı istimdad-karanesini ref'e başlamışdır.

İşden civar komşular kimi mahal-i vakıaya kimi polise koşuşmuşlar ve polisden yetişen neferatla beraber edilen tahriyatda içeride yalnız Terzi Süleyman tutlabilmiş ve diğerleri firar etmiş isede muahharen merkumun ihbarıyla diğer üç refiki de derdest edilmiştir.

Sanıklardan Terzi Süleyman katl maddesinden dolayı yirmi sene habs cezasına mahkum iken üç senesi afv edilerek henüz geçen sene salıverilmiştir.

İSTANBUL GAZETELERİNİN SAHİB-İ İMTİYAZLARI

İstanbul'da haftalık, yevmi gazeteler neşr olunur. Bu gazeteler mündericatını herkes bilir. Ve neden ibaret bulunduğunu anlar. Maksad o değil, maksad gazete sahib-i imtiyazlarındadır. Bu sahib-i imtiyazlar o derece hasis, o derece faaldir ki kendi menfaatlerinin cüzünü bir rehineye uğrayacağını anlar anlamaz dr-akb teşebbüsatta bulunurlar. Menfaatlerine ne cihetlerden zarar geleceğini tabii bilemezsiniz. Anlatalım. Muharrirler saat dokuzda gelirler, sandalyelerine otururlar. O aralık direktör bey yahud efendi bunların yanına gelir. Aman efendim zat-ı şahaneye müteallik sözleri yazacağınız vakitte müzeyyen ve uzun olmasına dikkat ediniz. Küçük ta'bir kullanmayınız. Büyük olsunda esamii'llahdan olmuş beis yokdur. Ha gerçek? Falan zat falan memuriyete tayin edilmiş, efendimizin memur-i ta'yini hususunda hergün kırılan kiremitlerden ve isterseniz mu'cizelerden biri olduğunu bir lisan-ı edayla yazınız. Çünkü o adam Mabeyn-i Hümayun-u Mülükanede kapıcı falan ağaya mensubdur. Muharrirlerde bu gib havadisleri yazmağa başlarlar. Ta'bir bulamazlarsa gazetelerinin koleksiyonlarını aramağa başlarlar. Bu mühim havadisler yazıldıktan sonra tercüme etmeğe paçalarını sıvarlar. Muharrirlerin daha aliceleri karınlarından roman te'lifatına yeltenir. Alice olan muharrir o aralık ser mürettebi çağırır, dümdüz yamış olduğu romanın bakiyyesi olup olmadığını sorar, bakiyyesi varsa o parçayı itmam eder, yok ise esrarkeş gibi hayalat alemine dalar. Yazı bitdikden sonra mürettebler provaları sansüre gönderir. Sansürde insan suretine girerek alimane, siyasetkarane okudukdan sonra bir takım cümlelerin kanlarını içer. Bir takım manalarında kah doğrudan doğruya başını koparır ve yahud burnunu kulağını keser. Provalar matbaaya gelir sahifeler bağlanır. O gece basılır, ertesi gün neşr olunur. Ama sahib-i imtiyazlar o aralık bir halecan geçirir. Malumdur ki insan korkduğuna uğrar. O aralıkda dehşetli bir ihtarname alır, gazetesi bila-müddet ta'dil edilir, sebebede sehv-i müretteb imiş. Mesela Şeyhülislam tertib edecek bir de müretteblerin dikkatsizliği Şeyhülislam , Patrik yerine Bitrik yapar. Bu sehv-i mürettebi musahhah görememiş diye zavallıya

kabahat biner. O da kabahati sansüre tahmil eder. Lakin bu sahib-i imtiyazlar dünyanın serd ve keremini gördüğü için duçar oldukları zararı, der-akd telafi ederler. Bu zararın telafisi de kanununkuvve-i icraiyyesine müracaat değil, padişahı işgal ve saltanata ihanet eden mütebasbıdır. Müracaatlar ne yoldadır? Evvela sahib-i imtiyaz mensub olduğu beye paşaya gider. Kendisinin bir günahı olmadığını bir Hristiyan papaza müracaat edubde geçmiş günahlarına da i'tiraf etmiş gibi hususiyet-i ahvalini söyledikten ve gayet mühim jurnaller takdim edeceğini söyledikten sonra afv olunur.

Çünkü bunlar küçük günahla büyük büyük menfaatlerini gaib ederler. Büyük menfaat dediğimiz tahsisatdır.

Mesela Tercüman-ı Hakikat gazetesi yüz Osmanlı Lirası hazine-i hassa-i şaheneden, sahib-i imtiyazı birinci daire müdiri olmak haseiyle elli lira müdiriyyetden atafetlü, hamiiyetlü Ser-Muharrir Midhad Efendi hazretleri de yüzlerle lira memuriyetinden, şuradan buradan alır.

Anlışıyor mu? Az günah çok menfaati getirir!!!..

Matbuatın serdini, keremini layıkıyla görmemiş, menfaat hırsı gözlerine perde çekmiş olursa bu gibiler ya mecnun diye ehemmiyet verilmez ve yahud hazzuzat-ı şehvaniyyesine mağlub adi bir adam nazarıyla bakılarak menfaatine dokunulmaz. Bu gibiler hazret-i sopa. Bu sopenin en güzel misalide “Malumat” ve “Servet” ve “el-Malumat” gazeteleri sahib-i imtiyazı saadetlü Baba Tahir Beydir. Bu zavallıyı güya Rusya imparatoru rütbe, nişan vermişde bu rütbe, nişanı tahkir için Bahriyye Nazırı Paşa hazretleri kanun-ı hafiyelerine döndürdü. Sonra panslavizm mesleğinden inhiraf etmiş bir Hırvat azadi, daha sonra Arnavudluk ittihadının en büyük komitesi İstanbul'da bulunduğunu ifşa eder korkusuyla Tüfenkci Gani Bey iki yerinden ağır bir suretde yaralandı. Baba Tahir o kadar akılsızlardan değildir. Mahkemeye müracaat edecek idi, etdirmediler. Çünkü Arnavud İttihadı Kumpanyası, Bahriyye Cemiiyet-i Fesadiyyesi dehşetli jurnaller verecekleriyle tehdit etdiler. Bu tehditler ise evvel emirde gazetelerinin kapanması onlar kapandıktan sonra güzel te'dib edileceğini daha sonra nefy etdireleceğini söylediler.

Baba Tahir o dayakları yedikden ve bu tehditleri işitdikden sonra dünyanın serd ve keremini görerek Saadetlü Mihran Çelebi hazretlerinin eserine iktifaya karar verdi. Çünkü ne olursa olsun matbuat bu gibi çelebilere mutehassırdır. Haricden gazete te'sis etmek değil, bir heveskar velev ki manasız olsun, Saadetlü Mihran Çelebi hazretlerine bir makale gönderirse derc edilmez, çünkü mesleğine muhalifdir.

Matbuat-ı Osmaniyye'de meslek demek bir inhisardır. O inhisar kumpanyası da İstanbul gazeteleridir. Reji gibi kendi fikirlerini tervice çalışırlar. O fikir de saltanatı kanla vücuda gelmiş zat-ı hilafet-semat hazret-i padişahı işgalinden ibaretdir. Acaib-i seb'a-i alemden olarak zat-ı şevket-meab zat-ı padişahiye sadık olan , gece gündüz cem'iyyet-i fesadiyyeden ma'dudad edilubde (Jön Türk) namı alan adamların rüesası bunlar olduğu halde hafiyeler bunları göremiyorlar (Jön Türk) ve matbuat sahib-i imtiyaz ve muharrirleridir. Madem ki Jön Türkler müfsid namı almışlardır. Padişahı işgal gibi fesad olamaz. Halbuki padişahı işgal eden İstanbul gazeteleridir. Jön Türkler ise altındadır, ne ehemmiyetleri var? Hal bunu göstermezse de istikbal mes'uliyetini ta'yin ederek gösterecektir.

HEYHAT HEYHAT

Bir tavuk kesilmiş, bir koyun boğazlanmış insanlar şübhesizdir ki müteessir olmaz.fakat insaniyet nokta-i nazarından bir insanın öldürüldüğü, kesildiği görülürse, vah zavallı öldürülmüş yazık! deniliyor geçiyor.

Faka bu haller insaniyyet ve asabiyet karşısında en büyük fecaiyi teşkil eder. Bu insanlardan dökülen kanlar i'tila-yı şan için ise hiçbir vakit acınmak şöyle dursun tahsin edilir, iftihar olunur. Osmanlılık ve Osmanlılar böyle kan dökerek koca bir devlet te'sis etdikleri için mefahri-i milliyesinden ma'duddur.

Şimdili halde bu devleti vücuda getirmek için kan dökdüğümüz gib tamamı-i mülkiyyesini, hukuk-ı hükümdarisini muhafaza için kan dökmekden yavaş yavaş çekinmeye başlıyoruz. Türkçesi ahlaksız bir miras-ı bedi halini buluyoruz. Bunun içindir ki bir çok memleket elimizden çıkdı, çıkdığı için ağlamak şöyle dursun izhar-ı teessüf bile etmiyoruz. Jurnalcilikle kuvve-i bahriyyemiz mün'adim olduğu için bu günki gün Akdeniz'e miras yediliğimize iftikaen en mühim noktamızı ağyar eline teslim ediyoruz. Ağlalamayalım çünkü bu

hale göz yaşlarımız kifayet etmeyecektir. O noktada ma'lum Girid'dir. Hiç olmazsa üç beş askerimiz var idi. Ümid var idik, imtiyazla para ile Girid'i Giridliler leda-direz ümidinde bulunur idik. Şimdi o ümid elimizden bir rih-i tayyar gibi tayran etdi. Söylemek istemiyoruz, fakat söyleyelim. Girid'den askerimizin çekilmesi için irade-i seniyyeye sadır olduğu telgrafla hayr veriliyor.

Bu ağır havadis-i elimiz kırılardı yazmayaydık. Giridimizin ağışuna atılacağı ma'lum değil ise de suret-i hareket ve karain ahval-i İngilizlerin Kıbrıs gibi bir müstemlekesi olduğu anlaşılıyor.

Alman İmparatoru haşmetlü Vilhelm hazretleri Memalik-i Osmaiyye'de bazı mahalleri ve İstanbul'u ziyaret edeceği ma'lumdur. Bu havadis hakkında Filibe'de neşr olunan muvazene refikimiz Bulgar gazetelerinden iktibasen mesarifin yediyüz bin lira olduğunu tahmin ediyor ve bunun için ketebeye maaş verilmediğinden müteessir bulunuyor. O teessüre bizde iştirak ederiz. Lakin ketebe kelimesi muvazi' lehinde isti'mal edilir. Şimdiki halde bir kelime olduğu için o te'sire tabii iştirak edemiyoruz. Çünkü ketebe ve hulefa demek tenebbül-i hırsız-ı mürteşi demektir. Bu gibi adamlara maaş vermekle vermemek beyninde bir fark yokdur. Zira verilmediği halde istemek için ağızları kapalıdır. Ağızları kapalı olan ketebe ve hulefa hiçbir vakt o kapalı ağızlarıyla devair-i resmiyyeye hizmet edemez. Hizmet edemedikleri de meydandadır.

Acınacak bir cihet kalmıştır ki, fukara-ı zuafa eytam-ı eramil-i maaşatidir. Bunlara acırız çünkü bunlar ma'sumdur. Ma'sumiyyetleriyle beraber bu gib ketebenin varisleri olmak münasebetiyle çekdikleri gazab-ı elim onlara teveccüh eder.

Muvazene refikimizin bu gibi muvazenemizi tahsin edeceğini ümid ederiz.

Yine muvazene refikimiz diyorki:

Bazar ve yortu günleri Bulgaristan'da mebani-i ticaretin sedd olunacağını yazıyor. Bu bir karar, Bulgaristan doğrudan doğruya Osmanlı idarsinde bulunurken cum'a ve bayram günleri hristiyanların düğünleri sedd olunmazdı. Vakıan düğün sedd etmek bir işi terk etmek Din-i

İslam'da yoktur. Olmadığı gibi mesela Bulgarları, Sırları Türkleştirmek ciheti düşünülmemiştir.

Bulgaristan'ın bu kararı zann etmeyiz ki sırf taassub üzerine mübteni olsun. Belki İslamları Bulgarlaştırmakdan ibaretdir.

Bulgarlar bu dersi Rusya'da alıyorlarki , Rusyada Tatarları, özbeklerli, Türkmenleri ta'bir-i siyasiyle Ruslaştırmak ve ta'bir-i hakiki ile müslümanları tanassur etdirmeye çalışmakdan ibaretdir.

Cenab-ı hak encamını hayr etsin.

HAVADİS-İ HARİCİYYE

Avusturya İmparatoriçesi Elizabet'in katlinden dolayı "katilini İtalya kralı Humberti elime geçirmiş ola idim, kemal-i memnuniyetle öldürür idim. Karısı beş bin lirayı sirkat eyledikde, önünde şabkamı çıkarırdım" demiştir.

İmparatoriçenin maktulen vefatı br hayat-ı vakt olduğu halde, hala gazeteler bahs ediyorlar. Garibdir ki, bu mes'ele esasen siyasi ike Avrupa'nın ma'dud politikası siyasi rengini vermemiştir. Daha tuhafı İstanbul gazeteleri İmparatoriçenin sekte-i kalbiyye ile vefat ettiğini söylemişlerdir ki bu söyleyişleri ne kadar yalan-ı irtikab etdiklerini meydana çıkarır.

Nazar-ı dikkati celb edecek bir cihet vardır, o da katilin hukuk-ı beşer-i kanuna tatbiki hususudur. Bir rivayete göre katil İsviçre'de olmak üzere kürek cezasına konulacak. Halbuki bu katil herkesce ma'lumdur ki, min gayri taaddüd değildir. Bu halde İsviçre Hükümeti anarşizmi tervic ettiğini korkusuyla alenen öyle sahte bir ceza ile bir katili mahkum ediyor. Halbuki katil esas-ı te'ammüdendir. Te'ammüd ise kisası icab eder.

Daha bir şey anlaşılıyor, o da imparator ile adi bir imparatoriçenin madamıyla tutulmaktadır. Bu da Avrupa'nın muammasıdır.

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür Kufi-zade Mustafa Asaf

KIBRIS 1310

Aded:318

Yedinci Sene

Pazar Ertesi

16 Cemaziye'l-Ahir 1316

MAHAL-İ MÜRACAAT: İdarehanemiz Kıbrıs Ceziresinde Lefkoşa şehrinde Sarayönü Meydanı'nda daire-i mahsusadır. Umur-u idare ve tahririyye için sahib-i imtiyaz namına müracaat olunur. Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mes'ul olamaz. İlanâtın beher satırından iki guruş alınır.

ŞERAİT-İ İŞTİRA': Lefkoşa içü seneliği beş şilin Cezire dahilinde kazalar için sekiz şilin Memalik-i Osmaniyye için poata ücretiyle beraber bir seneliği kırk sekiz kuruşdur. Osmanlı posta pulu dahi kabul olunur. (Nüshası bir kuruşdur.)

Şimdilik haftada bir defa neşrolunur.

31 Teşrin-i Evvel Efrenci Sene 1898

19 Teşrin-i Evvel Rumi Sene 1314

Siyaset, Edebiyyat, ve Fünundan bahsdir.

İFADE-İ MAHSUSA

YAŞASIN SULTAN ABDÜLHAMİD HAN HAZRETLERİ

AFERİN BAB'I-ALİ

Gird'i işgal eden düvel-i erbaa Asakir-i Osmaniyye'nin Girid'den kaldırılması için bir teklif mala-yatakda bulunarak bu babdaki arzusunu sade bir lafla kabul etdirmiş ve Devlet-i Aliyye de askerini çekmeğe başlamışdır. Bu asker çekişi o derece mahirane icra olunuyor ki, fenn-i diplomasiyle Teselya'dan asker çekdikden daha bir kolaylık, daha bir suhulet oldukdan

başka Girid'deki Kuvve-i Osmaniyye kumandanını da oradan kaldırmak için babıali o derece büyük maharet göstermiştir ki şimdiye kadar emsali mesbuk değildir.

Kumandan Cevad Paşa doğrudan doğruya Girid'den aldırılmak lazım gelirken Babıali'nin mahdud olan diplomasi mesleği İmparator Vilhelm hazretlerini istikbale me'mur edilerek Girid'den aşırılmışdır.

Babıali'nin bu diplomatlığı herkesi hayretde bırakmıştır. Çünkü Avrupa'nın en büyük imparatoru olan Vilhelm hazretlerinin kavaid-i teşrifatiyye üzere istikbalde en büyük bir adım bulunması tabiidir. İşte o büyükler içinde Cevad Paşa inhab edilmesi yıdızın hikmet-i hükümetine mübtenidir. Çünkü büyük ta'birine bir dereceye kadar layık olan mesela sadr-ı esbak Said Paşa'dır ki İngiltere sefaret hanesine kaçtığı için yıldızca lekelidir.

Ve keza Sadık Paşa onbeş yirmi seneden beri menfî bulunmak hasebiyle kuvve-i mefkuresini gaib etmiştir. İşte akil ve fatin olarak Cevad Paşa kalmışdırki o da sadareti hengamında Bursa'da pek güzel kumar oynadığı için Girid'e memur edilmiş ve düvel-i erbaa amiralleriyle güzel bir kumar oynadıktan sonra o mahdud olan diplomasi ile Beyrud'a gönderilmiştir. Tuhafı şurasu ki beyrud'da ihtifalat-ı mahsusa ile istikbal edilmiştir. Öyle bir ihtifal ki mesela Şehzadegandan Selim, Abdülkadir efendiler olmuş ola idi, bu ihtifale nail olamazlardı. Çünkü Selim Efendi zat-ı şevket-meab hazreti padişahinin ekber evladı olduğu için Yıldız Habshanesinde hafiyelerin sui-kaatiyle mahbusdur.

Beyrud Valisi azamet-i mecnun-ı Reşid Bey o derece Cevad Paşayı istikbal etmek istememiştir. Çünkü Reşid Bey dahiliyye müşteşarı iken azline ve bel altı sene ma'zul kalmasına sebebiyyet veren Cevad Paşa idi. Bu günki gün Beyrud'da şahane yaşamak isteyen Reşid Bey Cevad Paşa'nın halkın kendisinden büyük bir ada görmesini hiç arzu etmemiştir. Çünkü Reşid Bey Ma'zuliyeti hengamında direkler arasında perukar dükkanlarında vakit geçirdiğini unutmuştur.

Girid Mes'elesi gittikçe birer suret-i kesb ediyor. O suretde cezirede on bin küsür askerden beş bini İngilizdir. Te'sis edilecek idare ve verilecek imtiyaz müfredatıyla beraber

ma'lum değilse de koca Babıali bir takım mutalibde bulunmuşdur. Bu mutalib cezirede devlet-i aliyyenin hukuku muhafaza edilmek ve muhakemede kavanin-i osmaniyye cari bulunmak imiş. Aferin Babıali! Ne kadar iyi düşünmüş mesela Mısır'da devlet-i aliyye'nin hukuk-ı hükümransine dokunulmamış ve Mısır Devlet-i Aliyye'nin bir mülk-i sarbihi imiş. Ve keza Kıbrıs Memalik-i Osmaniyye'nin ecza-yı mütemmemmimesinden imiş. Müsaade etmekle beraber zat-ı şevket-meab hazret-i padişahinin amali kalbiyyesine pek büyük hizmetde bulunmuşdur.

Vukela-yı devletin nişan ve parelerle taltifi lazım gelir. Girid'in gitmesinden dolayı saltanat ve devlet hainleri bu aralık teşfi-i sadr için buzlu şerbetler içecektir. Ve bundan sonra İstanbul'a arzu edenler kolayca girmek için Çanakkale Boğazı'nın kilidi olan Girid elden çıkarılarak İstanbul'un ismet-i bekaranesi hetk edilecektir.

Şu otuz kırk sene içinde Devlet-i Aliyye ne kadar memleket, ne kadar arazi terk etdiyse öyle bir muharebe ve sair tazyik ile değil birer lafla terk etmiştir. Buda Müslümanların ve Müslüman Hükümdarlarının fiili terk ile kavle aris bulunmalarıdır. Hele şu asr-ı hamidide hiç fiile riayet edilmemiştir. Oata yerde gaile olmasında nasıl olursa olsun. Nasıl olursa olsun memleket verillmesin, arazi kapdırılmasın maksad istirahatle yaşamaktır.

Bu istiharatın manası o derece mühlik , o derece vahimdir ki hatıra geldikçe tüyler ürpermek kabil değildir. Biz ümidimiz Osmanlılar münkariz olacak diye kesmeyelim. Cenab-ı hak onların hafız-ı hakikisidir. Bu devlet böyle rehinelere böyle çok def'alar uğramıştır. Kaldırılarak makbere-i mahsusasına veda'yı rahmet ehliyet kılınmış ve umumun calib-i teessüf ve te'siri bulunmuşdur.

Rahmet-i Teali

Cenab-ı hak gaile-i keder-didesine sabr-ı cemil ihsan buyursun.

TESMİM

Lefkoşa'mızda iki nev'i ekmek tabh olunub satılır. Biri francala, diğeri de adi ekmektir.

Geçen gün francalayı yiyenler şiddetli br hastalığa duçar olmuşlardır. Bu hastalık sebebiyle bazıları üşümekliklerine bazılarıda ekmekde delice bulunduğuna haml etmişlerdir ise

de hakikat öyle değil imiş. Doğrusu halkı tesmim için irtikab edilmiş, bir cinayettir. Bu cinayet ne?

İnsanların en büyük hevayic-i zaruriyyesinden olan ekmek hiçbir memleketde hatta köyde zehr katılarak tevzi' edildiği görülmemiştir. Hükümetin lüzumsuz yazlarda müsaaade serbestisi göstermesinden olduğunu söylersek terbiyesizlik etmiş oluruz.

HİDİV-İ MISIR

Hidiv-i Mısır Abbas Paşa'nın İstanbul gazeteleri ta'biri üzere arz-ı ubudiyyet etmek için İstanbul'u teşriflerini uzun uzadıya makalelerle yazılıyor. Elbet tarafda da zımnen siyasi falan mes'elesinden dolayı teşrifi değil tekrar tekrar arz-ı ubudiyyet imiş.

Hidiv vapura binmiş, Asakir-i Mısriyye-i Şahane çok yaşa demiş, daha sonrada validesi hanıma raside-i tesyi' için iki üç erkekliği alınıp zenciler gönderilmiştir. Hidivin musikasını beğenmiş, musikaya efradına nişanlar verilmiştir.

Çünkü yazdıkları şeyin manasını anlayamıyorlar. Hidiv kim? Mısır ne? Bunları düşünemiyorlar. Hidiv lisan-ı resmi-yi efrencide nim hükümdar, Devleti Aliyyenin Mısır Valisi, daha sonra İngiltere'nin komisyoneri, sonra da kendi aleminin müstakil bir hükümdarıdır. Hidiv İstanbul'a gelmiş siyaset melhuz imiş. Bu gibi namlara haiz adamda ne gibi siyaset çıkacağını anlamak kabil değildir. Hidiv vapura binmiş, Dolma Bahçe Sarayında Asakiri Mısriyye-i Şahane zat-ı şahaneyi selamlamış. Şu Asakiri Mısriyye-i Şahane nedir? Kumandanları Ceneral Kiçner valileri (Lord Kurumer) artık Asakiri Mısriyye-i Şahane demek nasıl kabil olacağını ta'yin ediniz. Zat-ı şahane hidive iltifat etmiş, iltifat-ı şahaneleri herkese şamildir. Hidive edilen iltifat gibi yahudilerin erzeli Ebu'n-nizare'de her sene İstanbul'a gelir. Her geldikce huzur-ı şahameye çıkar ve zat-ı şahanenin sandali-i ümmmetine ku'ud etdikden sonra ve zat-ı şahanenin muhtelik buyurdukları fart-ı tevasi'le (biraderim) deyu hitab buyururlar. Hitab buyurmak şöyle dursun Ebu Nizareyi der ağıuş ederler.

Artık musikas mükemmel imiş, o mükemmeliyet abidinin orkestra takımından daha iyi değil. Ah bir iyiliği varsa müdahene in marş almalarıdır. Bizim Kıbrıs belediyye musikasıda her hafta marş çaldığı halde bu hidiv musikas kadar ehemmiyeti olamıyor.

Acaba İstanbul gazeteleri yazdıkları makalelerin manasını ne vakit tefehhüm edecekler?

Sabah gazetesinin yakında çıkarmış olduğu bir meslek vardır. O da tevecchatdan, nişandan, tebliğatdan sonra –iki  sütün tutar–rik’a yazıyla siyaset altına bir hatt-ı ziraat, daha sonra altına yine o yolda bir mütalaa, bunlar koca on paralık Sabah’ın kendi karihasından intişar eder.

3190 nüshasında öyle bir mütalaanın altında sarraflar, muhtekirleri görür görmez gayet mühim bir şey olduğuna zahir olur.

Sonra anladık ki zğrt kitablarda çıkmayan aylıklarını kıran adamlar imiş.

Makaleyi yukarıdan aşağıya okuduk, düşündük maaş kıranlara sarraf ve muhtekir hiç münasebeti olmadığını anladık. Öyle ya falan bey gezmeğe gidecek para lazım böyle bir adamın maaşını herkes bu yolda kırması lazım gelir.

Asıl muhtekir-i devasir Rusya’dır, altı ayda maaş verilir. ıkmayan maaşları memur mecburi olarak Sabah’ın sarraf ve muhtekir yad ettiği adamlara koşarlar. Onlarda deva Rusya’dan daha ziyade hacetlerini bitirir. Mes’eleyi layıkıyla izah edelim; senede cülus-ı hümayun, veladet-i hümayun mnasebetyile memurin-i devlete maaş verilir. Ramazanlar ve kurbanlarda maliye nazırının tedarik edebildiği para nisbetince memurine dolaştırılır.

 yüz gruş el-an bir efendi saraya müracaat eder. Piyasaya sorar , sarrafa cevap olarak yüz kuruş, yirmi kuruş alacağını söyler. Zavallı katibde ailesini açlık muhatarasından kurtarır ümidiyle  yüz gruşa mukabil sarrafdan  mecrediye alır. Elindeki maaşı sened gibi teslim edup gider. Sabah’ın muhtekir yad ettiği sarraflar bunlardır. Bu zaman da kabil-i tasavvur mudur ki? Yüzde seksen kazanılmış olsun? Hiçbir vakt mümkün değildir. O muhtekir yüzde sekseni

kesesine atıyor dersek zann etmeyinizki kimse inanmış olsun, hakikat-i hali söyleyelim: maddi suretlerini sarraf toplaya bildiklerini toplarlar. Hiç olmazsa verdikleri paralar istifa etmek için suretlere mensub oldukları devair-i aliyyeye giderler. Mesela: şehir emanetine mensub yüz dane maaş bir sıra elde etmiş. Tabii bu suretleri yüz guruşa beşbin guruşa kadar birer maaş senedi evvel emirde şehremini paşa hazretlerine müracaat eder. Muhasebeci bey çağırılırbil-hesab bu guruş hesabdan yüzde onu sarrafa, yüzde yirmisi maaş eshabına, yüzde yetmiş ise şehremini paşa hazretleriyle muhasebeci beyin beynlerinde taksim edilir. Maaş suretlerine sıra muvafakat ettiği halde der-akb verilebilir. Parasızlıktan şikayet eden vezne her ne yapar yapar sarrafa paraları tediye eder.

Sabah refikimizden sorarız ki, sarraflar muhtekirdir. Yoksa devair-i resmiyye mi? Ya doğrusunu söylemeli, ve yahud hükümetin açtığı bu ticaret erbabının doğrudan doğruya namus-ı kesre çalışmalıdır. Anlatabildik mi acaba?

(MUVAZENE) DİYOR Kİ

ta'til vakti çokdan bitdi. Mîlel-i saire mektebi gibi bizim mekteblerde açıldı. Bize çare-i necat olan maarife meyl ve himmet uyanmadı, uyuyor derin derin uyuyor. Erbab-ı hamîyyete ümid-i yegane olan mekteblerimize muavenet ve gayretin lafı bile yok.

“Akîbet-i cümlemizin menzili can olsa gerek” mazmunu vechle açlık açlık pençe-i kahrından tahlis kurban kabil olmadığını gören paragözlüler ahiretde de rüşvet vermek için veyahud paranın gözüne bakmak için birkaç para mektebler vermeğe kıyamazlar ise alemleri zemm etmekden başka bir işe yaramayan dilleri ile olsun biraz hizmet etseler ne olur?

Bu kibirden, bu gururdanbu meskenetden, bu zilletten kurtulmak için düşünmek lazımdır. Doğru hükm edebilmek için maarif, mekteblerdeki usul ve program laflarından bıktık usandık.

Evladlarımız, altı ay içinde haydi bir senede olsun okumağa, yazmağa öğrensinde usulleri programları yine onların olsun.

Biz alim olsun demiyoruz alim olmak ne demektir?

Eski papalar tarafından tertib olunan kimsenin anlaması kabil olmayan “İskolastinin” nazire teşkil etmek ise bu da ta cehennemine dibine gitmeyin!

Bizim istediğimiz şey bizim çocuklarımızda başka milletler gibi okusun, alim ne demek olduğunu düşünebilsin. Yazılan şeyler bir şey anlatmak için yazılır. Okunan şeyler bir şey öğrenmek için okunur.

Yoksa kimsenin anlamadığı bir kitabı yazanda anlamamışdır. Buna şübhe yokdur. Bu halde evladlarımızı üç dört sene okutdukdan! Sonra bir şey okuyamaması beyhude vakit gaib etmek demek değildir? Bunlara çare düşünmek lazımdır laf ile olmaz.

Her kasabada birer encümen hey’eti var. Bu encümen hey’etleri biraz faaliyet göstermelidir. O kasabada erbabına sormalıdır, mektebler nasıl ileri gider? Asıl buna bir çare aramak lazımdır. Her kasaba encümenleri diğer kasaba encümenlerine yazarak programı istemelidir. Netice-i umum kasabalarda bulunan islam mekteblerinin programı birleşmelidir. bu güç bir şey değildir.

Bir hafta içinde bil-cümle encümen reisleri diğer encümenler ile muhabere edebilirler. Ama başka işi olub mekteblerin terakkisiyle uğraşmaya vakti olmayan encümenler isti’fallerini vermelidirler.

-----Kıbrıs --- Bizimde halimiz halinizin aynıdır.

KARADAĞ

Karadağlılar gayet az bir kavimdir. Bununla beraber şecaat-i ahlak-i mükarim ve namus sahibleri olduğu için herkesin herkesin muhabbetini celb etmişlerdir.

Panslavizm mesleğini ittihaz etdiler. Karadağlıları, Rusları hemcinsleri diye telakki ederler. Bu cinsiyyet mes’elesi yavaş yavaş anlaşılmağa başlamışdır.

Karadağlılar hiçbir vakit Islav gibi hunhavar, Islav gibi açık bir kavme mensub değildir. Şimdiye kadar vakıan çok i'falata kapılmışdır. Bu i'fal değil intibahdır. Karadağlılar bundan sonra ne Rusların nede Avusturyalıların zincir-i esaretinde bulunacaktır. Karadağlılar vükelası bilirler ki kendi komşuları hilkaten müteşabihleri olan Arnavudlarla hüsn-i muaşeretini kendi menafi'-i zatiyyeleri ve hukuk-ı sariheleri ancak bu yolu te'min edebilir. Bir ana mes'ele add edilecek değildir. Çnki her iki sınıf en ufak bir şeyden namus-ı milliyetlerini muhafaza için kan dökerler.

Bosna ve Hersekliler bunlar İslam olsun, Hristiyan olsun doğrudan doğruya Islav cinsidir. Yani o kaba mahlukata mensubdur.

Avusturya'nın Bosna'yı işgal etmesinden dolayı ---ki ahalisi sırf İslamdır---en ziyade duçar-ı ikdar olan Rusyadır. Rusya'nın çevirdiği dolaplar nasıl olacağı anlaşılır. Yoksa Karadağlılar Boşnaklara karşı re'y-i müzaheret göstermezler.

TUNUSLULAR

İlm-i kıyafet erbabı Tunuslular hadde-i tedkikden geçirdiği halde bunlar ne ebna-yı Arabdan nede bir Berberiden , ve nede Fransızdan olduğunu doğrudan doğruya teslim edemez.

Ezmine-i salifeden Kartacalıların merkez-i hükümeti imiş. Cihangir bir kavme güzergah imiş. Tunuslularda onların da mahsulu değildir. Her ne hal ise maksadımız o değildir. Tunus'da cemiyet-i halduniyye küşad edilmiş, derslere başlanmış, programları da şöyle imiş, böyle imiş. Asıl nazar-ı dikkat-i celb edecek bu cemiyetin ismidir. O da müverrih İbn Haldun namına olmuştur.

Tunuslular ötedenberi ulum-ı garibe ile iştigali severler. İbn Haldun ulum-ı garibe ile karışık bir tarih yazdığı için Müslümanlarda bir zuhur etmiş hekim add edilir. Tuhaftır!

Filibe'de neşr olunan hamiyetli arkadaşımız "Gayret" gazetesini Giriid Mes'elseinden dolayı bu aralık pek ziyade gayretde görüyoruz. Hep gayretdezir müte'essifane selalar yiyeceğini ticaretine sekte geleceğini yazıyor. (el-hamdulillah) ne diyelim vaktiyle Kıbrısımızda Rusya politikasının vehametinden, Girid'in elden gideceğinden bahs ettiği için o gibi sektelere

uğramamış idi. Avn-i hakla gazetemiziv revacına hanel gelmedi. İikine dilinden sokduk İstanbul'da neşr etdik. Ticaret yine o ticaretdir, gayret arkadaşımız gayretini bu hususda artırmasını an-samimi'l-kalb temenni eyleriz. Yoksa badmayaların ufak tefek tecavüz-i hainelerine ehemmiyet vermek gerçekliktir. Herkes biliyor ki Girid'in elden çıkması amali şahanedendir. Biz bunu yazdık kalemimiz kırılacak kadar büyük bir kusur ise ihtimal ki biz anlayamadık fakat anlayanlar anlayamayanlara anlatmak vazifesiyle mükellefdir.

Girid İngiliz hükümeti tarafından vuku'a gelmekte olan teşebbüslerine karşı Kont Moravif'in müdafaa etmesi için Çar hazretlerinin emr verdikleri ihbar olunuyor.

Çar Hazretleri Girid Mes'elesinin kısa bir müddetde tesviye ve halli için İngiltere ve Fransa ile samimi bir surette müştereken harekete hazır bulunmakda olduğunu söylüyorlar.

SUDAN

Sudan'da feth olundu. Şöyle oldu, böyle oldu. Orta yere bir faşude meselesi çıktı. O ne imiş? İngilizler ve Fransızlar beyninde mücadeleyi intac edecek imiş. Daha doğrusu beynlerinde taksim edecek imiş.

Bu mes'eleden dolayı İstanbul gazeteleri İngiltere gazetelerine karşı , Fransa gazeteleri şöyle yazıyorlar. (Deyli Kurbendbil) Pek ziyade bala perdaz ediyor. (daba) gazetesi de hakikaten güzel müdafaa ediyor.

Aferin İstanbul gazeteleri! Sudan neresidir? Bunu bilmiyorlar mı? Mısır'a davayı temellük ederler. Hududa bir vali yaparlar.

Sudan Mes'elesine gelince Fransızlar İngilizleri meydana çıkarırlar. Madem ki Mısır zat-ı şevket-meab hazreti padişahının bir eyalet-i mümtazesı imiş. Sudan'da öylece bir sancaktır. İstanbul gazetelerinin yazdıklarından şu netice çıkıyor ki, Mısır zat-ı şahanenin bir mülk-i sarbihi, Sudan ise Mısır askeri tarafından edildiği için bir taksim-i karma imiş. Bu hasebde Mısırlılarda İnsan İngilizlerde İnsan! Kardaş! Pederlerinden kalan bir mirası taksim ediyorlar demektir.

Hakikati anlamak için İngilizlerin şu sözü kifayet eder:

Lord Kiçner evf-i Sudan

Sarayda Çıkan (rehber) diyorki: Anarşistlere karşı ictima' edecek olan konferansa Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye'nin dahi iştiraki dahi matlub ve mad'u bulunduğundan Babıali canib-i samisinden anarşistlerle havne-i vatan ve Ermeni komitesi aleyhinde Alel-seviyye ittihaz-ı tedabir-i şedide olduğu takdirde devlet-i müşarünileyhin konferansa iştirak etmesine zat-ı şevket-meab hazret-i hilafetpenahi tarafından arzu olduğuna dair cevap i'ta olunmuşdur.

KIBRIS

Biz bunun manasını anlayamadık rehber arkadaşımız izah ederse memnun oluruz. Evvelki nüshamızda şairlere numune olarak meşhur daha doğrusu şair-i milli olan Abdülhak Hamid Bey Efendi hazretlerinin İstanbul Fatih Sultan Mehmed Han Hazretleri hakkında inşad buyurmuş oldukları kasideyi şuaara-yı osmaniyyeye numune olarak gazetemizi tezyin etmiş idik. Bu tezyinde maksadımız ne ifrad, nede tefrid idi. Bir hüsn-i niyyet idi.

İnsan cem'i zamanda arzusuna nail olmak için her teşebbüsde her hareketde bulunur. Fakat o arzusunu vücuda getirmek içüm bir hatt-ı müstakim lazım gelir ki kendisine minnac-ı hüda etmiş olsun. Bedihidirki bir maksadda husul ancak ciddiyetle müyesser olur. Yoksa ciddiyet olmadıktan sonra o maksada husul şöyle dursun insanı belayanın uçurumlarından düşüre düşüre felaketin emvacında yuvarlana yuvarlana akibetü'l-emr girdab-ı helaka sevk eder.

Ma'lum eskilik yenilik var, eski dediğimiz atika değil bir safsatadır. Atika bir heykeldir ki ihlafını bedayia sevk eder. İşte o eskilik namını en ziyade taşımağa layık olan şairlerimizdir ki bir dil-necibelik add ederler. O dil-necibelik ile geçinmeği kendileri için bir rah-ı maişet ve evvelleri bir vezire, bir beğе kaside inşad ederek ve o kasidelerinde türlü hezeyanda bulunarak caize alırlar idi.

Zaman o şairlere o müsaadeyi göstermediğinden bir takımı müste-i madam halinde bi takımıda tube-i nasuhi ihtiyar etmişlerdir. Müste-i madam halini iktibas edenlerden çoğu bimarhaneye mülazım olmuşlardır ki olanlardan biri de Adanalı şair-i tabii Ziya Beydir.

Zavallının bimarhanede söylemiş olduğu şu beyt rengini karain-i kiramın nazar-ı ibretlerine vaz' olunur.

Teyğ-sertiz zekamız kırk birerken bir kaplı

Bizde mecnunlar isek kimdir cahilin akili

İ'LAN

Celbnamelerin tahririne mahsus varaktır.

Tuzla Kaza Mahkemesi Nezdinde

Sene 1898

Numara 203

Müddei- İskeleli İbrahim Namık Efendi

Müddei-yi aleyh Lefkoşalı olub şimdi mahalli na-ma'lum olan Ahmed Cevdet Efendi

Lefkoşa sakinlerinden olub mahalli na-ma'lum olan Ahmed Cevdet Efendi tarafına,

İskele sakinlerinden İbrahim Namık Efendi tarafından aleyhinize ikame olunan davadan dolayı 1898 senesi Şehr-i kanun-ı evvelin günü kable'l-zeval saat dokuzda mahkememiz nezdinde hazır bulunmanız emr ve hacet-i halde zikr olunan müddeinin tarafından haber vermeksizin davasını icraya ihtar olunur.

Zikr olunan müddei mezkur fi ibtidai Mayıs sene 1301 tarihinde hitam bulan bir kıt'a sened mevcut üç lira borcunuz olub henüz ifa-yı meblağ-ı mezburu mürur eden eyyam on iki hesabıyla maa-masraf mesarif ile beraber tahsilini talep ve iddia ediyor. 1898 senesi şehr-i Eylülünün Yirminci günü tasdir kılınmıştır.

Dava Numarası 203

Tuzla Kaza Mahkemesi Huzurunda

Müddei- İskeleli İbrahim Namık Efendi

Müddei-yi aleyh Lefkoşalı olub şimdi mahalli na-ma'lum olan Ahmed Cevdet Efendi

İşbu davaya dair celbname tebliğatı olması hakkında müddeinin isti'dası İffetmeyadi Efendi ma'rifetiyle istimah ve hazır bulunan tarafın ifadesi alındıktan sonra işbu davanın celbname üzerinde muharrer tarikle olması meclis olunur.

- 1- Celbnamenin bir nüshası bir nüshasıyla müddei-yi aleyhin Kıbrıs'da kain ahir-i ma'ruf ikametgahı veya üzerine ta'lik kılınması
- 2- Celbnamenin suduru hususunda tarikiyle yani celbnamenin işbu emrin mütedavel Türkçe Ceride-i Havadisın derc ile ihbar edilmesi

Zıkr olunan celbnamenin yevm-i mahkeme günü Kanun-I Evvelin Yirmi İkinci Perşembe günü olduğu işbu meclis tarafında ta'yin olunur. .

Fi 12 teşrin-i evvel sene 1898

İşbu suret aslına mutabık olmağla alınmıştır.

İmza --- B. Karleti

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür Kufi-zade Mustafa Asaf

SONSÖZ

Hazırlamış olduğumuz çalışmayı en iyi şekilde günümüz Türkçesine çevirdik. Yapmış olduğumuz çalışma ve araştırma neticesinde tarihimizin zenginliği ve değerini daha iyi anladık. Ancak üzücü tarafı, tarihi belgelerin açıkta durmasına rağmen bu belgelerle ilgilenilmemesi, bu tarihi cevherlerin hala günümüz Türkçesine çevrilmeyişidir. Her yeni yüzyıl ne kadar da geçmişe nazaran farklı olsa, geleceğe yön veren niteliktedir. Yanlışların tekerrür etmemesi ve ders alınması gereken tarihin ışığına ihtiyaç vardır. Şüphesiz ki doğru yapılan icraatları ve yaşanılmış olumsuzlukları anlaşılmaz görünen, gerçekte bizim özümüz olan matbuları aydınlatmak bizlerin ve gelecek neslin boyun borcudur.

K.K.T.C. milli arşivi ve Türk-İslam kültürünün geleceğine de ışık tutacak ve ders alınacak gizli belgeleri araştırmalıyız. Örneğin günümüzde siyasi krize neden olan asılsız soykırım gibi.1878 yıllarında ortaya çıkan ermeni sorunu o günden günümüze kadar gelmiş ve Türkiye üzerinde bazı haklar iddia etmişlerdir ve hala da etmekte. Ermeni konusu tamamen jeopolitik bir sorun olarak birden fazla devletin çıkarlarıyla, amaçlarıyla ve hedefleriyle ilgili hale getirilmekte ve çatışma konusu yapılmaktadır.

Ermeni sorunu, tarihi gelişimi içerisinde, sürekli olarak birden fazla devletin Osmanlı ülkesi ve kaynakları üzerindeki beklentilerinin sonucu olarak ortaya çıkmış, şekillenmiş, mücadelelere ve savaşlara sebep olmuştur. Zamanın şartları altında politikalarda görülen değişimler, devletlerin tutum ve davranışlarını da etkilemiş ancak jeopolitik beklentilerini ortadan kaldırmamıştır.

Tarihimizi aydınlatan belgelerin, tozlu raflarda bekletilmesi, Ermeni meselesi gibi bir çok meselenin çıkmasına, haklarımızı savunamama gibi bir zaafa düşmemize sebep olacaktır. Geçmişimize karşı sorumsuz olmamak, gelecek nesillere karşı ise borçlu kalmamak için sürekli çalışmanın, aktif olmanın ve geleceğimize de bu sayede ışık tutmanın yararlı olacağına inanıyoruz.

شرائط اشترا

فقوشه ایچون بر سته لکی بش شاین
جزیره داخلند فضا ایچون مکر شاین
عالمی عثمانی به ایچون پوسته اجر تیله برابر
نه لکی بر فضا عر به شد عثمانی
پوسته پولی دخی قبول اولور
(نسخه سی بر غر و شد)

فیلست

۱۳۱۰

محل سراجفت
اداره خانه من فیریس جز بر سته لکه و شد
سرای اوکی میدانده دایره مخصوصه
اور اداره و تحریر به ایچون صاحب
امتبار نامه سراجفت اولور
کوندیلان اوراق غزیه درج اولور
اولفامسندن مطبعه مسؤل اولور
اعلاناک هر طرندن ایکی
غروش آلیر

شمالک هفته در دهمه نشر اولور

۲۶ ایلول انزلیج، سنه ۱۸۹۸

سیاسیات، ادبیات، و فوئدن باختر

۱۴ ایلول رومی سنه ۱۳۱۴

افانده خصوص

ای علوی نهادن وطن

شمدی به دکن، سزه شو صورتله سوزشلی
حزن انکیز بر خطابده، اسقداده جاونق
ایچون بر درجه به دکن تانی ایدوردق
خالوکه اجرات و ایجابات ساشره، احوال
ایله زمان، لازمه تانی و احتیاطه ربایت
ونحمل ایدر به چک بر راده کدی
وطن، او سیکارچه جکر پارنک آغوش
فیضبارنده پرورشیاپ کال اولدفوری مقدس
وطن نظر سوز آنشیر، هولک اولور
ایچنده، رماد آباد حاله کش، وطنداشیر
او وطنک مدار افکار و سمدانی اولان
فضیلتی وطنداشیر شمشیر ظا ویدادانه ایله
پامال مذات و حقارت اولش اسلامیت
او بتون جہانی انوار قدسیت و عدالتله
مسندیر، ایلم اسلامیت، انجیلرک، او ظالم
و بی مسؤت خونخوارلرک هدف تعرض
واهاقی اولش، ایت، او فضائل چله سی
افق انسانییدن شارقه نای نجابت اولان
ملیت دهشتلی بر اندام محکوم !!

شو احوال اسف اشتال ویراللی، دها
اختصار ایدرام : سوکلی وطن بر دها
عرض دیدار، لاحت اتمامک اوزره بز، وداع
ایدور، اسلامیت شدنی بر هیجومه، ایت
مسیب بر صد به معروض بولبور
بز، حالا بو نهمه انرسا نجابی تیقن
چشمان بصیرتغزی قارالایان کتیب، چهل و نصاب
بر او طرینک حیوانی حبیلله شو طوقان خون
مصافی فرق ایدر یورز

باخصوص بر هیجوم و صدقه قلبی الووعک،
بر چوق زمان اون — تمیق فکر و تمید

نظرله — حس و رؤیت و سادق حیت
و مایله فریاد ایلم، طالبینم سواب کران
غفارتین بزی دیدار و متبیه انلک اوزره سادمه
خرارش بر صدا ایله جز شانه بر آهنگ
آنچق پاک، الیبرورانه رفع آوز و ندا ایلم
حیت پرورانی، او وطنک پیشرو نجابت
و خلاصی اولان، مایوروران، سزایی ایسا
نیدن، فضائل وجدانیدن، ممالی حسیدن
کلیا مبرا بر طاقم خس و خاشاک تعبیریه بحق
روا ارازیل دناشکارلک عوعوه ذلیلاندرینه
قابله فرق ایلم، تکفیر ایدر برز، ذوق مشوم
استبداده ملووب کروه، متبیه و محکمه ملک
آمال ظلمانه و اجرات جانسوزانه سی
القیلا یورز

مائی، مئی بزی تکمه له بن آغایی
او یورز، کیدیز ایچون هر شینی فدا ایدن
ایلم حق حیاتین بیله تله کیمه القا ایلم
انسانیت پرستلرک، سرفشانلرک سزارلرینه
لغتلر یاغیر یورز

واقا بز، مصومن، جاهلر : وطندا
شلمرک قصه سوری، چله مرک خططاسی بلک
چرقدیر، بولرک منشأ اصلی و عمود سی
عصر لر دیری ساحه و طده، ادامه ایدیان بلک
قدیم بلک اسکی اولان استبداد و حریتمیز لکدر
بز بورالری بلک اعلا تقدیر، بلا اعتراض
اعتراف ایدرز، آنچق شمدی وقت کیم
کیم شدیر، بوی شلرله وقت کچیر مک عیله
اشتغال دیکدر، بو کوکی کونده عهد جو اغر
دانه س، مقروض بولان و طایفه ان برای ایله
وطنک تحایصنه، زنجیر استبداد و اسارتک
شکسته چالشه قدر

شو دتلون احواله، شو سکر بلا و قده
دلسوزی آیدران، مظلومه فارشی لایق طور افاق
بر اسلام، بر ترک، بر عثمانی، بر انسان ایچون

نه پیرک بار کاندیر : انسان نامی آن بز
وجود بر مناظر مانتیه تحمل ایدر
باشاماز :
کابوس فنا کی اوزر عزه، چونک و دهشتله
قابری تزدن، خطانلر، هیجانلر، غرق
ایلم سحاب مظلومه بریشانی و اقراضی رفع
وازاله اتمک، افکار ملایه و محبت و طنبه سزی
بر نقطه و بر درجده اتحاد ایدر مملکه ممکن
اولور

بو بولده ناموس و حقندن بشقه برشی
کوزده لک سزین هر نوع فداکارا سندن
چکمه ملایز، کندمک، سیف جلاد تلرله
چار اقطار جهانی امریتنه متقاد ایلمدن او
شرفی، او عظمتی اجداد بر نجه نوزک
احقاد حقیقه سی اولیغده سزی عربق
حیات سزده کی خون حینک عین حساب ایله
متحرک بولون دینی بتون جهان مدیت و انسانیته
قارشی اثبات و اعلان ایتلیر : !!

ایشته کرید : او مظلوم، غیور، جسور
وطن پرور مدین دین قارداش لرک وطنی
شمدی نه سوزشلی بر خاله کلدی، بولنر بزه
بر درس عبرتدیرکه استقبالی شمدیدن کوز بزم
او کیده بحیم صورتده عرص ایدر، اگر
اتفاق انکار، اتحاد آرا ایله حکومتک اصلاحی
وطنک سلامتی نقطه سنه صرف همت و غیرت
ایلم سزه تیجه نلک بلک و خیم، الماک اوله جفی
شو ددیکم کرید قانی اطمینانک شمدیکی
حالیله ایتدیر

جوانش محلیه

فقوشه قضا محکمسی ریشی میسٹر
لاسلس و کاله جزیره مدعی عوبلیکنه

ایده جک اولان آلمانیا ایمپراطور و ایمپراتور.
ریجیدی حضرتیه راین سفیری توفیق پاشا
دخی رفاقت ایده جکدر . مسافرتیک یافده
نزل ایده جکری اسکله واسطرتیک تمیز
وترینی ایچون الی بیک مارق صرف
ایدلشدر .

اشای سیاحتده ، خارجییه ، حرییه ، بحرییه
ومارف نامرلریده داخل اولتی اوزره .
ایمپراطور حضرتلرتیک رفاقتده . سکان سکر
کشی برلونه جکدر .

خواجه خانیجه

بر قسمی بن ولایتیه دیگر قسمی سائر
حکومات صغیره عاید باب اللندین عثمان
کورقزییه قدر اولان مواقعه انکرتیک اعلان
جانبه آتش اولدینی . مساز ، روس .
غزنییه خبر ورمکده ، روسیه ، تنکده حبش
قرالی ابله عقد ایلدیکی بر معاهده تبعیسی
اولهرق عدن کورقزیدن برهم نقطهیه تقرب
ایلدیکی روایت اولونقده . اسکر بو
روایت صحیح چقار ایسه یک مهم اوایوب
زیرا خطیه بن مخاطریه دوشمن دیک
اولدینی کی عدن کورقزیده کی بالجله مانع
عثمانیه دخی تمید ایلش دیک اولدینی
درکاردر .

بلغارستان مجلس روحانییک ، بورلو
ویازار کونلرند عموم دکانلرک نیادلسنه دائر
وبردیکی قرار اوزرینه چقان اراده برنی
اهالی به صورت عمومیده تبلیغ ایلدیرک کچن
هفته حضرت مرعک تدفینی کوشه مصادف
اولان جمه ابرنی وینه ابرنی بازار کونی
اسلام ، خرسیتیان و بودی کی ادیان ومذاهب
مختلفه به مسوینلری تقریق و تمیز ایلدیرک
عموم دکانلر زاندرملر طرفندن جبر و تضییقه
نیادلشدر .

دین ومذهبه تعرضدن بشقه غیر قابل
تأویل اولان بو اوضاع وحركات نجاوز .
کارانه دن عموم بلغارستان اهالی اسلامیه سی
بک متأثر اولهرق رفع صدای شکایت انجکه
باشلادلشدر .

— روسیه ده — سلمانلر —

روسیه ده بو اوان سلمانلرک ، اخوان دینک
احوال حاضرلری یک المانک ، یک جکر سور
بر صورتدر . غریبدرکه روسیه حکومتی
بر طرفدن خاتی مسالت وآسودکی ایچنده

۹ طوار سرفتی ماده سندن دعوا ایلدیلان
قوراقو قریه لی طوقی مهائیک بر سنه
مدتله حبسنه قرار ویرلشدر .

شونات عثمانیه

کریه مسئله

اقدیمجه بیان ایلدیکمز وجمله عاقبت کریه
مسئله سی بکدن آتش آلهرق عالم اسلامیتی
یاقوب عو ایده جک حاله کیشدر . امیرالار
مسلمانلری شهر ایچلرینه حبس ایلدیلر . بر
آدم طیشاری به چقه المریه رخصت ورمیدیلر
خرستیانلری حر بر اقدیلر شهر کلوب آلیش
وریش ایچلرینه مانع اولمیدیلر . خرسیتیانلر
مسلمانلردن غصب ایلدیکلری ماللری کوزلری
اوکینده چارشوده صاعقه بادلادیلر . آندن
سکرده آمرالارک قراریه انکیزلر مسلمانلردن
وبرکو آله قاقشیدیلر ، اسلاملرک بولک
اوزرینه صیرلری توکمرک سلاحه طوراندیلر .
انکیزلر آتش ایلدیلر انکیزلرده بوکا مقابله
ایدرک حرب طوشیدیلر .

استخبار و جریه لرده مطالعه اولوندینه
کوره بر چوق اسلام و ۸۰۰ برلی خرسیتیان
ویکری بش قدر انکیزلردن تلف اولمش
وانکیز قونسولوسیه روسیه و المان قونسو
سارنیک اولری احراق ایلدیلرک تلف ایلش
وانکیزلردن ایکی ضابطه تلف و قتل ایلش
بو غوغاده عساکر نظامیده اشتراک آتیش
دورلر شمیدی دول اریه کریه ، طابور طابور
عسکر کوندر بورلر قرق سکر ساعت ظرفنده
مسلمانلرک ترک سلاح ایچنی طلب ، واجدکری
حاله طویه طویله جقاری اعلان اولونمش
۱۰۰۰۰ باشی بوزوغک وعساکر نظامیدیک

کریدن طرد و تبعیدییه ایسته مشلر
بو حوادث کدریزی موجب اولماسون
چونکه باب عالی درحال « بروتسو » آتیش
دهانه یایدی ! الحدا کاترلرمن چوق .
یازی یازمقان اوصافلر بوندن بشقه موسیو
رالی ذات شاهانه الله کورشمش ویرنان ابله
دوستانی تجدید ایلشدر . بقینده ده و نان
قرالی استابوله کیده جکندن کریه مسئله سنه
نهایت ویرله چکی ظاهر اولمش روسیه ده
مسئله نیک تدبیریه یاردم ایلدیکلری معلوم
اولدیندن زحمت چکامیه جکدر . بیکرجه
مسلمانلر وطن اوزرند قربان کیمش . اذکرو
موتاکم باظیر « کچن کچمشدر .

در سعادت ، قدس ومصره سیاحت

حال افرنجیک ۱۵ نجی کونسندن اعتباراً
استدار اولونمشدر .

بر قاج کوندریدرکه « دیفتریا » ویا
« قوش یلازی » دینان بوغان خستهانی
لققوشدیک هر طرفه توسع وانتشار ایلکده در .
آنجق شوراسی شایان تأفدیرکه بو مدمش
وتدابیر سوز مرض بر چوق مصوملری
سینه قهره القا ایلدیکی حالده حکومت طرفندن
ایجاب ایدن سرورملرک جانبیه بیوک بر اعمال
وتکامل کوسرتمسیدر .

فی ۱۲ ایول سنه ۹۸ تاریخده مجلس
قضا کشاد وانقءاد ایلدیرک بر وجه زیر رویت
اولان دعوان طویلابی تحدید مجازات
ایلدیلان کسانک اسامیلری .

۱ جراقریه لی خرسو یانک جبراً ماریه به
صارقندیاق وفعل شنبه قیام آتیش
وایدیلان صارقندیاق مظنونک اقراوله ثابت
اولدیندن ایکی آی مدتله حبسنه .

۲ علیلرینه زنا دعوامی ایلدیلان شوکت
احد وسمادت حاجی صالح قباحتی اولدینی
ثابت اولدیندن زوج زوجیه سی قبول
ایلدیکی جهته جزادن عقوبله یاسکر فاعل
شوکتک الی آی مدتله حبسنه .

۳ علینه اشیا سرفتی دعوا اولنان
لققوشلی اندوق قریه مکلی مهائیک بر سنه
مدتله حبسنه .

۴ علینه ساعت سرفتی دعوا ایلدیلان
لققوشلی علی محمد قباحتی اقرار ایلدیکندن
اوج ماه حبسنه قرار ویرلشدر .

۵ علیلرینه کوندر مسلح طوار سرفتی
دعوامی آچیلان قعقی قریه لی محرم مصطفی
وابراهیم خلیل ایدوکری ثابت اولدیندن
ومحرم مصطفی مکرر سارق اولدیندن بر
سنه و ابراهیمک الی ماه مدتله حبسنه

۶ صوغان سرفتی ایلدیکی دعوا ایلدیلان
قسطنی مهائی و دبتری نیقولانک یکری بر
کون حبسنه

۷ حبله ابله طانی سرفتی ایلین
صونوقلی حاجی قسطنطینک اوج ماه مدتله
حبسنه قرار

۸ علینه کوش قاشق سرفتی دعوا ایلدیلان
کرکچی طاهه سندن عثمان حسنک الی ماه
مدتله حبسنه

یاشانه حق تدابیر باش اوربیرور، دیگر طرفند ده بوکا طیان طبایه ضد اجرات شدتکارانه وظالمانه ده بولونور.

روسیه حکومتی سیاست نقطه نظرندن مالک اولدینی اداره مستبدانه قانع اولمیرق حریت مذهبییه مدخله، تعرض انکدن کندی آله بوز، بیچاره مسلمانلرک روس مأمورلرندن کوردکلی انواع مظالمدن وعصرلر دهری حفاظله انکدکلی ترکیکلری موسقونلاشدیرمق فکرله، مروض قالدتلری قضیقات بی نیایدن طولای کرک حکومت متبوعه لرینه وکرک مقام خلافت اسلامیه استرحای حاوی رفع انکدکلی آرازلر، قولاق بیله ویرله مشدر، از جلّه اندیجاند، بولنان اهالی مسله دن بو بایده شکایت، بولونانلری روس مأمورلری طرفندن سن ارباب قیامدن سک، تمثیله قورشونه بزدیرلکده، آساقده، نفی وقریبیه محکوم ایدلکده بولونشدر.

بو باید، اوزون اوزادی به اعطای معلومات ایدن اوروپا غرنه لری شدیه قدر بومدهش مجازاته قربان اولان بیچاره مسلمانلرک مقداری بوزلری آشدینی یازور، زاوللی مسلمانلر، سزی، آجیسون، چونکه سزی بشقه آجیدجی، بشقه حبابه ایدجک کیمسه بوقدر!

— ترک سلاح نکلیفند عاقد —

ترک سلاح فکریک بر خیلی وقته دهری انسانیت و تربیات مدنیته حقیقی خادمه لری بورقمده، نه لرلی اشغال ایتکده اولدینی معلومدر.

بو کون بو فکرک مروجلری مثلا: دولتلر بیننده اختلافی موجب اولان مسائل عندالحاجه سلاح قوتیله دکل، اوصاف وشرائط مطلوبه یی حاضر اولیق اوزره طرفینک انتخاب ایدجکلی حکملر معرفتیله حل و فصل اولسون دیورلر.

واقعه انسانیت و مدنیته ناملرینه بولدن کوزل، بولدن مؤثر دیگر برتدیرده اولمسن، لیکن آوروپا آهنگ دولیتنک قولاتلر ایصال ایدلیکی (جرمنیت) هوالری دقتیجه دکلنجهک و حال حاضرک احوال عمومیه سنه دریجه وشوولایجه بر نظر صالد، برله جق اولورسه، بو کوزل فکرک بو زمانلرده موقع تطبیق واجرایه قوتیله جفته بر دروا ایشایله سن، چونکه اوروپا دولتلری میدان رقابتده یکدیگر، فارشی دیش بیلوب طوردرلرکن، اورنده، غصب ایدلیجهک ونیجه منفعت وارکن ترک سلاح نکلیفند عمومک

منظر قبولی اوله بیلمسی طوعوسوی هیچ بر وقت اوموله سن.

قالدیکه، بو نکلیفک صورت رسمیده اولدیرق اک اول روسیه چاری طرفندن در بیان ایدلش اولسی ده، بشقه جده ملاحظه به شایان موادندلر! او چارک، وکونکی کون شون دنیای بونقی، دنیاده نه قدر انسان وارسه کانه، موسقونلاشدیرمق فکر عالمگیرانه سی تا مشهور (دلی زرو) نک عهد حکومت دهری بملکده بولنان موسقوف قومک حکمداری بولونور.

مع مایه بز براده نکلیف مجبوت عینی در بیان ایدن ذات، ذات وشخصی نقطه نظرندن عینیه ملاحظه اجبور، بلکه ده او ذاتک ریاست حکومتده بولندینی موسقوف قومک من القدم نقیب ایدلیکی فکر واملی مینا اتخاذ ایدوب انک اوزرینه بنای مطالعه ایلیورزک، بو دوشونجمن، شخصیاتک داخل اولدینی اکلاشدیرمق سوزلرمنده زانف یاره طوقونه جق شواب ارامق یک عیث اولور صانیرز.

اوت! ایش یالکز بزه قالسه ایدی، چار حشمتاو انکیکی (نیقولا) حضرتلریشک شو نکلیفلی، انسانیت نامنه اوله لر قشکری اوده نلر بیوک بر اثر انسانیتدر، بنه عایه چار حضرتلری بو نکلیفلیله تاریخ انسانیتده بیوک بر خیر خواهیای نامی برافشاردر، دیکده اصلا تردد ایتز ایدک، فقط ایش یالکز بزم کی انسانلر متعلق منافی، انسانیت لازمه سندن اولان صفوت قلب ایله تدقیق ایتجکی رهبر حرکات اتخاذ ایدیلر، براغله بوزک، سده کیمده براغلدی! آوروپا غرنه لری بو کونکی کون عمومیت اعتباریله چارک بو نکلیفلی تدقیقه مشغولدرلر، بو باید نلر سولنمیرور نلر!...

اگر بز او سولنان سوزلرک امکناک مساعد اولدینی درجده، اک خلاصه اخلاصه صحنی بیله ستولرمن، نقل ایتکده قالدیشدجی اولدق، غرنه سزک جمعی بوز کر، دها بیولتی بزکه ارباب مطالعه او باید، بر فکر اجالی و بر بیله ام، لیکن بوکا امسکان واری! نه کوز! او یله ایسه بز، امسکان دائر سندن، وظیفه منی ایفا ایده بیلک ایتجون دهم که:

چار حضرتلرینک بو نکلیفی، آوروپا افکار عمومیه سجه، طبق بر قزغناک شده قاننامنی آندبرر صورتده، فوق الماده بر غایانی موجب اولدی، وایشنه بو ایلک غایان افکار هکامند، ترک سلاح نکلیف واتی عمومیته بقین بر حالده تقدیرلرله،

نکسینلرله تاق ایدلی، لایق اولدینی قدر آتاشلا ندی، فقط آردن کونلر کچوبده غرنه لر دخی درلو دراو مطالعات، ملاحظات و تفسیرات سرد وایشانه کیریشجه رنگ دیکشیدی، عادتاً بام بشقه بر شکل وصورت ایدی!...

مع مایه بوتیدل ونحوله اک اول فرانسه مطبوعاتک سبیت ورمش اولدینی خبر ویرک نه قدر لازمه اوقدرده، ممدرد، او فرانسه مطبوعاتک: چار جضرتلری در بیان ایتزدن اول موسقوفلر، موسقوف منافعه خدمت ایتجکی فرانسلر، اک بیوک بر شرف بیلورلری! ای نه چاره؟ بوکا دنیا درلر!...

«ک رکنه الداعه فک اسکی فلسکدر»
«زیرا فلسک مشرب ناسازی دونه کدر!»
فرانسه مطبوعاتدن سکره انکتره مطبوعاتی ساحت نفید، آندلی، انصلک فرانسر غرنه لری:

«بز فرانسلر موسقونلرک هر درلو منافع خدمته حاضر ومیبا بولندینمق اتفاق مثانک عقدندهری کورسرتکده اولدینمزی بونجه آثار فداکاری ایله شون جهان خلقی نظرند، اثبات ایتش و بوکا مقابل روسلر یالکز (آلساس - لورن) مسئله سک حلنده بز، معاونتمده بولنلرینه انتظار ایتکده بولنیش لیکن شدی بردنبر، بو نکلیفک چار حضرتلری طرفندن در میان ایدلی موسقوفلر، موسقوف انتزعه لرینه نه قدر شاشقیجه سنه الداندیمزی میدانه قوبمشدر! مکر، بو قدر مترق، بو قدر متعالی اولان فرانسلر، شماللر، اکور کوریه الدانه جق درجده شایان تأسف صاندلردن ایشلر! مکر موسقوف بولتیقه سنه طایبقی فرانسلر، بیوک بر ذل اولدینی اونه دهری ادعا ایدن دور ینانک بو بایدکی حققری یک بیوک ایش! اوت! بز، اکلا دق، اکلا دق اما، ایش ایشدن کچدکن سکر!!»

بولنده بیان ملاحظه ایلیورلرسه، انکتره مطبوعاتده نکلیف مجبوت اوزون اوزادی به تدقیقندن سکر، شو:
«روسیه، جهان مدنیته غاله حرب و وغادن آزاده قالمسی حقیقه آرزو ایدیرسه، انصای شرفده چوریمکده اولدینی فولداتلردن الارنی چسکون! او حالده آوروپا سکون وآسایشه هیچ بر خال کز، مقصود قولایجه حاصل اولور، بو بره بیل ایله شو لحنه ترشیسی هیچ یاقیشق الماور!...»

وادیستند. تمهید مطالبات ایلدیرک هر حالده عدم اعتقاد کوسترمکه، اولملری ذکر اولانان تکلیفک تا عوسم اولورق درمیان ایلدیرکینه قناعت اولورک ضرری حکمی آلیبور .
ور حالده شمدیلک بوئدن بر نتیجه حسنه بکله ناموسی موافق عقل ومنطق عد اولمه یور .

احوال واقولک ظواهرینه قانلانی فن دیپلوماسینک ال لازم الاعتناء قواعد مخصوصه سندن بیلن دور اندیشان اشیو تکلیف، حقنده دیورکه :

روسیه ، اقصادی شرفند، چورمکه اولدینی قولداتلرک خصصه وله کتیرمکه بولندینی روزکارک انکلتزه ایله کندی یئنده دهشتلی بر بورا قوپاراجینی اکلا دینی ایچون شاید انکلیزلرله چارپشتمه مجبور قالیرسه روسیه اساساً حرب طرفداری اولدینی عموم دولترک ترک سلاح اتملی حقندکی تکلیفی ال اول کندیوسنک درمیان اتمش اولمیله اثبات ایتدیدی . بناء علیه مجاریبه انکلیزلر سببیت و بر دیر ! بولنده بالواسطه اورقعه چیقاراجینی سوزلر ، اوروپا انکار عومیه سی اشغال و بو بوزدن موسوقلر مندریت اسفصال ایتسولر ایچوندر .

دیگر بر قسمید :
اوت ۱ بر مطالعه واردر . انجق روسیه ، انکلتزه و آمریکا ایله ژاپونیا یئنده کیفیت عقی در مدتیبری روایت ایلدیرکلن اتفاقک صحیحاً اتفاقک عقد ایلدیرکینی خبر الی و فرانسه اتفاق ایلدیرکینه بو اوج بیوک و بحری دولته فارشی کندیوسی ایچون هیچ بر موافقت تأمین ایلدیرکینی نظر مطا لمعه الفرق آوروپاده الیوم فرماقمز اولان نفوذ و حیثیتک قیرلمسندن کز یاده نورقدی بناء علیه ناپلکام اولدینی کندیوسنکه بک کوزل بیلدیرکی بو تکلیفی - بلکه غل طونار امید بیلدیرکینه - اورتبه نوموسی که بو سابهده سلطی نظران عتقد بر خیر خواهلق ، بر انسانیترورک ، بر مساججوی صیت و شهرتیده قزانجفی دوشودی . . .
مطالعاتده بولنور . و اتاده بوئردن هیچ برینک اولبه قولایقنه یانه آلیبورجک منطقه سوزلردن اولدینی اولی عتقد مسلمدر .

نظر ملاحظه لرینی ده ایلری کتوروتور کلتجه ایلرد :
روسیه نلک سمة مالیهی انکلتزه آمریکا و ژاپونیا دولتری کی کومت کونه آرکان تسلیحات جدیدده بولمعه ، اتره حقو ایلدیرک حرب کیری انشا ایتیرمکه مساعد دکلدیر ، آنا فنا زیاده دن بحران مالی

روسیه نی نه لیکلی بر موقعد دوشوردی . بالئایه روسیه ، بر کون اولوب حالی بتون بتون توخم اتمکدن ایسه حال حاضرده کی نفوذی ، اراضینی محافظه فی فکر جهبا . نکیر یسته ترجیح ایلدیرک بو تکلیفی درمیان ایتدی . اما تأثیری اولورمی ؟ اوراسی قطعاً کسدریمه ، شدیر بالکزامید

ایتمکدر .
بز، قانجه ، بو تکلیفک مظهر قبول اولی استراحت عامه نقطه نظریدن نهایتیز درجدر .
بر آرزوی شدید ایله غنی ایلدیرک نمترلک ال بیوک اولدینی یاندن صکر ، شوراسی ده ، علاو ایلدیرک :
انسانلرک ترقی و سعادت حقیقه دیه آرفه سندن قوشوب کیندکری جوهر تکمل انجق بو تکلیفک قبول عومیه مظهر اولی سابه سندن ایلدیرکینه چکدر . زیرا اورتده ، مجاریبه قورقوسی قانلجینی جهتله عسکر تسلیحاته ، عسکر یسنامه سته صرف ایدیلان ملارلرله فراقلر ، حرب کیری انشا آتیه ویریلان ملارلرله ایرالر مکینلر کشادینه دارالصناعلر ، دارالفنونلر ، دارالجبارلر تأسیساته حصر ایلدیرکینه ، ایشته ترقی و سعادت دخی او وقت تمامیله وجوده کلدیرک او حالده انسانلر ، بحق انسان ، دنیا بحق دنیا اولدیرکینه . آ ! عجبا او مسعود کونی نه وقت کورجک ؟ ! (غیرت)

اعلان

(جانبامدلرک نحر برینه مخصوص ورقه در)

کرشه قضا حکمه سی نزدند

سنه ۱۸۹۸

نوسر ۱۳۰۸

مدعی فهم ملا ابراهیم ایله

مدعی علیه سایی دورمش علی و ملا حق دورمش علی میباشد

قزوینان ساکنلرندن و شمدی اقامتکاهی مجهول سایی دورمش علی طرفته :

قزوینان ساکنلرندن فهم ملا ابراهیم طرفندن علیه کزده اقامه اولان دعوان طولایی

۱۸۹۸ سنه سی شهرتشرین اولک یکری برنجی کونی قبل الزوال ساعت طنوزده اشیو محکمه نزدند، جانشیر بولنمک امر و حاضر بولندیکر

حالده ذکر اولان مدعی نلک طرفه کزده آرق خبر ویرمکیزین دعوانی اجرا ایلدیرکینه چکی

اخطار اولور .

ذکر اولان مدعی مذکور دعوا سابه

فی ۲۸ اغستوس سنه ۱۸۹۷ تاریخا و وعده فی ۱ مایس سنه ۱۸۹۸ سختای اولان سر موجبه ۱۲۵۷ غروشک و ۱ مایس سنه تاریخندن اعتباراً اشیو ، تاتلک نوسیه سنه و ک بوزده اون ایکی حسابله کدشته سنی واک دعوانلک ، مصارفی دخی طاب واد ایتیکدر .

۱۸۹۸ سنه سی شهر ایلولک اون اوچده تصدیق قلدند .

کرشه قضا مجلیس نزدند

حاکم بالیو اوعوس افندی حضورند

مدعی فهم ملا ابراهیم قزاقان

مدعی علیه سایی دورمش علی غالب علی البلد و محلی مجبول مدعی منلا حق دورمش علی کفیل

بالاده استی مجر مدعیکن طرفندن بو کون مجلس حضورند ، شقالی ایتدینک استدانی اوزرینه و فهم ملا ابراهیم بعدالتلیق اقامه سی آتدندن صکر مدعی علیه سایی دورمش علی قیرسندن غالب و اقامتکاهی مجهول اولدینی آکلا شیلورق اشیو . دعا ایچون مدعی علیه تصدیق اولان جلبنامه نلک تبلیغی (قیریس) نامیلده نشر اولان عثمانی غزیه سنده اعلا نیله اشیو مجلک قیوسنه و قیرسده مدعی علیه معلوم اولان صوک اقامتکاهنه مذکور جلبنامه نلک بر صورتک تالیقوله اجرا اولنمسه اشیو مجلس طرفندن امر و بریور .
فی ۲۳ ایلول سنه ۹۸

و طنادش لرمندن دوقور فوسط ایلدیرکینس بو کر . بولانستاده طبابت علنی تحصیل ایتدکن و یارسده دخی درت سنه مشهور پاناک علایات خانه سنده دوام ایتدکن سوکرا امریش عینیه یعنی کوز خسته تالردنه کذب اخصاص و حذافت اتمش اولدینندن مراجعت ایلدیرکینه آزر مدت طرفنده شفایاب اولورق نمون قاله جقاری و بوسنه . خانه نلک قارشوسنده کیمونیک هولنده اقامتله صباحلری طنوزدن اون ایکی به و اولودن سوکرا ایکیکن بشه قدر مراجعت ایلدن خسته سنی قبول ایتدکی اعلان اولونور .

(۲)

صاحب امتیاز و مدیر

کونی زاده

مصطفی آصف

